

Projekt

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2017-2023

Fundusze
Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Dokument LPR powstał w ramach projektu „Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj” współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020.

Spis treści

1.	Wprowadzenie	6
2.	Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	7
3.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	12
3.1.	Polożenie i podział administracyjny	12
3.2.	Sfera społeczna	15
3.3.	Sfera gospodarcza	34
3.4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	38
3.5.	Sfera techniczna	41
3.6.	Sfera środowiskowa.....	53
4.	Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (przestrzenna analiza wielokryterialna gminy)	58
4.1.	Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	58
4.2.	Analiza wielokryterialna (wskaźnikowa)	60
4.3.	Delimitacja obszaru zdegradowanego	72
4.4.	Delimitacja obszaru rewitalizacji	73
5.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	81
6.	Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań.....	82
7.	Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych .	87
8.	Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.....	134
9.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze gminy.....	135
10.	Indykatywne ramy finansowe projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	140
11.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	144
11.1.	Spotkania konsultacyjne.....	145
11.2.	Ankietyzacja.....	148
12.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	157
12.1.	System instytucjonalny i zarządzanie procesem rewitalizacji	157
12.2.	Etapy wdrażania LPR.....	159

12.3.	System budowania i wspierania partnerstw	159
13.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	161
13.1.	Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych.....	161
13.2.	Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji.....	166
13.3.	Zasady i tryb aktualizacji programu	167
14.	Proces strategicznej oceny oddziaływania programu na środowisko	169
15.	Spis rycin, tabel, wykresów, fotografii.....	170

Słownik najważniejszych pojęć¹

1) Rewitalizacja – kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych). Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w Umowie Partnerstwa, a w szczególności z zasadami polityki przestrzennej zawartymi w rozdziale 1.5.4 Umowy.

2) Stan kryzysowy – stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

3) Obszar zdegradowany – obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r.

4) Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

5) Program rewitalizacji – inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

6) Projekt rewitalizacyjny – projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

7) Przedsięwzięcie rewitalizacyjne – projekt lub grupa projektów i innych działań, w szczególności o charakterze społecznym, gospodarczym, urbanistycznym, budowlanym, środowiskowym, konserwatorskim, edukacyjnym, naukowym, zdrowotnym lub kulturalnym, zawarty lub wynikający z programu rewitalizacji oraz logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji.

1. Wprowadzenie

Zgodnie z zapisami *Wytęczych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* (z dnia 2 sierpnia 2016r.) rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2016-2023 został opracowany w oparciu wyżej wymienione *Wytęczne, Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim* (grudzień 2015r.) oraz *Zasady delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego*. Pod uwagę wzięto również zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 został opracowany we współpracy Urzędu Gminy Bilgoraj (Zespół ds. rewitalizacji) oraz ekspertów z firmy EuroCompass Sp. z o. o. z Lublina. Program ten został przygotowany z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej.

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biłgoraj na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biłgoraj na lata 2014-2020 była dokumentem źródłowym dla opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2017-2023. LPR uwzględniła zidentyfikowane w strategii problemy społeczne:

Źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biłgoraj na lata 2014-2020

Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji wynikają z celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i służą ich realizacji. Cele główne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biłgoraj określono dla czterech obszarów.

Tabela 1. Zestawienie powiązań pomiędzy celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biłgoraj a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Biłgoraj na lata 2014-2020	Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2017-2023
OBSZAR NR 1. RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ	
Cel główny nr 1 Wzmocnienie podstawowych funkcji rodziny ■ Cel szczegółowy nr 1.1: Efektywny system wspierania rodziny i dziecka ■ Cel szczegółowy nr 1.2: Wzmacnianie środowiskowych form aktywizacji społecznej dzieci i młodzieży (profilaktyka wykluczenia społecznego) ■ Cel szczegółowy nr 1.3: Zmniejszenie skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie ■ Cel szczegółowy nr 1.4: Skuteczna profilaktyka i zminimalizowanie negatywnych skutków uzależnień	PODOBSZAR I Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska PODOBSZAR II Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej PODOBSZAR III Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej PODOBSZAR IV Ograniczenie patologii

	społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń PODOBSZAR V Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego PODOBSZAR VI Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych
Cel główny nr 2 Stworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży	PODOBSZAR I Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska PODOBSZAR II Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej PODOBSZAR III Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej PODOBSZAR IV Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń PODOBSZAR V Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego PODOBSZAR VI Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych
■ Cel szczegółowy nr 2.1 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ■ Cel szczegółowy nr 2.2 Promocja wzorców spędzania wolnego czasu. ■ Cel szczegółowy nr 2.3 Zwiększenie świadomości o uzależnieniach.	
OBSZAR NR 2. WZMOCNIENIE MOŻLIWOŚCI EDUKACYJNEJ	
Cel główny nr 1 Wyrównanie szans edukacyjnych	PODOBSZAR I Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska PODOBSZAR II Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej PODOBSZAR III Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej PODOBSZAR IV Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń PODOBSZAR V Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego PODOBSZAR VI Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie
■ Cel szczegółowy nr 1.1 Podniesienie poziomu kształcenia wśród dzieci i młodzieży ■ Cel szczegółowy nr 1.2 Wsparcie kształcenia ustawicznego	

	negatywnych zjawisk społecznych
OBSZAR NR 3. PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	
Cel główny nr 1 Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	PODOBSZAR I Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska PODOBSZAR II Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej PODOBSZAR III Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej PODOBSZAR IV Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń PODOBSZAR V Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego PODOBSZAR VI Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych
■ Cel szczegółowy nr 1.1 Przeciwdziałanie izolacji seniorów ■ Cel szczegółowy nr 1.2 Rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin ■ Cel szczegółowy nr 1.3 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (osób poszukujących pracy) ■ Cel szczegółowy nr 1.4 Przeciwdziałanie wzrostowi zjawiska uzależnień	
OBSZAR 4. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I EKONOMIA SPOŁECZNA	
Cel główny nr 1 Wzrost integracji społeczności lokalnej	PODOBSZAR I Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska PODOBSZAR II Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej PODOBSZAR III Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej PODOBSZAR IV Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń PODOBSZAR V Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego PODOBSZAR VI Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych
■ Cel szczegółowy nr 1.1 Aktywizacja mieszkańców gminy w działaniach na rzecz społeczności lokalnej ■ Cel szczegółowy nr 1.2 Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Biłgoraj

Wizja Strategii MOF Biłgoraj brzmi: „Miejski Obszar Funkcjonalny Miasta Biłgoraj 2020 roku widzimy jako atrakcyjny, nowoczesny, dynamicznie rozwijający się obszar z gospodarką opartą na

zrównoważonym rozwoju, a także jako obszar o wysokiej jakości życia oraz wyjątkowych walorach środowiskowych”.

Cele rewitalizacji niniejszego dokumentu są spójne z wyżej wymienioną wizją oraz wyznaczonymi obszarami strategicznymi.

Tabela 2. Zestawienie powiązań pomiędzy obszarami strategicznymi Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Biłgoraj a celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj na lata 2017-2023

Obszary strategiczne / cele	PODOBSZAR I Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska	PODOBSZAR II Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej	PODOBSZAR III Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej	PODOBSZAR IV Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń	PODOBSZAR V Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego	PODOBSZAR VI Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych
Efektywna GOSPODARKA	X	X	X	X	X	X
Czyste ŚRODOWISKO	X	X	X	X	X	X
Aktywna i zintegrowana TURYSTYKA	X	X	X	X	X	X
Otwarte i aktywne SPOŁECZEŃSTWO	X	X	X	X	X	X

Źródło: opracowanie własne

Pierwszy obszar strategiczny skupia się na wzmocnieniu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz rozwoju infrastruktury technicznej zwiększającej atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną MOF Biłgoraj.

Drugi obszar strategiczny wykorzystuje potencjał walorów przyrodniczych i rekreacyjnych obszaru funkcjonalnego i wskazuje możliwość rozwoju poprzez poszanowanie i umiejętne wykorzystanie zasobów i walorów środowiska, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ograniczenie zjawisk negatywnych i stałą poprawę parametrów środowiska (m.in. poprzez produkcję zielonej energii), jak też zachowanie naturalnych siedlisk. Ten obszar strategiczny propaguje również wzrost efektywności korzystania z zasobów i zmniejszenie zużycia energii, surowców i materiałów w przeliczeniu na jednostkę produktu lub usługi.

Obszar Aktywna i zintegrowana TURYSTYKA obejmuje działania z zakresu odnowy zabytków i przywrócenia im funkcjonalności.

Najistotniejszym obszarem strategicznym jest Otwarte i aktywne SPOŁECZEŃSTWO, wspierający rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy i nowych umiejętnościach, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz rozwój partycypacji społecznej i współrzędzenia.

W powyższe obszary strategiczne wpisują się cele strategiczne obszarów rewitalizacji Gminy Biłgoraj, a obszarem kluczowym dla procesu rewitalizacji jest Otwarte i aktywne SPOŁECZEŃSTWO.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biłgoraj

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Biłgoraj określa główne kierunki rozwoju przestrzennego. Cele i przedsięwzięcia niniejszego LPR muszą być komplementarne z postanowieniami studium.

W Studium ustalone zostały następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- wyznaczenie obszarów urbanizacji na kierunkach wylotowych z miasta, w powiązaniu z krajowymi trasami wylotowymi i kolejną; przeznaczenie tych obszarów w zależności od potrzeb – na mieszkania, biznes, usługi, itp.;
- wyznaczenie obszarów rekreacji, wypoczynku, obejmujących większość istniejących wsi, szczególnie odpowiednich dla tej funkcji i ich przeznaczenie na różne formy rekreacji, świątecznej, pobytowej, kwalifikowanej i in., ale też rolnictwa i ew. innych, jako funkcji uzupełniających;
- pozostawienie funkcji rolnej jako głównej na obszarach, obejmujących tereny wylesione, posiadające względnie najlepsze gleby i ich przeznaczenie pod intensywne uprawy ogrodnicze itp., ale otwartych też na inne funkcje;
- ochrony terenów pozostałych, głównie leśnych i dolin rzek jako strefy ekologicznej zasilającej, pełniącej również funkcje rekreacyjne (pod warunkiem zachowania równowagi przyrodniczej i różnorodności biologicznej).

Równolegle z głównymi kierunkami rozwoju gminy wskazano główne potencjały gminy Biłgoraj:

- możliwie tanie tereny pod różne funkcje miejskie, szczególnie w rejonach dobrze wyposażonych w infrastrukturę komunikacyjną, łatwo z miasta dostępnych;
- najbardziej atrakcyjne tereny dla szeroko pojętej rekreacji mieszkańców miasta i regionu;
- pełne wykorzystanie potencjału rolniczego gminy pod kątem bezpośredniego zbytu w mieście, bądź przetwórstwa w powiązaniu z miastem;
- różne pod warunkiem ich niekolizyjności formy użytkowania terenów w miejscowościach (wsiach) gminy, w granicach przeznaczonych pod zabudowę.

Cele rewitalizacji określone w niniejszym dokumencie są spójne z powyższymi kierunkami, gdyż postulują rozwój sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

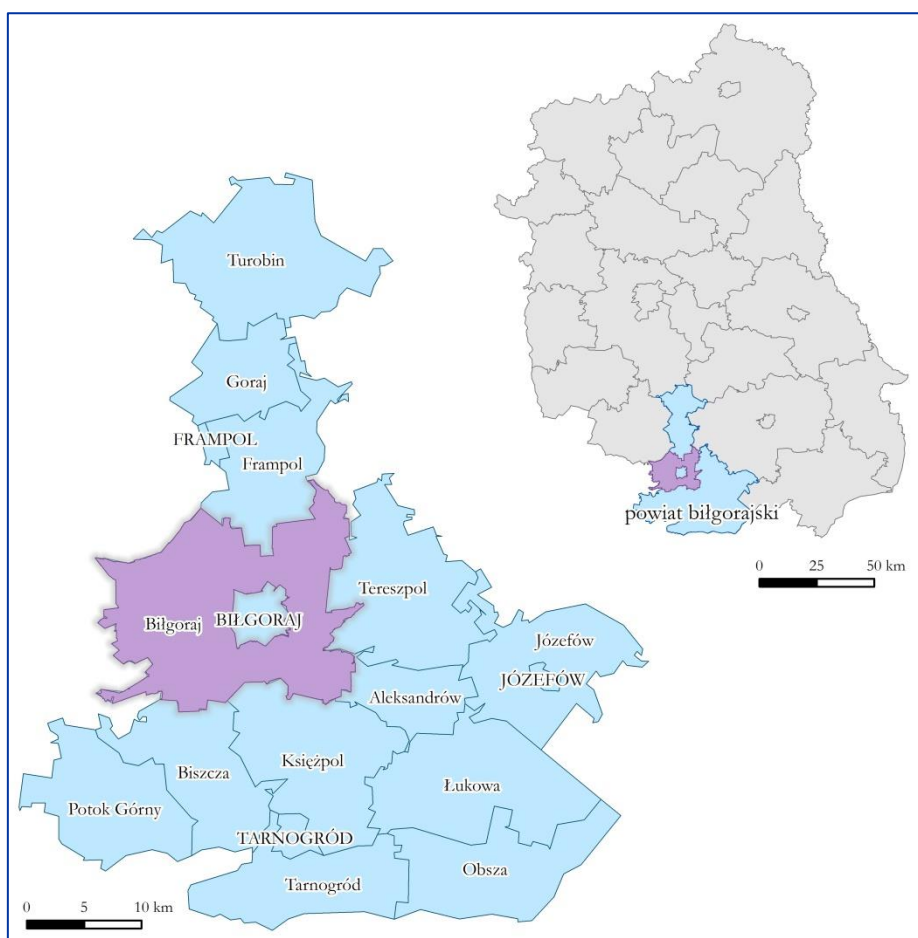
3.1. Położenie i podział administracyjny

Gmina Biłgoraj jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa lubelskiego, w podregionie chełmsko-zamojskim, w powiecie biłgorajskim. Gmina otacza miasto powiatowe Biłgoraj, dzięki czemu z każdego punktu na jej terenie odległość do Biłgoraja jest niewielka (ok. 4-10 km do centrum miasta). Odległość z gminy do Zamościa to ok. 52 km, natomiast do miasta wojewódzkiego Lublin – ok. 86 km. Siedzibą Gminy Biłgoraj jest Miasto Biłgoraj.

Gmina Biłgoraj sąsiaduje bezpośrednio z 5 gminami powiatu biłgorajskiego (Biszcza, Księżpol, Aleksandrów, Terespol i Frampol), z 1 gminą powiatu zamojskiego (Radecznicza) oraz z 2 gminami powiatu janowskiego (Dzwola, Janów Lubelski). Dodatkowo przedmiotowy obszar graniczy od zachodu z gminą Harasiuki zlokalizowaną w powiecie nizańskim województwa podkarpackiego.

Według BDL GUS (2016 r.) gmina Biłgoraj zajmuje powierzchnię 264 km².

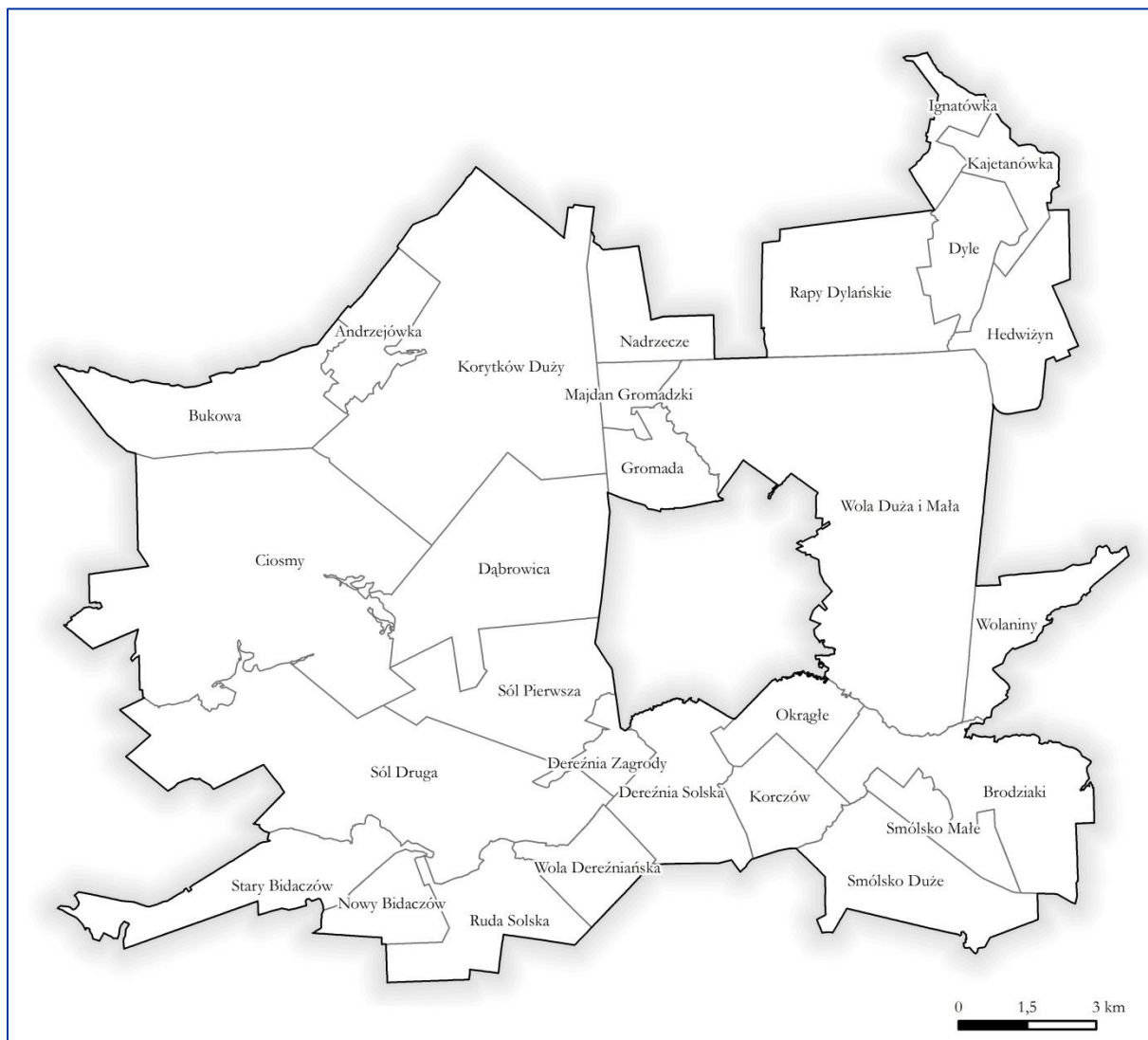
Ryc. 1. Położenie administracyjne gminy Biłgoraj

Źródło: opracowanie własne

Gmina Biłgoraj dzieli się na 28 sołectw, będących jednostkami pomocniczymi gminy: Andrzejówka, Brodziaki, Bukowa, Ciosmy, Dąbrowica, Dereźnia Solska, Dereźnia Zagrody, Dyle, Gromada, Hedwiżyn, Ignatówka, Kajetanówka, Korczów, Korytków Duży, Majdan Gromadzki, Nadrzecze, Nowy Bidaczów, Okragłe, Rapy Dylańskie, Ruda Solska, Stary Bidaczów, Smólsko Duże, Smólsko Małe, Sól Druga, Sól Pierwsza, Wola Dereźniańska, Wola Duża i Mała, Wolaniny. Dodatkowo w gminie występuje 12 miejscowości niesołeckich: Edwardów, Zagrody Dąbrowickie, Zagumnie, Dereźnia Majdańska, Podlesie, Cyncynopol, Żelebsko, Ruda Zagrody, Jachosze, Kolonia Sól, Teodorówka, Ratwica.

Ryc. 2. Podział administracyjny gminy Biłgoraj na sołectwa

Źródło: opracowanie własne

Według danych Urzędu Gminy Biłgoraj gmina zajmuje powierzchnię 261,6 km². Największym pod względem powierzchni sołectwem na terenie gminy Biłgoraj jest Wola Duża i Mała (35,7 km², 13,6% powierzchni gminy), natomiast najmniejszym Majdan Gromadzki (1,9 km², 0,7% powierzchni gminy).

Tabela 3. Powierzchnia sołectw gminy Biłgoraj

Lp.	Nazwa sołectwa	Powierzchnia (km ²)	Udział w powierzchni gminy (%)
1.	Andrzejówka	4,4	1,7
2.	Brodziaki	11,4	4,3
3.	Bukowa	9,6	3,7
4.	Ciosmy	29,1	11,1
5.	Dąbrowica	14,6	5,6
6.	Dereźnia Solska	7,5	2,9
7.	Dereźnia Zagrody	2,1	0,8
8.	Dyle	4,7	1,8
9.	Gromada	3,8	1,5
10.	Hedwiżyn	6,3	2,4
11.	Ignatówka	2,5	0,9
12.	Kajetanówka	3,3	1,3
13.	Korczów	4,3	1,6
14.	Korytków Duży	29,0	11,1
15.	Majdan Gromadzki	1,9	0,7
16.	Nadrzecze	4,4	1,7
17.	Nowy Bidaczów	3,5	1,3
18.	Okragłe	4,0	1,5
19.	Rapy Dylańskie	10,9	4,2
20.	Ruda Solska	6,8	2,6
21.	Stary Bidaczów	7,9	3,0
22.	Smólsko Duże	8,8	3,4
23.	Smólsko Małe	3,1	1,2
24.	Sól Druga	24,0	9,2
25.	Sól Pierwsza	9,8	3,7
26.	Wola Dereźniańska	3,8	1,4
27.	Wola Duża i Mała	35,7	13,6
28.	Wolaniny	4,7	1,8
RAZEM		261,6	100,0

Źródło: dane Urzędu Gminy Biłgoraj

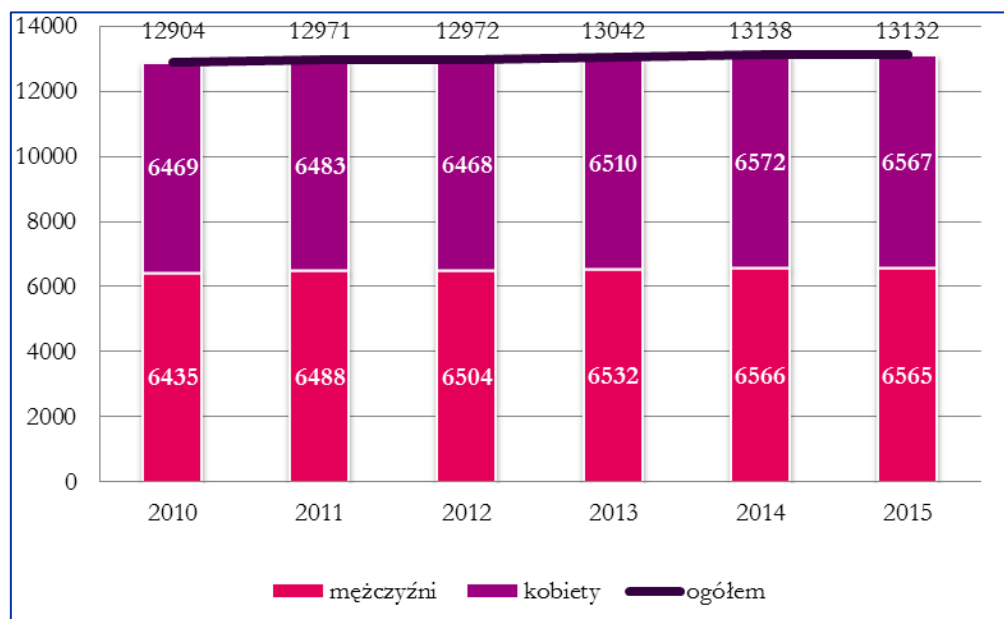
3.2. Sfera społeczna

3.2.1. Demografia

Liczba ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 r. gminę Biłgoraj zamieszkiwało 13 132 mieszkańców, z czego 50,01% stanowiły kobiety. W gminie odnotowuje się stały wzrost liczby ludności, od 2010 r. wynosił on 228 osób. według danych Urzędu Gminy na koniec 2015 roku gminę Biłgoraj zamieszkiwało 13 356 osób.

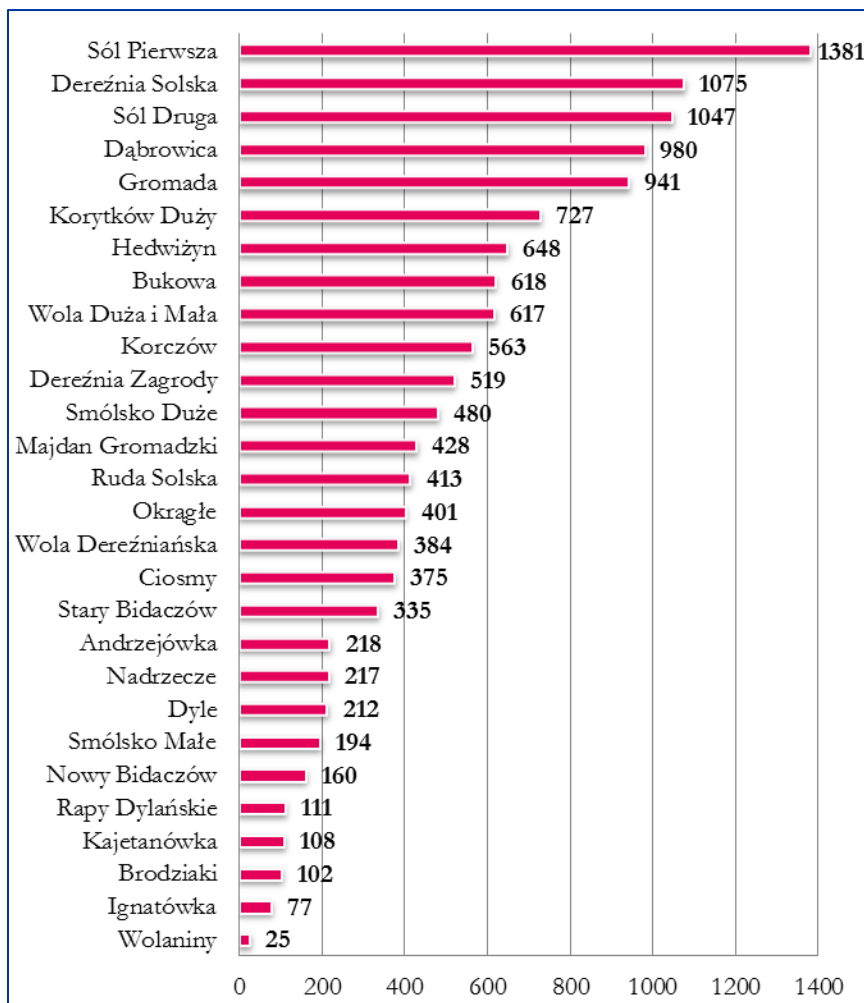
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Biłgoraj z podziałem na płeć w latach 2010-2015

Źródło: BDL GUS

Analizując liczbę ludności na terenie poszczególnych sołectw gminy Biłgoraj, można zaobserwować, że największa liczba ludności zamieszkuje sołectwo Sól Pierwsza (10,3% ludności gminy). Najmniejszą liczbę mieszkańców posiada sołectwo Wolaniny – 25 osób.

Wykres 2. Liczba ludności w 2015 r. w podziale na sołectwa gminy Biłgoraj

Źródło: dane Urzędu Gminy Biłgoraj

Gęstość zaludnienia

Wskaźnik gęstości zaludnienia na terenie gminy Biłgoraj wynosił 51,06 os./km². Od 2010 roku gęstość zaludnienia wzrosła o 2,2 os./km² (Dane Urzędu Gminy Biłgoraj, 2015 r.).

Tabela 4. Gęstość zaludnienia w gminie Biłgoraj w podziale na sołectwa

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba osób	Powierzchnia (km ²)	Gęstość zaludnienia (os./km ²)
1.	Andrzejówka	218	4,39	49,71
2.	Brodziaki	102	11,36	8,98
3.	Bukowa	618	9,62	64,23
4.	Ciosmy	375	29,07	12,90
5.	Dąbrowica	980	14,61	67,08
6.	Dereźnia Solska	1075	7,46	144,14
7.	Dereźnia Zagrody	519	2,13	244,21
8.	Dyle	212	4,69	45,19
9.	Gromada	941	3,82	246,32
10.	Hedwiżyn	648	6,26	103,59

11.	Ignatówka	77	2,47	31,23
12.	Kajetanówka	108	3,30	32,70
13.	Korczów	563	4,28	131,64
14.	Korytków Duży	727	29,01	25,06
15.	Majdan Gromadzki	428	1,92	222,42
16.	Nadrzecze	217	4,39	49,38
17.	Nowy Bidaczów	160	3,48	45,92
18.	Okragle	401	3,97	100,98
19.	Rapy Dylańskie	111	10,87	10,22
20.	Ruda Solska	413	6,84	60,40
21.	Stary Bidaczów	335	7,89	42,45
22.	Smólsko Duże	480	8,79	54,61
23.	Smólsko Małe	194	3,08	63,04
24.	Sól Druga	1047	24,01	43,61
25.	Sól Pierwsza	1381	9,76	141,54
26.	Wola Dereźniańska	384	3,76	102,18
27.	Wola Duża i Mała	617	35,66	17,30
28.	Wolaniny	25	4,68	5,34
RAZEM		13 356	261,55	51,06

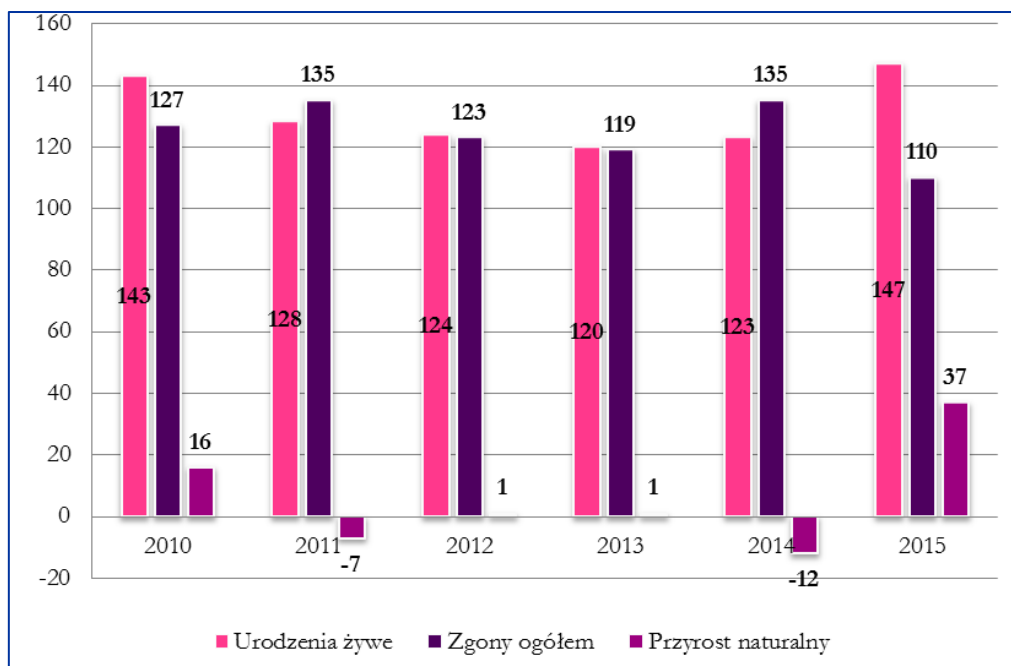
Źródło: Dane z Urzędu Gminy Bilgoraj

Największy wskaźnik gęstości zaludnienia odnotowano w sołectwach: Gromada (246,32 os./km²), Dereźnia Zagrody (244,21 os./km²) i Majdan Gromadzki (222,42 os./km²). Sołectwa o najmniejszej gęstości zaludnienia to Wolaniny (5,34 os./km²), Brodziaki (8,98 os./km²) i Rapy Dylańskie (10,22 os./km²).

Ruch naturalny oraz migracje ludności

Analizując liczbę urodzeń i zgonów ogółem w latach 2010-2015 w gminie Bilgoraj widać znaczącą przewagę urodzeń nad zgonami w 2010 r. i 2015 r. W 2015 roku zanotowano najwyższy dodatni przyrost naturalny od 2010 r. – 37. Wartość przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców w 2015 r. wynosiła 2,8‰. Jest to pozytywna tendencja, której utrzymanie jest celem Władz Gminy.

Wykres 3. Ruch naturalny ludności w gminie Biłgoraj w latach 2010-2015

Źródło: BDL GUS

Gmina Biłgoraj w 2015 r. charakteryzowała się przewagą emigracji nad imigracją – więcej osób wymeldowuje się z gminy niż decyduje się na zamieszkanie na jej terenie. Saldo migracji w 2015 r. wynosiło 7, w odniesieniu do 1000 osób – -0,5‰. Były to najniższe wartości od 2010 r.

Tabela 5. Wskaźnik salda migracji w gminie Biłgoraj w latach 2010-2015

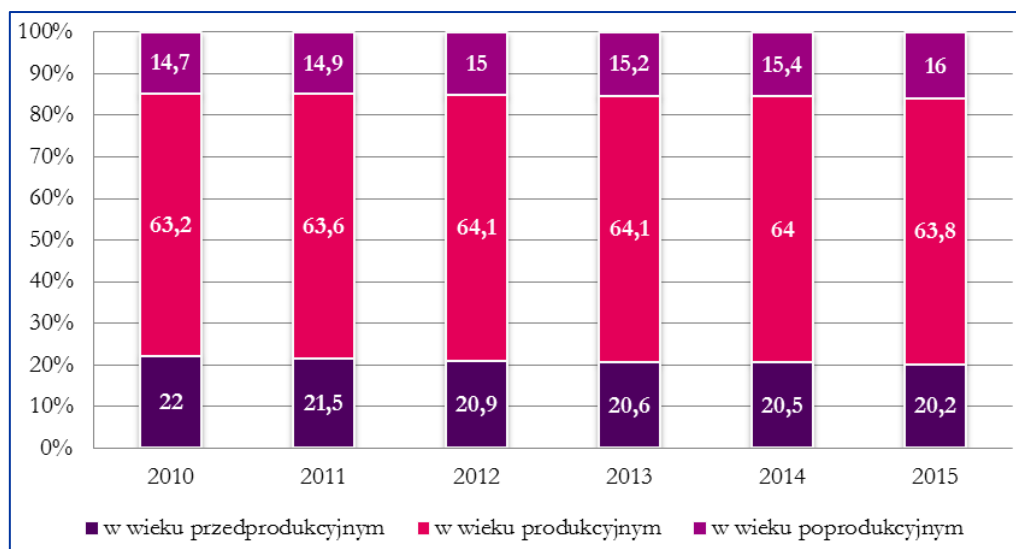
Nazwa wskaźnika	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zameldowania w ruchu wewnętrznym	112	152	123	175	182	124
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym	116	81	111	105	109	131
Saldo migracji wewnętrznych	-4	71	12	70	73	-7
Saldo migracji zagranicznych	1	3	-2	2	1	0
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-0,3	5,5	0,9	5,4	5,6	-0,5

Źródło: BDL GUS

Struktura płci i wieku

W strukturze płci mieszkańców gminy Biłgoraj w niewielkim stopniu przeważają kobiety, które w 2015 r. stanowiły 50,01% mieszkańców gminy. Analizując ludność według ekonomicznych grup wieku, w latach 2010-2015, można zaobserwować spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Świadczy to o procesie starzenia się społeczeństwa, który jest widoczny na terenie całego kraju. W 2015 roku największy odsetek stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 8 382 osób, co stanowi 63,8% ogółu ludności (BDL GUS), od 2012 roku nastąpił nieznaczny spadek ich liczby. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 2 654 (20,2%), a w wieku poprodukcyjnym 2 096 (16%).

Wykres 4. Udział ekonomicznych grup wieku w gminie Biłgoraj w latach 2010-2015

Źródło: BDL GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego prezentuje ludność w wieku nieprodukcyjnym (suma liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym. Od 2010 roku wartość wskaźnika ulegała bardzo niewielkim wahaniom, w porównaniu do roku 2015 wskaźnik spadł o 1,4 osoby.

W 2015 roku według Banku Danych Lokalnych GUS wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Biłgoraj wynosił 56,7 osoby. Najwięcej osób w wieku nieprodukcyjnym zamieszkuje sołectwo Kajetanówka (wartość wskaźnika obciążenia demograficznego: 84,75) i Nowy Bidaczów (wartość wskaźnika obciążenia demograficznego 84,09). Najniższy wskaźnik obciążenia demograficznego występuje w sołectwach Ignatówka i Rapy Dylańskie.

Tabela 6. Udział ekonomicznych grup wieku w gminie Biłgoraj w poszczególnych sołectwach wraz ze wskaźnikiem obciążenia demograficznego

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba osób zameldowanych na koniec roku 2015	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym		Wskaźnik obciążenia demograficznego
			Liczba osób	Udział liczby osób (%)	Liczba osób	Udział liczby osób (%)	Liczba osób	Udział liczby osób (%)	
1.	Andrzejówka	218	47	21,56	123	56,42	47	21,56	76,42
2.	Brodziaki	102	20	19,61	67	65,69	16	15,69	53,73
3.	Bukowa	618	132	21,36	392	63,43	103	16,67	59,95
4.	Ciosmy	375	71	18,93	243	64,80	65	17,33	55,97
5.	Dąbrowica	980	192	19,59	616	62,86	183	18,67	60,88
6.	Dereźnia Solska	1 075	238	22,14	705	65,58	146	13,58	54,47
7.	Dereźnia Zagrody	519	129	24,86	327	63,01	70	13,49	60,86
8.	Dyle	212	41	19,34	125	58,96	47	22,17	70,40
9.	Gromada	941	220	23,38	599	63,66	139	14,77	59,93
10.	Hedwiżyn	648	156	24,07	402	62,04	99	15,28	63,43
11.	Ignatówka	77	7	9,09	54	70,13	16	20,78	42,59
12.	Kajetanówka	108	21	19,44	59	54,63	29	26,85	84,75
13.	Korczów	563	127	22,56	358	63,59	81	14,39	58,10

14.	Korytków Duży	727	187	25,72	455	62,59	99	13,62	62,86
15.	Majdan Gromadzki	428	102	23,83	282	65,89	51	11,92	54,26
16.	Nadrzeczce	217	51	23,50	145	66,82	23	10,60	51,03
17.	Nowy Bidaczów	160	50	31,25	88	55,00	24	15,00	84,09
18.	Okragłe	401	90	22,44	257	64,09	58	14,46	57,59
19.	Rapy Dylańskie	111	14	12,61	79	71,17	18	16,22	40,51
20.	Ruda Solska	413	102	24,70	271	65,62	51	12,35	56,46
21.	Stary Bidaczów	335	79	23,58	204	60,90	57	17,01	66,67
22.	Smólsko Duże	480	102	21,25	307	63,96	81	16,88	59,61
23.	Smólsko Małe	194	42	21,65	121	62,37	33	17,01	61,98
24.	Sól Druga	1 047	199	19,01	682	65,14	183	17,48	56,01
25.	Sól Pierwsza	1 381	288	20,85	892	64,59	218	15,79	56,73
26.	Wola Dereźniańska	384	80	20,83	255	66,41	53	13,80	52,16
27.	Wola Duża i Mała	617	113	18,31	407	65,96	102	16,53	52,83
28.	Wolaniny	25	4	16,00	17	68,00	4	16,00	47,06
RAZEM		13 356	2 904	21,74	8 532	63,88	2 096	15,69	58,60

Źródło: dane Urzędu Gminy Biłgoraj

Niekorzystne trendy demograficzne, które są widoczne na terenie gminy, będą miały zły wpływ przede wszystkim na rynek pracy oraz system ubezpieczeń społecznych. Mogą również wpłynąć na sytuację finansową gminy, gdyż wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym i jednocześnie wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne dla osób starszych spowoduje potrzebę zwiększenia wydatków na pomoc społeczną i zapewnienie opieki osobom starszym.

Prognoza demograficzna

Zgodnie z prognozą liczby ludności Głównego Urzędu Statystycznego w 2050 r. powiat biłgorajski będzie zamieszkiwało o 21,4% mniej ludności w porównaniu do 2015 r. W 2050 roku powiat biłgorajski zamieszkiwać będzie 80 431 osób.

3.2.2. Wykluczenie społeczne

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Biłgoraj zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Biłgoraju (GOPS).

Według danych BDL GUS w 2015 r. na terenie gminy Biłgoraj ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 914 osób. Od 2010 roku liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej systematycznie spada (o 29,4%), co jest najprawdopodobniej związane z rygorystycznymi kryteriami dochodowymi, które ograniczają liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej.

Ubóstwo w 2013 roku (według Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych) było najczęstszą podstawą udzielenia pomocy dla 245 rodzin. Ubóstwo w decydującym stopniu wynika ze splotu indywidualnych sytuacji życiowych, z których zasadnicze znaczenie mają: bezrobocie, niepełnosprawność, alkoholizm w rodzinie, wielodzietność, czynniki losowe, mała zaradność i aktywność ludzi, niskie kwalifikacje, przeludnienie mieszkań, podeszły wiek i niskie emerytury.

Zgodnie ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biłgoraj niepełnosprawni mieszkańcy gminy mają duże problemy ze swobodnym poruszaniem się i zaliczaniem niezbędnych potrzeb życiowych, co spowodowane jest istniejącymi barierami architektonicznymi, urbanistycznymi i w komunikowaniu się.

W gminie Bilgoraj w 2015 roku mieszkało 418 osób niepełnosprawnych – najwięcej w sołectwie Sól Pierwsza (44), a najmniej w sołectwie Wolaniny (1). W odniesieniu do liczby mieszkańców sołectw udział liczby osób niepełnosprawnych największy jest w sołectwie Andrzejówka (6,4%) zaś najmniejszy w sołectwie Okrągłe (1%).

Istotnym problemem w gminie Bilgoraj jest umożliwienie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej – posiadającej specjalne potrzeby edukacyjne – kształcenia na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, które stanowi ich życiową szansę na usamodzielnienie się.

Najczęstszymi problemami, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne są:

- utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- ograniczenie kontaktów towarzyskich,
- pogorszenie sytuacji materialnej,
- zaniedbywanie gospodarstwa domowego,
- bariery psychologiczne.

Tabela 7. Liczba osób niepełnosprawnych, rodziny korzystające z pomocy społecznej i bezrobocie w gminie Biłgoraj w 2015 r. w podziale na sołectwa

Lp.	Nazwa sołectwa	Osoby niepełnosprawne		Rodziny korzystające z pomocy społecznej		Rodziny z wszczętą procedurą "niebieskiej karty"		Osoby bezrobotne		Osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym i niższym		Osoby długotrwale bezrobotne	
		Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)	Liczba rodzin	Liczba na 1000 mieszkańców	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)	Liczba osób	Udział (%)
1	Andrzejówka	14	6,4	23	10,6	0	0,0	16	13,0	9	4,1	7	3,2
2	Brodziaki	2	2,0	5	4,9	0	0,0	11	16,4	1	1,0	4	3,9
3	Bukowa	15	2,4	38	6,1	1	1,6	21	5,4	3	0,5	9	1,5
4	Ciosmy	8	2,1	15	4,0	1	2,7	19	7,8	2	0,5	7	1,9
5	Dąbrowica	25	2,6	32	3,3	3	3,1	35	5,7	4	0,4	12	1,2
6	Dereźnia Solska	24	2,2	73	6,8	4	3,7	44	6,2	4	0,4	25	2,3
7	Dereźnia Zagrody	12	2,3	35	6,7	1	1,9	31	9,5	8	1,5	18	3,5
8	Dyle	11	5,2	36	17,0	1	4,7	13	10,4	6	2,8	10	4,7
9	Gromada	30	3,2	54	5,7	2	2,1	53	8,8	15	1,6	25	2,7
10	Hedwiżyn	30	4,6	56	8,6	1	1,5	30	7,5	6	0,9	16	2,5
11	Ignatówka	3	3,9	2	2,6	1	13,0	3	5,6	1	1,3	2	2,6
12	Kajetanówka	6	5,6	29	26,9	0	0,0	8	13,6	2	1,9	4	3,7
13	Korczów	19	3,4	57	10,1	1	1,8	25	7,0	4	0,7	14	2,5
14	Korytków Duży	27	3,7	28	3,9	0	0,0	29	6,4	8	1,1	8	1,1
15	Majdan Gromadzki	9	2,1	40	9,3	2	4,7	29	10,3	7	1,6	11	2,6
16	Nadrzecze	4	1,8	16	7,4	0	0,0	11	7,6	3	1,4	4	1,8
17	Nowy Bidaczów	7	4,4	18	11,3	1	6,3	7	8,0	3	1,9	6	3,8
18	Okrągłe	4	1,0	22	5,5	0	0,0	13	5,1	1	0,2	5	1,2
19	Rapy Dylańskie	2	1,8	13	11,7	0	0,0	8	10,1	2	1,8	4	3,6
20	Ruda Solska	21	5,1	71	17,2	2	4,8	18	6,6	3	0,7	7	1,7
21	Stary Bidaczów	10	3,0	11	3,3	2	6,0	10	4,9	2	0,6	4	1,2
22	Smólsko Duże	14	2,9	20	4,2	1	2,1	18	5,9	0	0,0	6	1,3
23	Smólsko Małe	7	3,6	11	5,7	1	5,2	7	5,8	1	0,5	2	1,0
24	Sól Druga	27	2,6	11	1,1	1	1,0	38	5,6	7	0,7	14	1,3
25	Sól Pierwsza	44	3,2	56	4,1	2	1,4	39	4,4	8	0,6	17	1,2
26	Wola Dereźniańska	15	3,9	43	11,2	1	2,6	19	7,5	7	1,8	14	3,6
27	Wola Duża i Mała	27	4,4	83	13,5	2	3,2	30	7,4	7	1,1	11	1,8
28	Wolaniny	1	4,0	1	4,0	0	0,0	2	11,8	1	4,0	1	4,0
Łącznie		418	-	899	-	31	2,6	587	-	125	-	267	-

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Biłgoraju

Na terenie gminy Bilgoraj w 2015 r. 31 rodzin miało założone „niebieskie karty”. Karty są zakładane w ramach procedury, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Najwięcej „niebieskich kart” zostało założonych w sołectwie Dereźnia Solska (4).

3.2.3. Bezrobocie i zatrudnienie

Bezrobocie

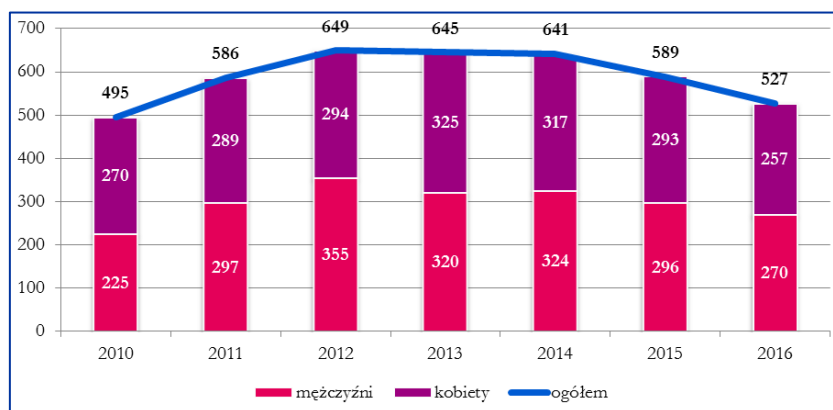
Bezrobocie jest jednym z głównych i najważniejszych problemów społecznych. Powoduje ono obniżenie standardu życia, utratę własnej godności, poczucie odrzucenia przez społeczeństwo. Jest bezpośrednią przyczyną następujących zjawisk: alkoholizmu, przemocy itp. Wszystko to zakłóca prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Bezrobocie w gminie Bilgoraj na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiło 589 osób, natomiast 31 grudnia 2016 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 527 osób (dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Bilgoraju), w tym 48,8% stanowią kobiety. Od 2015 roku zauważalny jest spadek liczby bezrobotnych o 10,5%. Wśród osób bezrobotnych w 2016 r. jedynie 12,14% jest uprawnionych do zasiłku, 26,76% stanowią osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia oraz 18,97% osób bezrobotnych to osoby do 25 roku życia. Wskaźnik bezrobocia (mierzony stosunkiem liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych do liczby osób w wieku produkcyjnym) według danych GUS, w 2015 r. wynosił 7%.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bilgoraju w 2015 roku w gminie było 267 osób długotrwale bezrobotnych (tj. pozostających bez pracy więcej jak 24 miesięcy). Największy odsetek osób długotrwale bezrobotnych znajduje się na terenie sołectw Gromada i Dereźnia Solska (po 9,3% osób długotrwale bezrobotnych z terenu gminy dla każdego z sołectw) oraz dla sołectwa Dereźnia Zagrody (6,7%). Najmniej osób długotrwale bezrobotnych mieszka na terenie sołectw: Wolaniny (1 osoba), Smółsko Małe (2 osoby), Ignatówka (2 osoby). Znaczna część, bo aż 46,8% bezrobotnych z terenu gminy to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Najwięcej takich osób bezrobotnych mieszka na terenie sołectwa Dyle.

Problemem dotyczącym większość gmin wiejskich jest ukryte bezrobocie, które charakteryzuje się nadwyżką zatrudnionych w rolnictwie (nie jest objęte oficjalną statystyką). Ze względu na bliskie sąsiedztwo Bilgoraja, mieszkańcy gminy korzystają z miejskiego rynku pracy, na niekorzyść lokalnego rynku pracy.

Wykres 5. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Bilgoraj w latach 2010-2016

Źródło: BDL GUS

Najwięcej osób bezrobotnych zamieszkuje sołectwo Gromada (53 osoby) i Dereźnia Solska (44 osoby), najmniej osób bezrobotnych występuje w sołectwie Wolaniny (2 osoby). Biorąc pod uwagę udział liczby osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób zameldowanych na terenie poszczególnych sołectw najbardziej niekorzystnie wypada sołectwo Brodziaki (10,8% bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców sołectwa) oraz sołectwo Wolaniny (8%). Jeśli chodzi o wartości wskaźnika bezrobocia, który jest mierzony stosunkiem liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, najbardziej niekorzystnie sytuacja wygląda na terenie sołectw: Brodziaki (16,4%), Andrzejówka (13%) oraz Wolaniny (11,8%).

Tabela 8. Dane dotyczące bezrobocia w 2015 r. na terenie gminy Biłgoraj w podziale na sołectwa

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba osób bezrobotnych	Udział osób bezrobotnych w liczbie osób zameldowanych na terenie sołectwa %	Wskaźnik bezrobocia %
1.	Andrzejówka	16	7,3	13,00
2.	Brodziaki	11	10,8	16,4
3.	Bukowa	21	3,4	5,4
4.	Ciosmy	19	5,1	7,8
5.	Dąbrowica	35	3,6	5,7
6.	Dereźnia Solska	44	4,1	6,2
7.	Dereźnia Zagrody	31	6,0	9,5
8.	Dyle	13	6,1	10,4
9.	Gromada	53	5,6	8,8
10.	Hedwiżyn	30	4,6	7,5
11.	Ignatówka	3	3,9	5,6
12.	Kajetanówka	8	7,4	13,6
13.	Korczów	25	4,4	7,0
14.	Korytków Duży	29	4,0	6,4
15.	Majdan Gromadzki	29	6,8	10,3
16.	Nadrzecze	11	5,1	7,6
17.	Nowy Bidaczów	7	4,4	8,0
18.	Okragłe	13	3,2	5,1
19.	Rapy Dylańskie	8	7,2	10,1
20.	Ruda Solska	18	4,4	6,6
21.	Stary Bidaczów	10	3,0	4,9
22.	Smólsko Duże	18	3,8	5,9
23.	Smólsko Małe	7	3,6	5,8
24.	Sól Druga	38	3,6	5,6
25.	Sól Pierwsza	39	2,8	4,4
26.	Wola Dereźniańska	19	4,9	7,5
27.	Wola Duża i Mała	30	4,9	7,4
28.	Wolaniny	2	8,0	11,8
RAZEM:		587	ŚREDNIA: 5,07	ŚREDNIA: 8,0

Źródło: dane Urzędu Gminy Biłgoraj

Niekorzystna sytuacja na rynku pracy może wynikać m.in. z niedostosowania poziomu i struktury kształcenia do potrzeb i wymagań obecnego rynku pracy, niskiego poziomu wykształcenia części społeczeństwa, jak również biernej postawy bezrobotnych. Większą szansę na znalezienie pracy mają osoby posiadające wykształcenie wyższe lub średnie (techniczne). Istotna jest również zgodność posiadanych kwalifikacji z panującym zapotrzebowaniem na rynku pracy.

Do działań poprawiających sytuację bezrobotnych należy zaliczyć m.in. działania podejmowane przez samorząd skierowane na zmianę panującej polityki bezrobocia, poprawę systemu pośrednictwa pracy czy organizację kursów i szkoleń kwalifikacyjnych dla bezrobotnych, dających możliwość zaistnienia na rynku pracy.

Zatrudnienie

Według danych GUS na terenie gminy Bilgoraj w 2015 r. pracowało 1 054 osób, a wskaźnik określający liczbę osób pracujących na 1000 ludności dla gminy Bilgoraj wynosi 80. Dane statystyczne nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. Ponadto rozbieżności mogą wynikać również z niedopasowania kwalifikacji pracowników do nowych technologii i braku właściwych kompetencji przy otrzymaniu zatrudnienia.

3.2.4. Infrastruktura społeczna oraz jakość oferowanych usług

Edukacja

Ożywienie gospodarcze jednostki terytorialnej warunkowane jest dostępnością do placówek oświatowych oraz wysoko wykwalifikowanej kadry. Jakość kształcenia w bezpośredni sposób wiąże się z zagadnieniami w zakresie problemów społeczno-gospodarczych tj. wykluczenie społeczne, bezrobocie oraz niedostosowanie kwalifikacji do obecnych potrzeb rynku pracy.

Gmina Bilgoraj dysponuje stosunkowo dobrze rozwiniętą siecią placówek oświatowo-wychowawczych. Ogółem działa tu:

- 11 szkół podstawowych w tym 6 prowadzonych przez Gminę (w miejscowościach: Sól, Dąbrowica, Dereźnia, Korytków Duży, Gromada, Hedwiżyn) i 5 prowadzone przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Gminie Bilgoraj (w miejscowościach Smólsko Duże, Korczów, Bukowa, Wola Dereźniańska, Stary Bidaczów);
- 8 gimnazjów w tym 6 prowadzonych przez Gminę (w miejscowościach: Sól, Dąbrowica, Dereźnia, Korytków Duży, Gromada, Hedwiżyn) i 2 prowadzone przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Gminie Bilgoraj (w miejscowościach: Korczów, Bukowa);
- 20 oddziałów przedszkolnych z liczbą miejsc 384.

Do szkół podstawowych w 2015 r. łącznie uczęszczało 892 uczniów. W analizowanym okresie do 2010 r. obserwuje się stały wzrost liczby uczniów. W 2015 r. było ich o 119 osób więcej niż w roku 2010. Wskaźnikiem pozwalającym porównać liczbę uczniów do istniejącej infrastruktury jest wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych, który w 2015 roku wynosił 14.

Do szkół gimnazjalnych w 2015 r. na terenie gminy uczęszczało 367 uczniów. Jest to najniższa liczba uczniów w całym analizowanym okresie oraz o 9,8% niższa niż w roku 2010 r. . Wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w gimnazjach wynosi 14.

Gmina Bilgoraj nie posiada na swoim terenie szkoły na poziomie ponadgimnazjalnym. Uczniowie korzystają z infrastruktury zlokalizowanej w mieście Bilgoraj.

Istniejąca infrastruktura edukacyjna oferowana na obszarze Gminy Bilgoraj jest zadowalająca oraz spełnia podstawowe zapotrzebowanie na edukację młodych mieszkańców obszaru gminy.

Gmina Bilgoraj dysponuje szerokim zapleczem rekreacyjno-sportowym, które daje możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku mieszkańcom, wpływając na jakość ich życia.

Istniejące obiekty sportowe na obszarze gminy Bilgoraj:

- wielofunkcyjny kompleks boisk sportowych w Korytkowie Dużym (wybudowany z programu "Moje Boisko - Orlik 2012"),
- wielofunkcyjny kompleks boisk sportowych w Soli (wybudowany z programu "Moje Boisko - Orlik 2012"),
- boisko wielofunkcyjne w Dąbrowicy,
- boisko wielofunkcyjne w Gromadzie,
- boisko wielofunkcyjne w Hedwiżynie,
- stadion wiejski w Soli,
- stadion wiejski w Dereźni.

Instytucje kultury

Działalność w zakresie kultury prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Bilgoraju. Do zadań GOK należy m.in.: prowadzenie zespołów i kół zainteresowań, rozpoznawanie i pobudzenie zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych, kultywowanie tradycji ludowych regionu oraz organizacja zespołowego uczestnictwa w kulturze, imprez kulturowych i różnorodnych form aktywności kulturowej. Aktualnie Gminny Ośrodek Kultury zrzesza 12 zespołów śpiewaczych i obrzędowych, jedną kapelę ludową i jeden chór oraz jeden zespół folkowy. Na terenie gminy działa 3 twórców ludowych. Na szczególną uwagę zasługują: zespół wokalny z Rudy Solskiej (laureat licznych konkursów i festiwali), zespół teatralno-obrzędowy z Bukowej (ma w dorobku kilkanaście spektakli obrzędowych). GOK organizuje szereg imprez cyklicznych, do których należy zaliczyć: Gminny Przegląd Kołęd i Pastorałek w Hedwiżynie, Turniej Wsi, dożynki gminne, Jesienną Biesiadę Kulturalną oraz Festiwal Sztuki Lokalnej „Bilgorajska Nuta”.

W skład gminnej infrastruktury kultury wchodzi również Gminna Biblioteka Publiczna oraz strażnice (remizy strażackie). Na terenie gminy działa 6 placówek bibliotecznych (1 Gminna Biblioteka Publiczna i 5 filii). Placówki te dysponują znacznym księgozbiorem ocenianym na prawie 30 tys. woluminów. Niestety nie wszyscy mieszkańcy korzystają z możliwości wypożyczania książek. Ogólnie w placówkach bibliotecznych zarejestrowanych jest 1 537 czytelników, czyli 8,5% mieszkańców. Rocznie jeden czytelnik wypożycza średnio 29 książek².

² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bilgoraj na lata 2014-2020

Ponadto w gminie funkcjonują 3 świetlice opiekuńczo-wychowawcze typu wsparcia dziennego prowadzone przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce z siedzibą w Warszawie.

Ochrona zdrowia

Opieką zdrowotną w gminie Bilgoraj zajmuje się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Soli. Mieszkańcy gminy Bilgoraj ze względu na bliskość miasta Bilgoraj korzystają z infrastruktury ochrony zdrowia zlokalizowanej w mieście. Wskaźnik prezentujący dostępność mieszkańców do usług medycznych (liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców) w 2015 r. dla obszaru gminy wynosił 1. Na terenie gminy w miejscowości Sól funkcjonuje 1 punkt apteczny.

Bezpieczeństwo

Poziom bezpieczeństwa jest jednym z głównych aspektów mówiących o jakości życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej. Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Bilgoraj czuwa Komenda Powiatowa Policji w Bilgoraju.

W 2015 r. w gminie Bilgoraj odnotowano 86 przestępstw kryminalnych. Najwięcej z nich miało miejsce w sołectwie Sól Pierwsza (9), Nadrzecze (7) i Gromada (7).

Tabela 9 Przestępstwa kryminalne popełnione w sołectwach gminy Bilgoraj

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba odnotowanych przestępstw kryminalnych na terenie sołectwa w 2015 r.	Liczba przestępstw kryminalnych na 1 000 mieszkańców
1	Andrzejówka	0	0,0
2	Brodziaki	2	19,6
3	Bukowa	2	3,2
4	Ciosmy	2	5,3
5	Dąbrowica	5	5,1
6	Dereźnia Solska	4	3,7
7	Dereźnia Zagrody	5	9,6
8	Dyle	0	0,0
9	Gromada	7	7,4
10	Hedwiżyn	4	6,2
11	Ignatówka	1	13,0
12	Kajetanówka	1	9,3
13	Korczów	3	5,3
14	Korytków Duży	6	8,3
15	Majdan Gromadzki	2	4,7
16	Nadrzecze	7	32,3
17	Nowy Bidaczów	1	6,3
18	Okragłe	5	12,5
19	Rapy Dylańskie	0	0,0
20	Ruda Solska	3	7,3
21	Stary Bidaczów	1	3,0
22	Smólsko Duże	4	8,3
23	Smólsko Małe	1	5,2
24	Sól Druga	5	4,8
25	Sól Pierwsza	9	6,5
26	Wola Dereźniańska	0	0,0
27	Wola Duża i Mała	5	8,1

28	Wolaniny	1	40,0
	RAZEM	86	6,4

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Biłgoraju

Nad bezpieczeństwem przeciwpożarowym czuwają Ochotnicze Straże Pożarne w gminie Biłgoraj, które podlegają pod Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Biłgoraju. Działają one w oparciu o Ustawę o ochronie przeciwpożarowej, prawo o stowarzyszeniach oraz statut Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej. Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia i zapewnienia gotowości bojowej w myśl art. 32.1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej ponosi gmina. Zgodnie z nazwą Ochotnicza Straż Pożarna to organizacja, w której uczestnictwo jest dobrowolne. Celem jej działania jest przede wszystkim zorganizowanie i wyszkolenie oddziału strażackiego. Na terenie gminy działa 17 zastępów Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP):

- Ochotnicza Straż Pożarna w Andrzejówce,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Brodziakach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bukowej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ciosmach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowicy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dereźni Solskiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Dylach,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gromadzie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Hedwiżynie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kajetanówce,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Korytkowie Dużym,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nadrzeczcu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie Solskiej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smółsku Dużym (wpisana do KSRG),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Soli (wpisana do KSRG),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Bidaczowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Dereźniańskiej.

3.2.5. Aktywność obywatelska mieszkańców

Zasadniczym wskaźnikiem obrazującym jakość kapitału społecznego gminy jest aktywność obywatelska mieszkańców, przejawiająca się uczestnictwem w organizacjach społecznych, grupach nieformalnych i innych organizowanych inicjatywach obywatelskich. O aktywności obywatelskiej świadczy również uczestnictwo mieszkańców w wyborach prezydenckich, parlamentarnych, europejskich oraz samorządowych.

Według danych Państwowej Komisji Wyborczej w wyborach samorządowych w 2014 r. uczestniczyło 48,78% uprawnionych do głosowania, uzyskując tym wynikiem frekwencję wyższą niż średnia krajowa.

W wyborach prezydenckich w 2015 r. wzięło udział 54,3% osób upoważnionych do głosowania i była to wartość wyższa niż średnia uzyskana w powiecie biłgorajskie (o 53,4%) oraz równa wartości dla województwa.

W wyborach do Parlamentu Europejskiego z 2014 r. udział głosujących wśród upoważnionych do głosowania w gminie wynosił 23%.

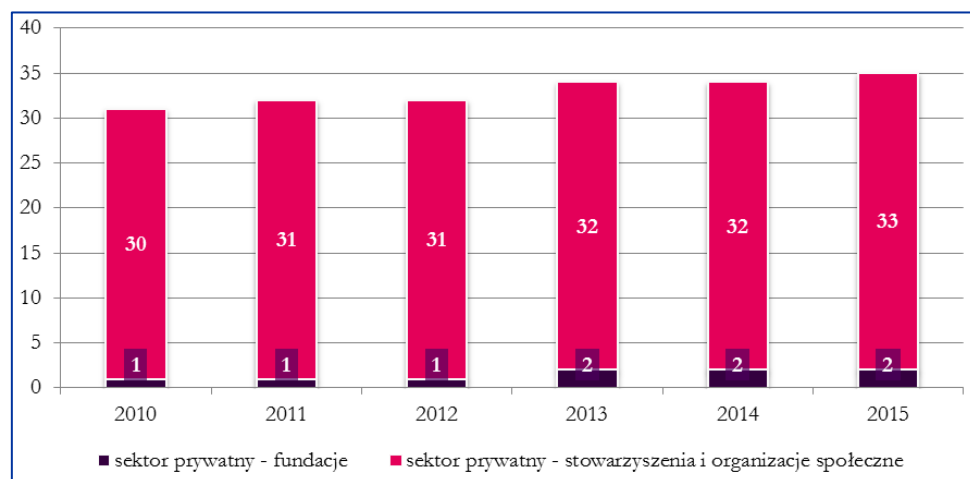
Najniższą frekwencję odnotowano w wyborach do Sejmu i Senatu, gdzie w 2015 r. udział głosujących wyniósł 39,9% uprawnionych do głosowania i była to jedna z najwyższych wartości w powiecie biłgorajskim.

Organizacje społeczne

Dostępne rejestry organizacji społecznych podają różne dane na temat liczby zarejestrowanych organizacji na obszarze gminy Biłgoraj. Najbardziej wiarygodną informację przedstawia serwis bazy.ngo.pl. Baza obejmuje 41 zarejestrowanych organizacji pozarządowych na obszarze gminy Biłgoraj.

Według danych BDL GUS w 2015 r. w gminie funkcjonowało 35 organizacji, w tym 5,7% stanowiły fundacje. Wskaźnik prezentujący fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców wyniósł 2,67.

Wykres 6. Liczba organizacji społecznych funkcjonujących na terenie gminy Biłgoraj

Źródło: BDL GUS

Najbardziej aktywnie działają następujące podmioty³:

- **Klub Abstynenta „Oparcie”**; Nowy Bidaczów 13a, 23-400 Biłgoraj – oprócz licznych statutowych działań profilaktycznych klub prowadzi ośrodek, w którym odbywają się mityngi członków, spotkania integracyjne, w tym z innych Klubów Abstynenta. Klub uczestniczy aktywnie w życiu kulturalnym gminy;
- **Ludowy Klub Sportowy „Orion” Dereźnia**; Dereźnia Solska 39, 23-400 Biłgoraj – klub prowadzi sekcję piłki nożnej, utrzymuje stadion, jest gospodarzem festynów integracyjnych oraz gminnych zawodów sportowych;
- **Klub Sportowy „Olender” Sól**; Sól 87, 23-400 Biłgoraj – prowadzi sekcję piłki nożnej. Członkowie klubu biorą również czynny udział w licznych projektach pielęgnujących tradycje lokalne wsi Sól;
- **Uczniowski Klub Sportowy w Gromadzie**; Gromada 141, 23-400 Biłgoraj – klub działa na rzecz aktywizacji sportowej młodzieży oraz osób starszych, a także dąży do

³ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Biłgoraj na lata 2014-2020

promocji swojej miejscowości. Klub współorganizuje liczne imprezy sportowe i kulturalne w Gminie Bilgoraj;

- **Ludowy Zespół Sportowy "Dąbrowica";** Dąbrowica 76, 23-400 Bilgoraj – zespół dąży do aktywizacji sportowej mieszkańców poprzez organizację zawodów sportowych, a także promuje walory turystyczne Dąbrowicy i Gminy Bilgoraj;
- **Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju i Integracji Lokalnej „Patria”;** Korytków Duży 67, 23-400 Bilgoraj – główne działania statutowe organizacji to: aktywizowanie i integrowanie środowiska lokalnego, promowanie Gminy Bilgoraj i jej mieszkańców, wspieranie rozwoju kulturalnego i oświatowego, inicjowanie i wspieranie działań mających na celu rozwój turystyki, sportu i rekreacji;
- **Stowarzyszenie „Dąb” w Ciosmach;** Ciosmy 77, 23-400 Bilgoraj – stowarzyszenie organizuje wydarzenia kulturalne, wspiera działalność agroturystyczną, pielęgnuje lokalne tradycje kulinarne. Co roku członkowie stowarzyszenia organizują imprezy integracyjne z udziałem niemal wszystkich mieszkańców wioski;
- **Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Sól i Kolonia Sól „Więź”;** Sól 87, 23-400 Bilgoraj – stowarzyszenie powołano w celu reprezentowania zbiorowych i indywidualnych interesów członków i całej społeczności, tworzenia trwałych więzi gospodarczych i społecznych pomiędzy mieszkańcami wsi Sól i Kolonia Sól, a także pomiędzy lokalnymi instytucjami i organizacjami oraz dla obrony wspólnych interesów i współdziałania na rzecz rozwoju wsi;
- **Fundacja KRESY 2000 - Dom Służebny Polskiej Sztuce Słowa, Muzyki i Obrazu;** Nadrzeczce 7, 23-400 Bilgoraj – fundacja promuje sztukę i podejmuje działania, w których łączy kulturę i tradycje ludowe z tak zwaną „kulturą wysoką”; organizuje szereg wydarzeń: spektakle teatralne, koncerty, wystawy sztuk plastycznych, plenery rzeźbiarskie i malarskie spotkania z twórcami filmowymi i poetami, wielkie plenerowe inscenizacje. Wszystko to, zarówno z udziałem artystów znanych z pierwszych stron gazet jak i, co znacznie ważniejsze, z pełnym zaangażowaniem mieszkańców wsi;
- **Stowarzyszenie „Jadwizanie”;** Hedwiżyn 69, 23-400 Bilgoraj – stowarzyszenie silnie działa na rzecz rozwoju społeczności lokalnej m. in. poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizację środowiska wiejskiego oraz wspieranie integracji lokalnej. Stowarzyszenie działa również na rzecz młodzieży wiejskiej;
- **Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych w Gminie Biłgoraj;** ul. Sikorskiego 14/12, 23-400 Bilgoraj – jest jednym z najmłodszych, powstałych i działających na terenie samorządu. Stowarzyszenie prowadzi części szkół Gminy Bilgoraj, szczególnie dotyczy to małych, nierentownych placówek oświatowych. Stowarzyszenie działa na rzecz rozwoju oświatowego, społecznego i kulturalnego Gminy Bilgoraj;
- **Stowarzyszenie „DOBROWOLA” Na Rzecz Wspierania i Rozwoju Sołectwa Wola;** Wola Mała 15, 23-400 Bilgoraj – stowarzyszenie powołano dla obrony wspólnych interesów i współdziałania na rzecz rozwoju wsi. Stowarzyszenie działa na rzecz rozwoju i integracji społeczności lokalnych, aktywizacji mieszkańców i promocji wsi oraz Gminy;
- **Stowarzyszenie „Moje Nadrzeczce”;** Nadrzeczce 34a, 23-400 Bilgoraj – stowarzyszenie działa poprzez kształcenie lokalnych liderów i animatorów życia społecznego, organizowanie imprez kulturalnych, promocję walorów turystycznych miejscowości i regionu;

- **Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji wsi „Bidaczów Nasz Dom”**, Bidaczów Stary 42B, 23-400 Biłgoraj – stowarzyszenie działa na rzecz rozwoju i promocji turystyki, kultury, edukacji, wychowania oraz profilaktyki i aktywizacji zawodowej. Stowarzyszenie dąży do rozwoju lokalnego i aktywizacji środowisk lokalnych;
- **Lokalna Grupa Działania „Ziemia Biłgorajska”**, ul. Sikorskiego 12/42, 23-400 Biłgoraj – LGD jest partnerstwem przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, ochrony i promocji dziedzictwa historyczno-kulturowego, środowiska naturalnego i turystyki. Stowarzyszenie dąży również do popularyzacji i rozwoju produkcji wyrobów regionalnych;
- **Ochotnicza Straż Pożarna** (17 jednostek OSP) – są to najdłużej działające stowarzyszenia, które realizują zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej, ochrony życia i mienia mieszkańców gminy, jak również z zakresu organizacji imprez kulturalnych, społecznych i sportowych;
- **Zespoły śpiewacze, obrzędowo- śpiewacze i teatralno-śpiewacze, kapela ludowa, chór oraz zespół folkowy** (łącznie 15 grup) – zespoły działające na terenie Gminy są nie tylko źródłem rozrywki i skarbnicą kultury ludowej, ale również mocno promują Ziemię Biłgorajską w kraju i na obczyźnie. Wykonując biłgorajski repertuar i prezentując widowiska teatralne członkowie zespołów integrują wokół siebie wszystkich mieszkańców Gminy;
- **Katolickie Stowarzyszenia Młodzieży** (4 stowarzyszenia w Dąbrowicy, Bukowej, Korytkowie Dużym i Gromadzie) – młodzież z KSM aktywnie włącza się w życie lokalnych społeczności. Oprócz działalności religijnej, kulturalnej i charytatywnej młodzież z KSM uczestniczy w pracach na rzecz rozwoju oświatowego, turystycznego i sportowego swojej parafii, a także Gminy;
- **Związek Młodzieży Wiejskiej** (Koła w Brodziakach, Gromadzie, Hedwiżynie, Smółsku i Soli) – to jedna z najstarszych organizacji młodzieżowych w Polsce. W Gminie Biłgoraj do jej głównych zadań należą: organizacja opieki nad dziećmi w czasach zintensyfikowanych prac polowych, szkolenia zawodowe, współpraca z samorządem. Koła skupiają młodzież wiejską dążącą do poprawy sytuacji bytowej mieszkańców, rozwoju kulturalnego i integracji społeczności lokalnej.

Działalność każdej organizacji pozarządowej wiąże się z pewnymi kosztami stałymi. Organizacje (stowarzyszenia, fundacje) posiadają możliwość pozyskiwania środków na rzecz rozwoju i funkcjonowania z funduszy europejskich samodzielnie lub w ramach partnerstwa wspólnie z innymi podmiotami. Część środków skierowanych na utrzymanie może pochodzić z kapitału żelaznego (wieczystego). Są to środki gromadzone przez daną organizację, przeznaczone na realizację celów statutowych. Kapitał ten należy stale pomnażać poprzez inwestowanie, a jako środki przeznaczone na wykorzystywanie uznawać jedynie uzyskane z tego tytułu zyski. Inną formę zarobkową mogą stanowić tzw. dochody z majątku tzn. wynajmowanie lokali czy gruntów należących do organizacji w celach zarobkowych. Duża część organizacji pobiera również składki członkowskie na rzecz organizacji, przeznaczone na jej działalność statutową. Istnieje także możliwość odpisu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz fundacji oraz organizacji pożytku publicznego, a także różnego rodzaju wymiany barterowe realizowane pomiędzy organizacjami. Fundacje posiadają również szansę na uzyskanie dotacji w postaci darowizn uzyskanych od osób indywidualnych, firm, organizacji rządowych oraz samorządowych.

W przypadku klubów sportowych zadania publiczne mogą być realizowane ze środków publicznych. Ustawa o sporcie umożliwia pozyskanie funduszy z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, przeznaczonych na wsparcie sportu, określając w uchwale cel publiczny w tym zakresie.

Ponadto organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o środki finansowe na realizację zadań publicznych zleconych przez gminę. Co roku ogłaszane są otwarte konkursy ofert, w których zawarte są informacje o wybranych do realizacji obszarach tematycznych, obowiązujących zasadach i przeznaczonych na ten cel kwotach. Ponadto - organizacje pozarządowe mogą starać się o dotację w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tzw. "małe granty").

Tabela 10. Liczba organizacji społecznych funkcjonujących w poszczególnych sołectwach gminy Biłgoraj

Lp.	Nazwa sołectwa	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na terenie sołectwa	Organizacje pozarządowe na 1 000 mieszkańców
1	Andrzejówka	2	9,17
2	Brodziaki	2	19,61
3	Bukowa	2	3,24
4	Ciosmy	2	5,33
5	Dąbrowica	3	3,06
6	Dereźnia Solska	2	1,86
7	Dereźnia Zagrody	0	0,00
8	Dyle	1	4,72
9	Gromada	4	4,25
10	Hedwiżyn	3	4,63
11	Ignatówka	0	0,00
12	Kajetanówka	1	9,26
13	Korczów	0	0,00
14	Korytków Duży	3	4,13
15	Majdan Gromadzki	0	0,00
16	Nadrzecze	2	9,22
17	Nowy Bidaczów	1	6,25
18	Okragłe	0	0,00
19	Rapy Dylańskie	0	0,00
20	Ruda Solska	1	2,42
21	Stary Bidaczów	2	5,97
22	Smólsko Duże	1	2,08
23	Smólsko Małe	2	10,31
24	Sól Druga	0	0,00
25	Sól Pierwsza	4	2,90
26	Wola Dereźniańska	1	2,60
27	Wola Duża i Mała	2	3,24
28	Wolaniny	0	0,00
RAZEM		41	4,08

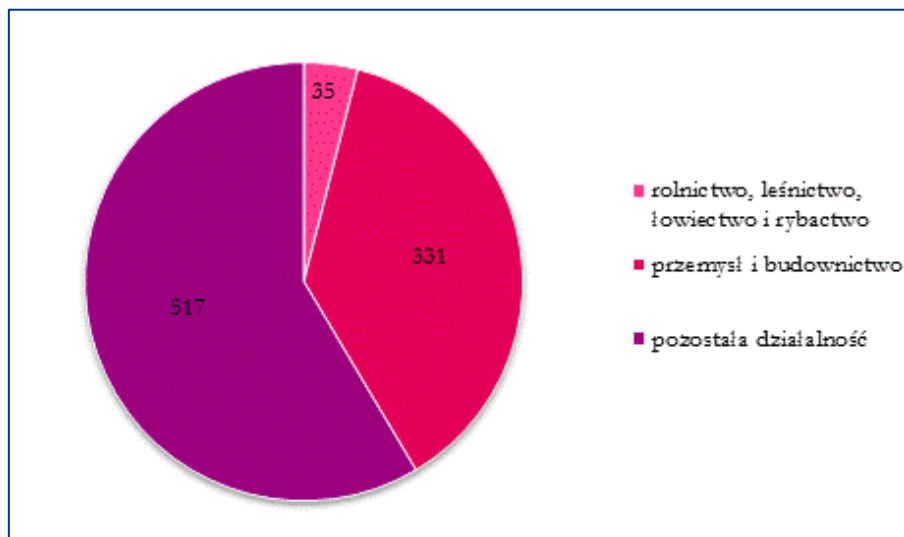
Źródło: dane Urzędu Gminy Biłgoraj

Najwięcej organizacji pozarządowych zarejestrowanych jest w sołectwach: Gromada (4) i Sól Pierwsza (4).

3.3. Sfera gospodarcza

Na strukturę gospodarczą gminy Bilgoraj składają się główne sektory gospodarki do których należą: handel, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe oraz rolnictwo.

Wykres 7. Liczba podmiotów gospodarczych w podziale na grupy rodzajów działalności

Źródło: BDL GUS, 2015

3.3.1. Rolnictwo

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie gminy Bilgoraj znajdują się 2 663 gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 11 168,14 ha. W strukturze agrarnej gminy Bilgoraj przeważają gospodarstwa od 1 do 5 ha (1 428 gospodarstw) oraz gospodarstwa do 1 ha (906). Najmniejszy odsetek stanowią gospodarstwa 10-15 ha – zaledwie 0,78% wszystkich gospodarstw. Średnia powierzchnia gospodarstw na obszarze gminy Bilgoraj wynosi 4,19 ha przy średniej dla powiatu – 6,15 ha.

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w decydujący sposób wpływa na rodzaj upraw i hodowlę zwierząt. Na terenie gminy Bilgoraj w zakresie upraw dominują zboża (80,5% powierzchni zasiewów), głównie mieszanki zbożowe jare, owies, pszenżyto ozime i żyto. Wśród upraw wyróżniają się również uprawy ziemniaków – 13,9%.

Pod względem pogłowia zwierząt gospodarskich w gminie Bilgoraj dominuje hodowla drobiu – 926 gospodarstw oraz trzody chlewnej – 503 gospodarstwa. Ilościowo przeważa pogłowie drobiu i trzody chlewnej. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie gminy pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD) wynosi 3 738 szt., które utrzymuje łącznie 1 119 gospodarstw.

3.3.2. Przedsiębiorczość pozarolnicza

W 2015 r. na terenie gminy Bilgoraj funkcjonowały 833 podmioty gospodarcze, a analiza danych GUS wskazuje, że ich liczba w ciągu ostatnich kilku lat systematycznie wzrasta. Największy odsetek podmiotów działa na terenie sołectwa Sól Pierwsza (13,8% wszystkich podmiotów z terenu gminy) oraz sołectwa Gromada (8,2%). Najmniej natomiast na terenie sołectw: Wolaniny (0,1%), Kajetanówka (0,3%) oraz Brodziaki (0,5%).

Tabela 11. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy Biłgoraj w latach 2010 i 2015 na terenie poszczególnych sołectw gminy

Lp.	Nazwa sołectwa	2010	2015
1.	Andrzejówka	14	11
2.	Brodziaki	8	5
3.	Bukowa	31	30
4.	Ciosmy	17	18
5.	Dąbrowica	55	67
6.	Dereźnia Solska	67	95
7.	Dereźnia Zagrody	35	40
8.	Dyle	11	12
9.	Gromada	56	78
10.	Hedwiżyn	43	47
11.	Ignatówka	7	8
12.	Kajetanówka	5	3
13.	Korczów	36	51
14.	Korytków Duży	55	47
15.	Majdan Gromadzki	15	18
16.	Nadrzecze	20	20
17.	Nowy Bidaczów	9	9
18.	Okrągłe	30	28
19.	Rapy Dylańskie	8	8
20.	Ruda Solska	17	25
21.	Stary Bidaczów	14	18
22.	Smólsko Duże	28	34
23.	Smólsko Małe	8	9
24.	Sól Druga	59	72
25.	Sól Pierwsza	95	132
26.	Wola Dereźniańska	13	20
27.	Wola Duża i Mała	37	50
28.	Wolaniny	0	1
RAZEM		793	956

Źródło: dane Urzędu Gminy Biłgoraj

W podziale na sektory własnościowe zdecydowanie przeważają podmioty z sektora prywatnego – 97,3% (859 podmiotów gospodarczych, z czego większość 86,7% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą). Dane GUS wykazujące podział podmiotów gospodarczych według sekcji PKD 2007⁴ wskazują, że największy odsetek stanowią podmioty z sekcji G – 27,6%

⁴ Wyjaśnienie skrótów sekcji PKD 2007: A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F – Budownictwo, G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H – Transport i gospodarka magazynowa, I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J – Informacja i komunikacja, K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, P – Edukacja, Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S – Pozostała działalność usługowa, T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

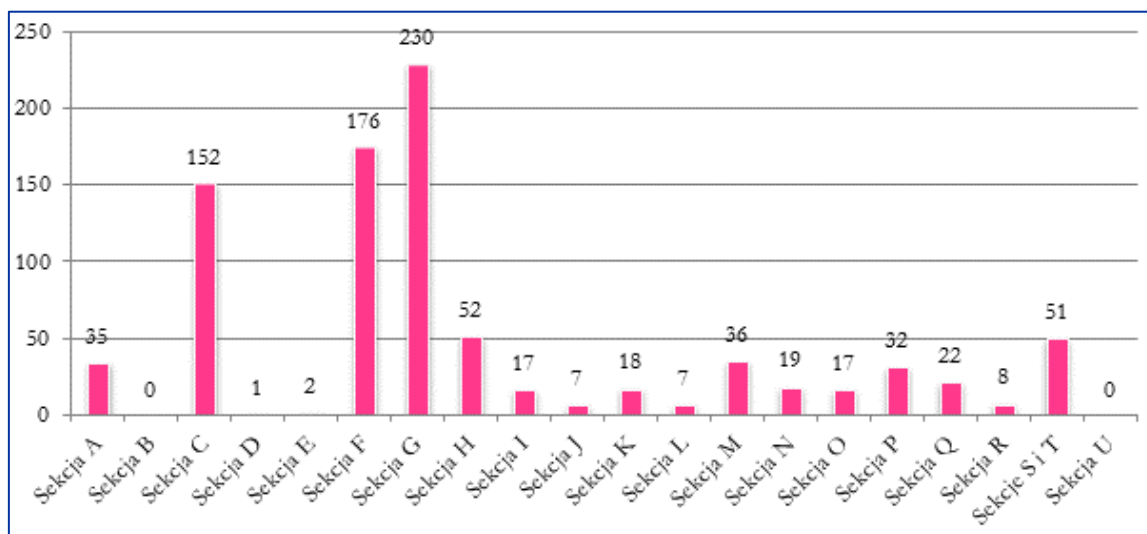
wszystkich podmiotów (230). Znaczny odsetek stanowią również podmioty z sekcji F – 21,1% (176) i C – 18,2% (152). Najliczniejszą grupę pod względem wielkości podmiotów gospodarczych stanowią mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób) – 97% (857 podmioty gospodarcze). Ponadto na terenie gminy funkcjonują 24 małe przedsiębiorstwa (10-49 pracowników) oraz 2 średnie przedsiębiorstwa (50-249 pracowników).

Do większych zakładów pracy na terenie gminy należą:

- Ambra S.A. Zakład Produkcyjny w Woli Dużej (produkcja win);
- BK Siatmet w Soli (produkcja drutów i siatek metalowych);
- Zakład Mięсны Wasąg Sp. J. w Hedwiżynie (masarnia);
- FAITER Dariusz Wolanin z Gromady (przemysł drzewny);
- Zakład Drzewny KIMEX Sp. J. z Nadrzecza (przemysł drzewny);
- Ferma Drobiu Dzido ze Starego Bidaczowa;
- Zakład Wapienno-Piaskowy MEGOLA w Hedwiżynie.

Przedsiębiorczość mieszkańców mierzona wskaźnikiem przedsiębiorczości, tj. liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności dla obszaru gminy wynosi 672.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze według klasyfikacji PKD 2007 w gminie Biłgoraj

Źródło: BDL GUS, 2015

3.3.3. Atrakcyjność inwestycyjna

Struktura budżetu uchwalanego przez Radę Gminy świadczy o zdolności inwestycyjnej gminy Biłgoraj. W 2015 r. dochód budżetu gminy wyniósł 44 149 265,50 zł, przy czym największy odsetek stanowiły dochody własne (31,5%) oraz subwencja ogólna (43,4%). Średni dochód w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 3 358,64 zł (GUS, 2015 r.). W 2015 r. wydatki z budżetu gminy wyniosły prawie 49 163 214,73 zł, z czego zdecydowaną większość stanowiły wydatki bieżące (70,5%). Wydatki majątkowe stanowiły 29,5% wydatków ogółem i w całości były to wydatki majątkowe inwestycyjne. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 3 740,07 zł. Analizując sytuację finansową gminy widać wyraźną przewagę wydatków nad przychodami, co daje ujemny wynik finansowy. Na deficyt budżetowy mają wpływ głównie liczne

działania inwestycyjne, ale zadłużenie jest obsługiwane na bieżąco i nie stanowi zagrożenia dla stanu finansów gminy, a inwestycje wpłyną pozytywnie na rozwój i wizerunek gminy i pozwolą na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Na terenie gminy Bilgoraj ogólna wartość zrealizowanych i realizowanych projektów unijnych wyniosła 112 715 696,50 zł, a łączna suma dotacji wyniosła 93 008 239,28 zł (stan na dzień 31.12.2015 r.). Fundusze zostały pozyskane w ramach programów z perspektywy finansowej 2007-2013: Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej, Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

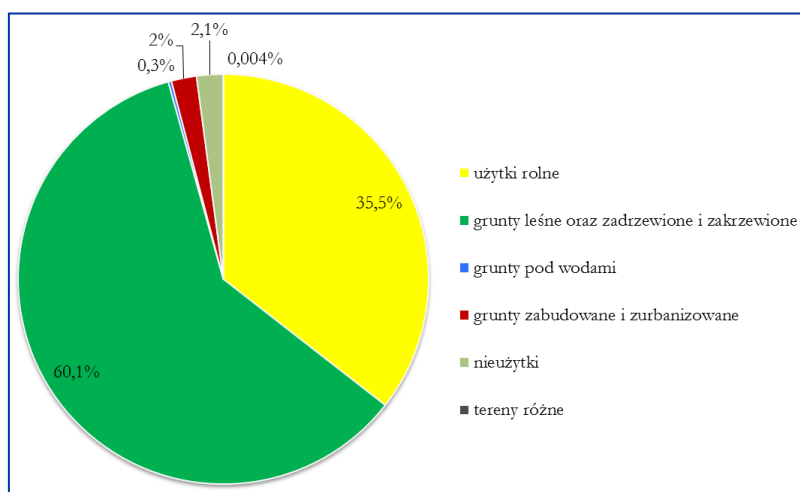
Najwięcej funduszy pozyskano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2007-2013 – 68,7% dotacji pozyskanych na terenie gminy Bilgoraj (63 942 991,44 zł).

3.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

3.4.1. Użytkowanie gruntów

Gmina Biłgoraj, jako gmina wiejska, charakteryzuje się wysokim udziałem terenów leśnych i rolniczych. Według danych BDL GUS z 2014 roku grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowią 60% powierzchni całkowitej gminy, natomiast użytki rolne – 36%. Powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych stanowi 2% powierzchni gminy, stosunkowo wysoki udział stanowią również nieużytki (2%). Pozostałą przestrzeń zajmują grunty pod wodami i tereny różne.

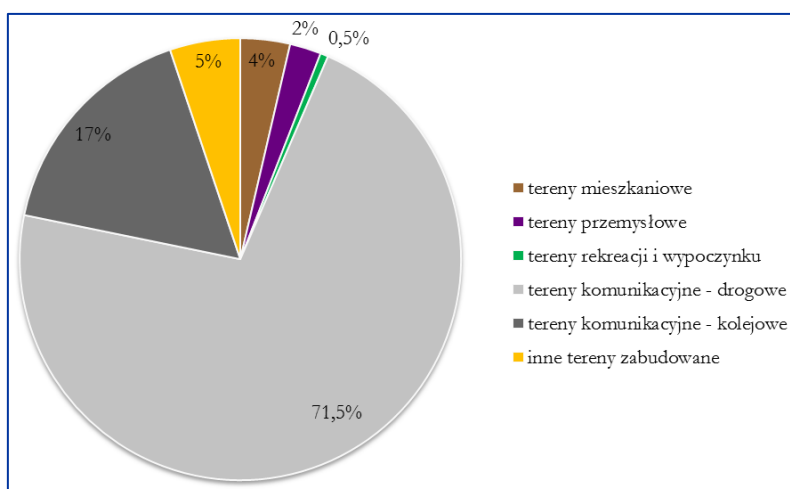
Wykres 9. Użytkowanie gruntów w gminie Biłgoraj

Źródło: BDL GUS, 2014

Wśród terenów zabudowanych i zurbanizowanych największą powierzchnię (375 ha) zajmują tereny komunikacyjne drogowe (71,5% powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych). Tereny kolejowe stanowią 17% powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych, a tereny mieszkaniowe 4%. W gminie występują ponadto tereny przemysłowe, których udział w terenach zabudowanych i zurbanizowanych wynosi 2%.

Wykres 10. Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Biłgoraj

Źródło: BDL GUS, 2014

3.4.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Uwarunkowania mające wpływ na kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Bilgoraj to uwarunkowania środowiskowe i antropogeniczne. Do uwarunkowań środowiskowych należy zaliczyć przede wszystkim lokalizację dolin rzecznych oraz wiążące się z ich położeniem występowanie obszarów podmokłych, rozmieszczenie terenów leśnych, zasoby glebowe i wodne oraz cechy fizjograficzne terenu. Czynnikiem antropogenicznym są rozmieszczenie głównych arterii komunikacyjnych oraz dostęp i stan infrastruktury technicznej.

Większość gminy, tj. 95,6%, zajmują lasy i użytki rolne, co świadczy o tym, że gmina ma rolniczo-leśny charakter. Zabudowa gminy to przede wszystkim ulicówki wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.

Struktura przestrzenna gminy Bilgoraj określona została w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bilgoraj, przyjętym *Uchwałą Rady Gminy nr XIX/96/12 z dnia 27 stycznia 2012r.* Załącznik graficzny do studium opracowany został w skali 1:25 000.

W celu określenia polityki przestrzennej gminy w Studium dokonano podziału obszaru gminy na strefy funkcjonalne:

1. strefa urbanizacji:
 - Obszar U1 – tereny wsi Dąbrowica, między zabudową wsi a miastem Bilgoraj,
 - Obszar U2 – tereny wsi Korczów i Dereźnia,
 - Obszar U3 – tereny wsi Gromada, Majdan Gromadzki,
 - Obszar U4 – rozwija się w kierunku wschodnim od Bilgoraja;
2. strefa o dominującej funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej:
 - Obszar W1 – tereny wsi Ciosmy,
 - Obszar W2 – tereny wsi Bukowa, Andrzejówka, Korytków,
 - Obszar W3 – tereny wsi Majdan Gromadzki i Nadrzecze,
 - Obszar W4 – tereny wsi Dąbrowica,
 - Obszar W5 – tereny wsi Stary i Nowy Bidaczów, Ruda Solska, Wola Dereźniańska,
 - Obszar W6 – tereny wsi Smólsko Duże i Małe oraz Brodziaki,
 - Obszar W7 – tereny wsi Wola Duża i Mała,
 - Obszar W8 – tereny wsi śródleśnej Rapy Dylańskie,
 - Obszar W9 – tereny wsi Dyle, Ignatówka, Kajetanówka;
3. strefa o dominującej funkcji rolniczej (rolnictwo intensywne):
 - Obszar R1 – tereny zabudowy (zainwestowania) wsi Sól i Kolonia Sól,
 - Obszar R2 – tereny zabudowy (zainwestowania) części wsi Dereźnia i Wola Dereźniańska.
4. pozostałe tereny – strefa ekologiczna.

Planowanie przestrzenne na szczeblu gminnym bezpośrednio dotyczy mieszkańców i społeczności lokalnej gminy. Według BDL GUS (2015 r.) w gminie Bilgoraj obowiązuje 25 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z czego 10 opracowanych jest na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego obejmują 68,9% powierzchni gminy Bilgoraj, co jest stosunkowo niską wartością.

3.4.3. Charakterystyka przestrzeni publicznych gminy

Przestrzeń publiczna w gminie powinna pełnić funkcję reprezentacyjną i stanowić jej wizytówkę. Gmina Bilgoraj nie posiada miejscowości gminnej na swoim terenie, jej siedziba znajduje się w Mieście Bilgoraj, dlatego w gminie nie ma wiele miejsc publicznych, znajdują się one w największych miejscowościach gminy: Gromada, Bukowa, Ciosmy, Korytków Duży, Sól Pierwsza i Druga.

3.5. Sfera techniczna

3.5.1. Infrastruktura komunikacyjna

Układ komunikacyjny

Gmina Bilgoraj charakteryzuje się dobrym położeniem komunikacyjnym. Na istniejący układ komunikacyjny gminy składa się sieć dróg: wojewódzkich, powiatowych i gminnych o łącznej długości 817 km. Przez obszar gminy nie przebiega żadna droga krajowa.

Główny szkielet układu komunikacyjnego stanowi sieć dróg wojewódzkich o układzie promienistym, będących ważnymi ciągami komunikacyjnymi w skali całego regionu:

- DW 835 – droga klasy GP relacji Lublin – Grabownica Starzeńska, będąca najdłuższą drogą wojewódzką w Polsce o długości 220 km, przebiegająca z północy na południe gminy. Droga zapewnia dogodne połączenie z Lublinem, Frampolem, miastem Bilgoraj i Przeworskiem. Miejscowości z gminy Bilgoraj leżące przy trasie: Korytków Duży, Majdan Gromadzki, Gromada, Zagumnie, Dereźnia-Solska, Korczów.
- DW 853 – droga klasy G relacji Bilgoraj – Tomaszów Lubelski, przebiegająca przez południowo – wschodnią część gminy. Droga łączy się z drogą wojewódzką nr 835 w południowej części gminy oraz zapewnia połączenie z Józefowem i Tomaszowem Lubelskim. Miejscowość leżąca przy trasie to Smólsko Duże.
- DW 858 – droga klasy G relacji Zarzecze – Szczepieszyń, przebiegająca z zachodu na wschód gminy. Droga zapewnia połączenie z miastem Bilgoraj, Zwierzyńcem i Szczepieszyń. Miejscowości z gminy Bilgoraj leżące przy trasie: Bidaczów Stary, Sól, Kolonia Sól, Wola Duża, Hedwiżyn.

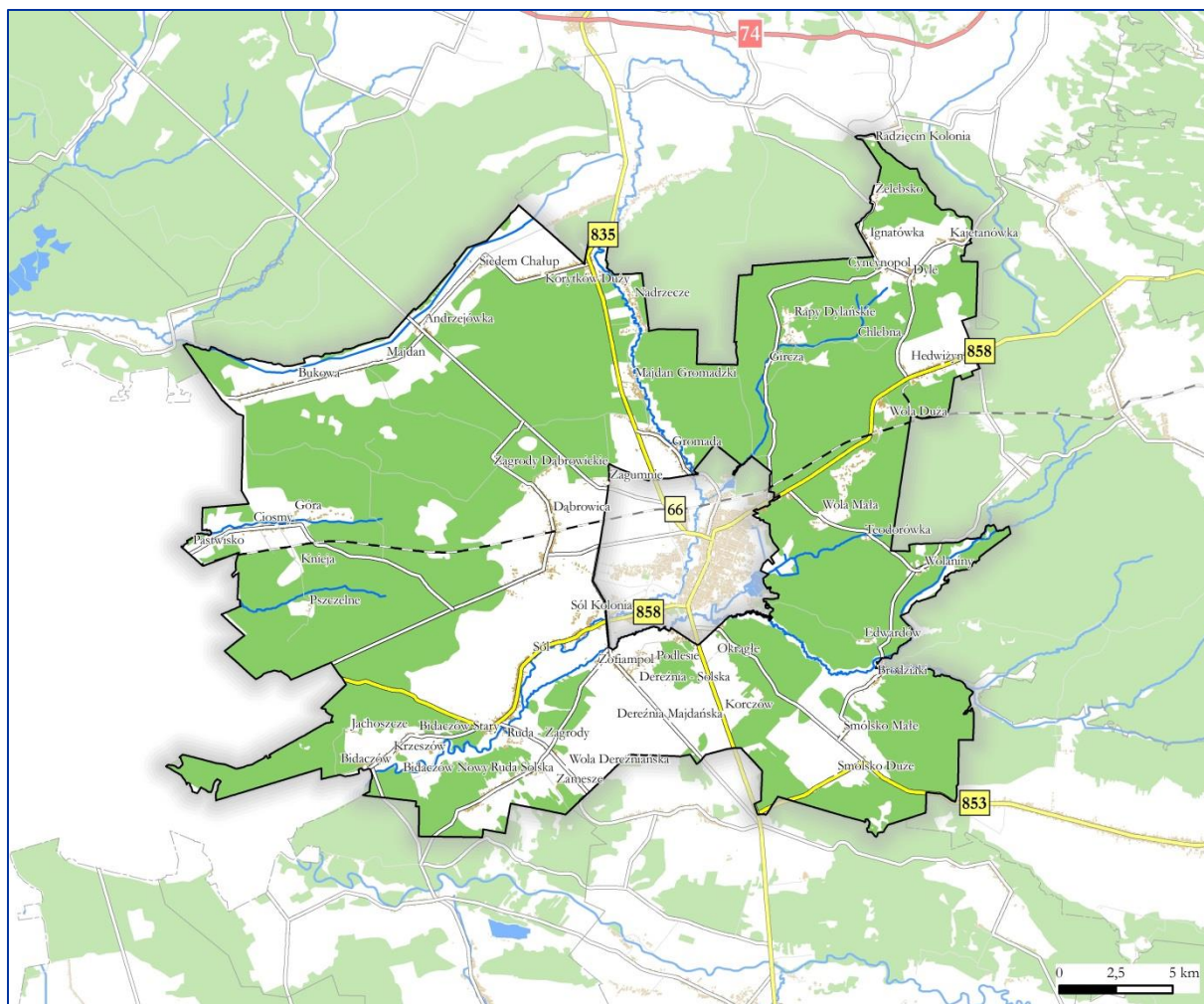
Ważną rolę w obsłudze komunikacyjnej gminy Bilgoraj pełni sieć dróg powiatowych o łącznej długości 33 km, stanowiące jeden z głównych czynników kształtujących układ urbanistyczny gminy.

Przez obszar gminy Bilgoraj przebiega 15 dróg powiatowych: 2821L, 2913L, 2917L, 2918L, 2921L, 2922L, 2923L, 2924L, 2925L, 2926L, 2927L, 2929L, 2930L, 2931L, 2936L o łącznej długości 102 km. Właścicielem dróg jest Zarząd Dróg Powiatowych w Bilgoraju.

Dopełnieniem układu komunikacyjnego jest sieć dróg gminnych o łącznej długości 682 km, po których odbywa się ruch lokalny. Największe zagęszczenie dróg gminnych występuje w północno – zachodniej części gminy.

Największy ruch komunikacyjny w gminie odbywa się wzdłuż dróg wojewódzkich nr 835, nr 853 i nr 858 oraz dróg powiatowych 2821L, 2817L i 2918L, które generują główne uciążliwości dla mieszkańców gminy Bilgoraj i środowiska naturalnego.

Ryc. 3. Układ komunikacyjny gminy Biłgoraj

Źródło: opracowanie własne

Istniejąca organizacja układu drogowego w granicach gminy pozwala na sprawny dojazd do wszystkich jej rejonów oraz komunikację zewnętrzną z gminami ościennymi, ponadto zapewnia dogodnie połączenie regionalne i ponadregionalne. W ostatnich latach obserwuje się nasilenie ruchu kołowego, który wpływa na degradację i pogorszenie stanu ciągów komunikacyjnych. Pomimo nakładów inwestycyjnych na ich poprawę, wiele odcinków dróg wymaga w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy.

Przez gminę Biłgoraj w kierunku wschód – zachód przebiega linia kolejowa nr 66, będąca dwutorową niezelektryfikowaną normalnotorową linią o znaczeniu regionalnym, łączącą Biłgoraj z Zamościem oraz Centralnym Okręgiem Przemysłowym (Stalowa Wola, Tarnobrzeg, Skarżysko, Starachowice). Najbliższa stacja kolejowa wraz z urządzeniami obsługi technicznej i handlowej zlokalizowana jest w centrum miasta Biłgoraj przy ul. Dworcowej. Długość linii zlokalizowanej w granicach gminy Biłgoraj wynosi 14 km.

Najbliższymi lotniskami są oddalone o około 85 km Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka i Port Lotniczy Lublin-Świdnik. Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka obsługiwany jest przez linie lotnicze PLL „LOT” S.A., Ryanair, Lufthansa i Lufthansa Cargo. Z lotniska możliwe są bezpośrednie połączenia z Warszawą oraz krajami europejskimi, tj. Grecja, Irlandia, Niemcy i Wielka Brytania oraz loty czarterowe do Albanii, Bułgarii, Grecji i Turcji. Port Lotniczy Lublin – Świdnik

zapewnia połączenie z Hiszpanią, Holandią, Irlandią, Izraelem, Kretą, Niemcami, Norwegia, Szwecją, Ukrainą i Wielką Brytanią. Odległość od największego lotniska w Polsce im. Chopina w Warszawie wynosi około 270 km.

Komunikacja zbiorowa

Komunikacja zbiorowa w gminie Bilgoraj opiera się na usługach przewozowych Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) w Bilgoraju Sp. z o.o. Ponadto istotną rolę w przewozach pasażerskich mieszkańców gminy odgrywa komunikacja busowa. Gmina posiada dogodnie połączenie komunikacyjne lokalne i dalekobieżne. Usługi transportowe oferowane są przez prywatne firmy przewozowe, zapewniają połączenie komunikacyjne m.in. z miastem wojewódzkim oraz Bilgorajem, Chelmem, Katowicami, Krakowem, Kraśnikiem, Lublinem, Łodzią, Stalową Wolą, Warszawą i Zamościem. Przystanki autobusowe zlokalizowane są w największych miejscowościach położonych przy drogach wojewódzkich i powiatowych. Najbliższy dworzec autobusowy, pełniący rolę lokalnego węzła komunikacyjnego znajduje się w granicach miasta Bilgoraj.

Stan techniczny infrastruktury komunikacyjnej

Zasadniczym problemem struktury komunikacyjnej gminy Bilgoraj jest źle prosperująca infrastruktura piesza i rowerowa. Wiele odcinków dróg nie posiada wydzielonych ciągów dla pieszych i rowerzystów, co wpływa na pogorszenie jakości ich użytkowania. Pomimo istnienia chodników na niektórych odcinkach, wymagają one bieżących remontów. Stan dróg kołowych jest zróżnicowany, wiele odcinków wymaga pilnego remontu, a w dalszej perspektywie modernizacji i przebudowy. Problemem gminy jest także sposób skomunikowania ze sobą niektórych sołectw. Dodatkowo wiele odcinków dróg gminnych jest nieutwardzona i posiada jedynie nawierzchnię tłuczniowo-gruntową.

3.5.2. Infrastruktura techniczna

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Prawidłowo zaprojektowana infrastruktura komunalna zapewnia gospodarowanie dostępnymi zasobami wody w sposób racjonalny i oszczędny. Na terenie gminy Bilgoraj usługami komunalnymi zajmuje się Referat Gospodarki Komunalnej w Urzędzie Gminy Bilgoraj. Dostęp mieszkańców gminy Bilgoraj do infrastruktury wodociągowej jest na stosunkowo wysokim poziomie. Dzięki wykorzystaniu środków zewnętrznych sieć wodociągowa i kanalizacyjna ulega sukcesywnej rozbudowie i modernizacji.

Według stanu na 2015 r. gmina Bilgoraj dysponuje czynną siecią rozdzielczą o łącznej długości 132,4 km. Na przestrzeni ostatnich 5 lat długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 11%. W 2015 r. sieć zaopatrywała 12 496 odbiorców, którzy stanowili 95,2% ogółu ludności gminy. Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 3503 sztuk. Liczba przyłączy do budynków mieszkaniowych zwiększyła się w stosunku do 2010 r. o 7%.

System sieci wodociągowej gminy Bilgoraj wykorzystuje 2 ujęcia wód podziemnych w rejonie Dereźni i wysypiska śmieci w Korczowie.

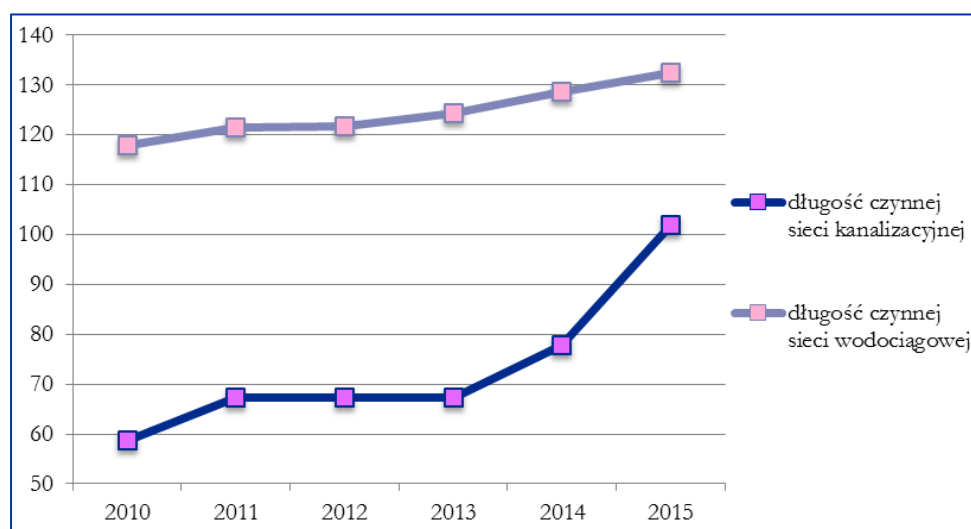
Według danych BDL GUS w 2015 r. dostarczyło do gospodarstw domowych wodę w ilości 282,4 dam³ do 12 496 osób. Biorąc pod uwagę zużycie wody w gospodarstwach domowych na

1 mieszkańca w 2015 r. wynosiło 21,5 m³. Gmina wypada bardzo dobrze na tle powiatu biłgorajskiego oraz województwa lubelskiego, w których wartość zużycia wynosi kolejno 25,5 m³ i 28,5 m³. Zużycie wody w porównaniu do 2010 r. wzrosło o 4,7%. Ponadto w 2015 r. na terenie gminy odnotowano 3 awarie sieci wodociągowej, pozytywny jest fakt, iż stanowią one jedynie 2,1% ogółu awarii w powiecie biłgorajskim.

Istnienie dobrze prosperującej sieci kanalizacyjnej świadczy o wysokiej pozycji gminy wśród terenów atrakcyjnych inwestycyjnie. Ponadto ma to ogromne znaczenie dla jakości środowiska przyrodniczego. Gmina Biłgoraj nie posiada oczyszczalni ścieków.

Z istniejącej sieci kanalizacyjnej korzysta jedynie 35% ogółu mieszkańców gminy Biłgoraj (4 595 osób). Niewielki odsetek użytkowników wynika z rozproszonego charakteru zabudowy oraz braku możliwości technicznych i finansowych doprowadzenia infrastruktury do wszystkich rejonów gminy. Według BDL GUS w 2015 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 102 km. Na przestrzeni 5 lat długość sieci kanalizacyjnej wydłużyła się o 43,3 km (42,5%), co świadczy o etapowej rozbudowie oraz dużych nakładach inwestycyjnych na rozwój infrastruktury sieciowej. Liczba przyłączy prowadzonych do jednorodzinnych budynków mieszkalnych i obiektów zbiorowego zamieszkania na terenie gminy w 2015 r. wynosiła 983 sztuk, w porównaniu do 2010 r. liczba ta wzrosła o 17,1%. W 2015 r. odprowadzono 126,5 dm³ ścieków bytowych, stanowiących 8,3% ogółu ścieków bytowych powiatu biłgorajskiego. Ponadto w analizowanym roku nie odnotowano żadnej awarii sieci kanalizacyjnej.

Wykres 11. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie Biłgoraj w latach 2010-2015

Źródło: BDL GUS, 2015

Stopień skanalizowania i zwodociągowania gminy najlepiej obrazuje wskaźnik udziału ludności korzystającej z instalacji sieciowych w procentowym ogóle ludności. Dla gminy Biłgoraj są to wartości 95,2% wskaźnika zwodociągowania i 35% wskaźnika skanalizowania. Dla porównania dla powiatu biłgorajskiego 95,4% - wskaźnik zwodociągowania i 55,0% - wskaźnik skanalizowania oraz dla województwa lubelskiego 86,8% - wskaźnik zwodociągowania i 52,1% - wskaźnik skanalizowania.

Sieć elektroenergetyczna

Przesyłaniem oraz dystrybucją energii elektrycznej w gminie Bilgoraj zajmuje się za pośrednictwem sieci i urządzeń PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość. Energia dostarczana jest do odbiorców indywidualnych i instytucjonalnych. Spółka obejmuje swoim zasięgiem wschodnią część województwa lubelskiego i północno – wschodnią część województwa podkarpackiego o powierzchni całkowitej 15 283 km². Gmina Bilgoraj należy do Rejonowego Zakładu Energetycznego w Bilgoraju, obsługującego 108 tys. odbiorców. Łączny obszar działania Rejonu Energetycznego Zamość wynosi 3 493 km².

Przez obszar gminy Bilgoraj przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia (WN) 110 kV używana do przesyłu energii elektrycznej na duże odległości o łącznej długości 21,48 km., linia energetyczna średniego napięcia (SN) wykorzystywana jest do zasilania odbiorców przemysłowych, komunalnych oraz oświetlenia ulicznego. Łączna długość linii w granicach gminy Bilgoraj wynosi 138,3 km. Ponadto za zasilanie przemysłowych i komunalnych odbiorców końcowych odpowiada linia elektroenergetyczna niskiego napięcia (NN). Łączna długość sieci niskiego napięcia wynosi 147,2 km, z czego 97,9 km stanowią linie napowietrzne, natomiast 49,3 km linie kablowe. Ponadto na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna, która w ostatnich latach została zmodernizowana.

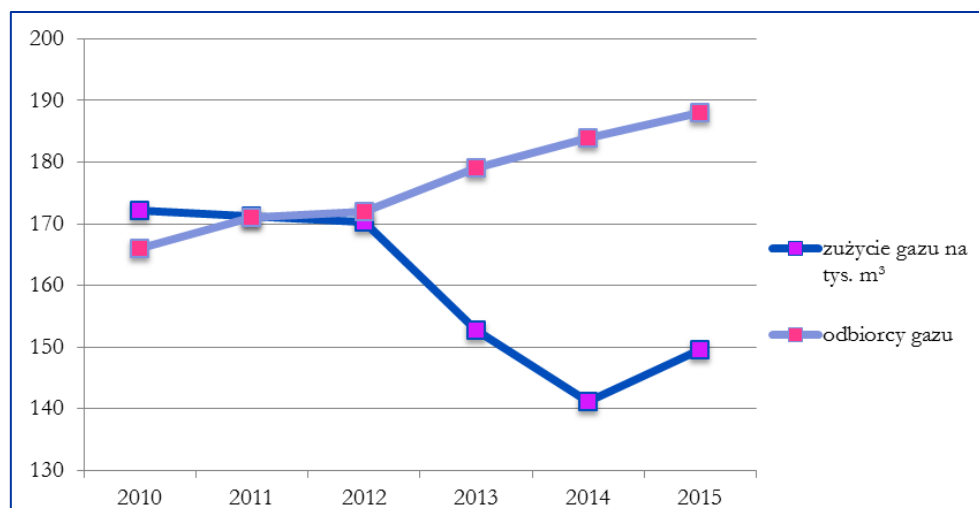
Gmina dysponuje dobrze rozwiniętą siecią elektroenergetyczną, stan techniczny linii energetycznej jest również zadowalający i zaspokaja zapotrzebowanie na energię na poziomie obecnie obowiązującego standardu, mimo to konieczna jest modernizacja niektórych odcinków sieci i urządzeń elektroenergetycznych.

Sieć gazowa

Na terenie gminy Bilgoraj dystrybucją gazu ziemnego j zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział w Tarnowie Zakład w Sandomierzu. Zakład odpowiada za doprowadzenie gazu do 102 gmin wchodzących w skład 20 powiatów.

Według BDL GUS w 2015 r. długość czynnej sieci gazowej w gminie Bilgoraj wynosiła 44 243 m (7 190 m sieci przesyłowej, 37 053 m sieci rozdzielczej), stanowiącej 10,2% całkowitej infrastruktury gazowej powiatu bilgorajskiego. W analizowanym roku z sieci gazowej korzystało 1 066 osób, stanowiących 2,1% ogółu mieszkańców gminy. W porównaniu do 2010 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 15,6%. Łączna liczba czynnych przyłączy do budynków (mieszkalnych i niemieszkalnych) wynosiła 532 sztuki, z czego 521 to przyłącza do budynków mieszkalnych. Łączne roczne zużycie gazu w 2015 r. wynosiło 149,5 tys. m³. Pomimo rosnącej liczby odbiorców, poziom zużycia gazu zmniejszył się o 12,3% w porównaniu do roku bazowego.

Wykres 12. Liczba odbiorców i zużycie gazu w gminie Biłgoraj w latach 2010-2015

Źródło: BDL GUS, 2015

Gmina Biłgoraj zasilana jest przez wybudowany w 1993 r. gazociąg wysokiego ciśnienia Zaklików-Biłgoraj o średnicy 200 mm i długości 7190 m. Gazociąg zasilą następujące miejscowości: Dąbrowica, Dereźnia, Dereźnia Majdańska, Dereźnia Solska, Gromada i Zagrody. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są dwie stacje gazowe SRP I° i SRP II°.

Obecny stan wyposażenia gminy w infrastrukturę gazową jest niewystarczający. Wymagane jest podjęcie działań inwestycyjnych mających na celu rozbudowę istniejącej sieci gazowej oraz intensyfikację działań pozwalających na doprowadzenie przyłączy do kolejnych miejscowości.

System ciepłowniczy

Gospodarka ciepła w gminie Biłgoraj opiera się na lokalnych kotłowniach oraz indywidualnych systemach grzewczych opalanych paliwem stałym lub gazem ziemnym. W gminie nie funkcjonuje centralny system ciepłowniczy zaspokajający zbiorowe potrzeby gminy w zakresie wytwarzania, przesyłu i dystrybucji ciepła. Budynki użyteczności publicznej ogrzewane są za pomocą kotłów węglowych i pieców na biomase. Funkcjonujące systemy grzewcze opalane paliwem stałym są głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w gminie.

Według danych BDL GUS w 2015 r. w 188 gospodarstwach domowych wykorzystywano gaz ziemny do ogrzewania mieszkań. Na przestrzeni lat 2010-2015 odnotowano stały wzrost liczby odbiorców wykorzystujących gaz ziemny do ogrzewania mieszkań. W porównaniu do roku bazowego wartość ta wzrosła o 11,7%.

Gospodarka niskoemisyjna

Gmina Biłgoraj posiada opracowany w 2015 r. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Biłgoraj, będący dokumentem strategicznym, w którym zostały zawarte działania inwestycyjne i nieinwestycyjne realizowane na terenie gminy w latach 2015-2020. PGN jest dokumentem przyczyniającym się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020 tj.: redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej, które będą realizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej, a także do poprawę jakości powietrza. Celem głównym

Planu jest „Poprawa jakości środowiska naturalnego Gminy Bilgoraj”. Zakładany cel zostanie uznany za osiągnięty w przypadku gdy:

- emisja CO₂ w roku 2020 ulegnie redukcji o 15% w stosunku do roku bazowego;
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie w roku docelowym 2020 będzie na poziomie 10%,
- energii finalnej w roku 2020 ulegnie redukcji w stosunku do roku bazowego o 12%.⁵

Realizacja tych działań doprowadzi do redukcji emisji zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym oraz wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego i jakości życia mieszkańców Gminy Bilgoraj.

W Planie gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bilgoraj uwzględniono przedsięwzięcia, które zwiększą szanse władz gminy, mieszkańców i podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy na uzyskanie dofinansowania w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym m.in. na:

- termomodernizację obiektów użyteczności publicznej;
- produkcję energii elektrycznej w sektorach komunalnych;
- produkcję energii elektrycznej w instalacjach prosumenckich;
- system „zielonych” zamówień publicznych;
- modernizację oświetlenia wewnętrznego oraz ulic i dróg;
- szkolenia interesariuszy projektu w zakresie gospodarki niskoemisyjnej;
- rozwój transportu niskoemisyjnego;
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających ze spalania paliw na potrzeby c.o oraz c.w.u. obiektów mieszkalnych;
- zwiększenie konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości poprzez wdrożenie inwestycji proekologicznych.

Odnawialne źródła energii

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bilgoraj zakłada wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie w roku docelowym 2020 o 10% w stosunku do roku bazowego.

W dokumencie wskazano 4 cele operacyjne, z czego 2 ukierunkowane są w zakresie odnawialnych źródeł energii: „Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej” oraz „Efektywność energetyczna oraz wzrost zastosowania OZE w produkcji energii użytkowej w sektorze mieszkalnym i gospodarczym”.

W chwili obecnej w gminie Bilgoraj do produkcji energii cieplnej wykorzystywane są kolektory słoneczne i kotły na biomasę o niewielkiej mocy konsumenckiej. Według PGN gminy Bilgoraj w 2012 r. łączne zużycie energii z OZE wyniosło 18 767,74 MWh, co stanowiło 6,5 % energii w ogólnym bilansie wykorzystania.

Pod koniec 2016 r. gmina Bilgoraj podpisała umowę na dofinansowanie w kwocie 4,5 mln zł na realizację projektu „Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w gminie Bilgoraj poprzez wykorzystanie

⁵ Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Bilgoraj

OZE” w ramach RPO WL na lata 2014-2020 Działanie 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE. Przedmiotem projektu jest montaż 446 instalacji kolektorów słonecznych na budynkach

Realizacja inwestycji wpłynęła na ochronę środowiska poprzez zmniejszenie ilości gazów cieplarnianych i innych substancji szkodliwych emitowanych do atmosfery oraz ilości odpadów wytwarzanych dotychczas przy spalaniu tradycyjnych surowców energetycznych.

Gospodarka odpadami

Prawidłowa gospodarka odpadami jest jednym z celów polityki ekologicznej państwa. Na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustanawiającej nowe zasady gospodarowania odpadami od 1 lipca 2013 r. odpowiedzialność za odbiór i właściwe zagospodarowanie odpadów została przekazana gminom. Podstawą funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami w gminie jest segregacja. Działanie w zakresie wywozu śmieci polega na odbiorze przesortowanych odpadów od mieszkańców sprzed posesji oraz sprzed miejsc użyteczności publicznej.

Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017 r.” cały obszar województwa został podzielony na 9 regionów gospodarowania odpadami. Gmina Bilgoraj została przydzielona do Regionu Południowego, obejmujące swoim zasięgiem 37 gmin w tym wszystkie gminy powiatu bilgorajskiego i tomaszowskiego, 2 gminy powiatu janowskiego, 2 gminy powiatu zamojskiego oraz 6 gmin powiatu hrubieszowskiego. Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów szklanych, makulatury i tworzyw sztucznych, baterii, odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także zbiórka przeterminowanych leków.

W gminie Bilgoraj w 2015 r. zebrano 736,72 t zmieszanych odpadów komunalnych, z czego 91,8% stanowiły odpady pochodzące z gospodarstw domowych. Zebrane zmieszane odpady komunalne i odpady segregowane transportowane są na składowisko odpadów w Korczowie.

Gospodarką odpadami na obszarze gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Bilgoraju.

Telekomunikacja i Internet

Pomimo bardzo dużej powierzchni terenów leśnych i zadrzewionych gmina Bilgoraj objęta jest zasięgiem telefonii stacjonarnej i komórkowej. Gmina nie ma również problemu z dostępem do Internetu. Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu ma szczególne znaczenie dla rozwoju obszaru i jakości życia mieszkańców.

Sieć szerokopasmowa składa się z dwóch warstw: szkieletowej i dystrybucyjnej. Warstwę szkieletową tworzą węzły szkieletowe i połączenia między nimi. Warstwa szkieletowa budowana jest w topologii pierścienia lub połączonych pierścieni. W warstwie dystrybucyjnej, zakończenia sieci stanowią punkty dystrybucyjne, na bazie których możliwa jest w dalszej kolejności budowa sieci dostępowych. Warstwa dystrybucyjna budowana jest w topologii drzewa. Sieć jest projektowana w jednolitej technologii optycznej.

Obszar województwa został podzielony na obszary białe, szare i czarne odrębnie dla tradycyjnej infrastruktury szerokopasmowej (obszary tradycyjne) i dla sieci szerokopasmowej nowej generacji (obszary NGA).

Obszary tradycyjne:

- biały – obszar, na którym nie ma odpowiedniej infrastruktury szerokopasmowej i co do którego nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- szary – obszar, na którym jest tylko jedna odpowiednia infrastruktura szerokopasmowa lub co do którego istnieje wiarygodny plan inwestycyjny jednej infrastruktury w najbliższych 3 latach,
- czarny – obszar, na którym istnieją dwie lub więcej odpowiednie infrastruktury szerokopasmowe lub ich budowa jest objęta wiarygodnymi planami inwestycyjnymi w okresie najbliższych 3 lat.

Sieci NGA to przewodowe sieci dostępne, składające się w całości lub częściowo z elementów optycznych, które mogą zapewnić świadczenie usług szerokopasmowych o wyższej przepustowości w porównaniu z usługami świadczonymi przy pomocy przewodów miedzianych. Obszary NGA również możemy podzielić na:

- białe – obszar, na którym nie istnieje sieć NGA i nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat,
- szare – obszar, na którym istnieje jedna sieć NGA albo według wiarygodnych planów inwestycyjnych powstanie w okresie najbliższych 3 lat,
- czarne – obszar, na którym według wiarygodnych planów inwestycyjnych obecnie lub w okresie najbliższych 3 lat powstaną co najmniej 2 sieci NGA.

Obszar NGA jest jednocześnie białym, szarym lub czarnym obszarem tradycyjnym.

Przez obszar gminy Bilgoraj przebiega sieć szkieletowa pokrywająca się swoim przebiegiem z dystrybucyjną siecią szerokopasmową z czterema węzłami SSPW dystrybucyjnymi zlokalizowanymi w miejscowościach: Bukowa, Hedwiżyn, Korytków Duży, Sól i Gromada. Najbliższy węzeł szkieletowy znajduje się na obszarze miasta Bilgoraj.

Gminę Bilgoraj sklasyfikowano jako obszar biały, na którym nie istnieje sieć NGA i nie ma wiarygodnych planów inwestycyjnych wybudowania takiej infrastruktury w okresie 3 lat.

Zabudowa mieszkaniowa

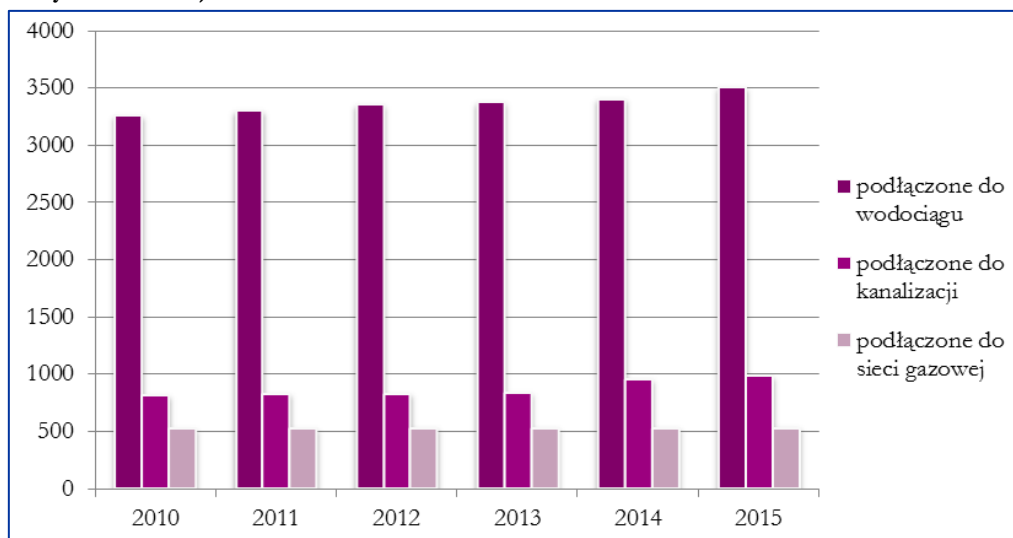
Uwarunkowaniem rozwoju układu urbanistycznego w gminie Bilgoraj jest rozmieszczenie głównych arterii komunikacyjnych. Zabudowa mieszkaniowa oraz największe miejscowości zlokalizowane są w obrębie dróg wojewódzkich i powiatowych, przyjmując kształt liniowo-pasmowy. Występującą formą zabudowy mieszkaniowej w gminie Bilgoraj jest budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne z przewagą budownictwa jednorodzinnego zagrodowego.

W 2015 r. liczba budynków mieszkalnych na obszarze gminy wynosiła 3 481 i na przestrzeni lat 2010-2015 wartość ta ulegała ciągłym wahaniom. W porównaniu do roku bazowego liczba obiektów mieszkalnych wzrosła jedynie o 0,6%.

Ze względu na podejmowanie w ostatnich latach licznych inwestycji sprzyjających rozwojowi infrastruktury, jakość życia mieszkańców gminy uległa znacznej poprawie. Według danych BDL GUS w analizowanym okresie 2010-2015 liczba obiektów podłączonych do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz wyposażonych centralne ogrzewanie stale wzrastała. W 2015 r. 3252

mieszkań podłączonych było do sieci wodociągowej, 285 do sieci gazowej, 2683 wyposażonych było w łazienki a 2296 w centralne ogrzewanie.

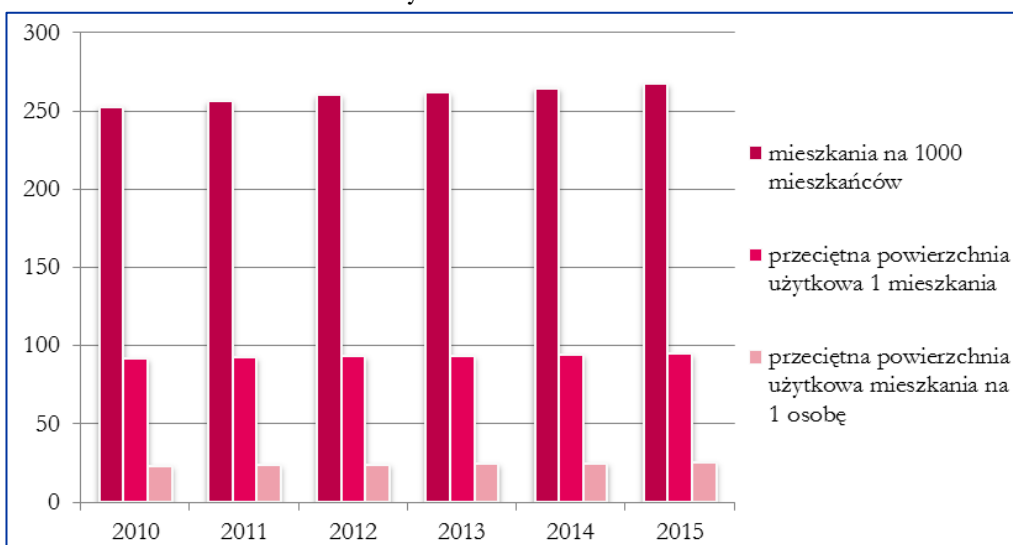
Wykres 13. Liczba budynków mieszkalnych i niemieskalnych w gminie Biłgoraj podłączonych do infrastruktury komunalnej

BDL GUS, 2015

Gospodarka mieszkaniowa i efektywne zarządzanie zasobami jest jednym z głównych wyzwań samorządów lokalnych. Według danych BDL GUS w 2015 r. na terenie gminy zlokalizowanych było 3 512 mieszkań, stanowiących 11,3% ogółu zasobów mieszkaniowych powiatu biłgorajskiego. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w 2015 r. wynosiła 332 801 m² i w porównaniu do roku 2010 wzrosła o 31,9%. W 2015 r. na 1000 mieszkańców gminy przypadało 264,4 mieszkania. O poprawie warunków bytowych świadczy również przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę, która na przestrzeni 5 lat wzrosła o 3,2%.

Wykres 14. Wskaźnik zasobów mieszkaniowych

BDL GUS, 2015

Pomimo stałych inwestycji poprawiających warunki życia mieszkańców, wskaźniki świadczące o zasobach mieszkaniowych gminy są gorsze niż średnie wartości dla powiatu i województwa.

W porównaniu do uśrednionych danych zasobów mieszkaniowych województwie lubelskim i powiecie biłgorajskim, gmina Biłgoraj charakteryzuje się niższym wskaźnikiem liczba mieszkań na 1000 mieszkańców – 264,7 (powiat biłgorajski – 303,9, województwo lubelskie – 355,9), co świadczy o niedostosowaniu zasobów mieszkaniowych do potrzeb mieszkańców.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy Biłgoraj w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Mieszkania (szt.)	3 262	3 325	3 375	3 413	3 477	3 512
Izby (szt.)	13 314	13 708	14 004	14 235	14 612	14 810
Mieszkania na 1000 mieszkańców	252,8	256,3	260,2	261,7	264,7	267,4
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	299 360	307 959	314 391	319 657	328 233	332 801
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (m ²)	91,8	92,6	93,2	93,7	94,4	94,8

Źródło: dane BDL GUS

O korzystnych zasobach mieszkaniowych świadczą także wyposażenie budynków mieszkalnych w podstawowe instalacje i pomieszczenia sanitarne. W 2015 r. na obszarze gminy Biłgoraj do 92,6% mieszkań doprowadzony był wodociąg, w 76,4% mieszkań znajdowała się łazienka oraz w 65,4% było centralne ogrzewanie. Sytuacja wypada bardziej korzystnie niż średnia dla powiatu biłgorajskiego, gdzie do 91% budynków mieszkalnych przyłączony był wodociąg, 71,5% obiektów wyposażone było w łazienkę, a 61,4% ogrzewano za pomocą CO. Powyższe dane świadczą o niedostosowaniu wielu lokali do podstawowych warunków socjalno-bytowych ze względu na brak doprowadzenia podstawowych urządzeń sanitarnych. Ponadto wykorzystywane w budynkach urządzenia grzewcze są źródłem niskiej emisji oraz czynnikiem generującym szereg uciążliwości dla środowiska przyrodniczego.

3.5.3. Obiekty zabytkowe i granice stref ochrony konserwatorskiej

Występowanie obiektów zabytkowych na obszarze gminy świadczy o jej bogatej tradycji kulturowej oraz potencjalnie turystycznym.

Na obszarze gminy Biłgoraj znajduje się 1 zabytek objęty ścisłą ochroną konserwatorską, wpisany do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Lubelskiego, zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

W wykazie zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego z dnia 9 stycznia 2017 r. wyróżniono:

- Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Michała Archaniola (dawna cerkiew prawosławna) z dobudowaną w 1939 r. zakrystią, kapliczka drewniana z końca XIX w. oraz cmentarz przykościelny w miejscowości Sól, nr rej. A/1479.

Ponadto cennymi obiektami środowiska kulturowego na terenie gminy jest:

- dawna zabudowa zagrodowa (w miejscowościach: Bukowa, Wola Duża, Wola Dereźniańska, Ruda Zagrody, Sól, Stary Bidaczów, Brodziaki), budynki mieszkalne

i gospodarcze, obiekty drewnianej zabudowy wiejskiej, m.in. charakterystyczne dla rejonu bilgorajskiego tzw. chałupy bilgorajskie;

- obiekty sakralne: kościoły (w miejscowościach: Bukowa, Korytków Duży, Hedwiżyn, Gromada, Dąbrowica, Stary Bidaczów), charakterystyczne kapliczki domkowe, krzyże przydrożne (w tym tzw. epidemiczne);
- charakterystyczne dla obszarów puszczańskich osady śródleśne;
- krzyże i kapliczki ludowe.

3.6. Sfera środowiskowa

3.6.1. Charakterystyka fizycznogeograficzna

Obszar gminy Bilgoraj znajduje się na terenie 2 mezoregionów – w przeważającej części na terenie Równiny Bilgorajskiej należącej do makroregionu Kotliny Sandomierskiej oraz Roztocza Środkowego należącego do makroregionu Roztocze (niewielki obszar północno-wschodniej części gminy). Ukształtowanie terenu charakteryzuje się głównie płaską lub lekko falistą powierzchnią, zbudowaną z czwartorzędowych piasków i glin morenowych. Obszar wyróżnia się występowaniem borów sosnowych, które tworzą kompleks Puszczy Solskiej. Lesistość na obszarze gminy wynosi 59%.

Gmina Bilgoraj należy do Janowsko-Bilgorajskiego regionu glebowo-rolniczego. Na terenie gminy Bilgoraj, zgodnie z podziałem kompleksów przydatności rolniczej gleb ornych, przeważają: kompleks żytni dobry oraz kompleks żytni słaby i bardzo słaby. Warunkuje to występowanie gleb IV, V i VI klasy bonitacyjnej, które stanowią 94,6% gleb gruntów ornych z terenu gminy. Najmniejszą powierzchnię zajmują najbardziej urodzajne gleby – III klasy bonitacyjnej (5,6%) zaliczane do kompleksu pszennego wadliwego, żytniego bardzo dobrego i dobrego oraz zbożowo-pastewnego mocnego, które znajdują się głównie w południowej części gminy i wykazują niewielkie rozproszenie. Wśród rodzajów gleb na obszarze przeważają gleby brunatne właściwe, gleby brunatne wylugowane, gleby bielcowe, pseudobielcowe, płowe, torfowe i torfowo-mułowe. W dolinach rzecznych i zagłębieniach terenu występują gleby hydrogeniczne (torfowo piaszczysto-pylaste oraz organiczno-mineralne) charakteryzujące się wysokimi poziomami wód gruntowych. Natomiast wśród kompleksów trwałych użytków zielonych przeważają lasy.

Obszar gminy charakteryzuje się zasobnością wód powierzchniowych. Gmina należy do zlewni rzeki San (w przeważającej części) oraz zlewni rzeki Wieprz (północno-wschodni rejon Kajetanówki, które odwadniane są przez Gorajec). Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Biała Łada, która jest prawostronnym dopływem Tanwi. Ponadto przez teren gminy przepływają: Czarna Łada (lewy dopływ Białej Łady, która w okolicy miejscowości Sól łączy się z Białą Ładą), Bukowa (prawy dopływ Sanu), Ratwica (prawym dopływem Czarnej Łady), Osa, Barszczka i inne niewielkie strugi rzeczne (szczególnie w rejonie wschodnim gminy). Doliny rzeczne są rozległe i szerokie, w znacznej mierze zabagnione.

Obszar gminy Bilgoraj leży w klimacie umiarkowanym przejściowym, który charakteryzuje się dużymi amplitudami temperatury rocznej z przewagą opadów letnich nad zimowymi, krótszym okresem wegetacji w porównaniu do zachodniej części kraju oraz przewagą wiatrów zachodnich w lecie (niosących chłodniejsze powietrze), a w okresie zimowym wiatrów wschodnich – zimniejszych.

3.6.2. Obszary chronione

Na terenie gminy Bilgoraj znajduje się 296,3 ha obszarów prawnie chronionych (GUS), które stanowią zaledwie 1,1% powierzchni gminy. Wśród obszarów największy odsetek stanowiły parki krajobrazowe – 72,2%, natomiast pozostałą część stanowiły rezerваты przyrody (27,8%). Do ww. obszarów na terenie gminy zalicza się:

- fragment Szczeczeszyńskiego Parku Krajobrazowego – utworzony w 1991 r., całkowita powierzchnia parku wynosi 20 209 ha, krajobraz charakteryzuje się licznymi wąwozami lessowymi, torfowiskami, a roślinność tworzą głównie zbiorowiska leśne (buczyna karpacka, bory jodłowe);
- Park Krajobrazowy Lasy Janowskie – utworzony w 1984 r., całkowita powierzchnia parku wynosi 39,150 ha, ochroną objęte zostały unikatowe lasy – bory sosnowe, sosnowo-jodłowe i mieszane, które zajmują 80% powierzchni parku i stanowią ostoję zwierzyny i ptactwa, pozostałą część parku stanowią stawy, bagna i torfowiska;
- Rezerwat Przyrody „Obary” – utworzony w 1975 r., powierzchnia rezerwatu wynosi 82,25 ha, jest to florystyczny i torfowiskowy rezerwat przyrody, którego przedmiotem ochrony (według aktu powołującego) jest zachowanie fragmentu torfowiska przejściowego i wysokiego;
- 6 pomników przyrody.

Na terenie gminy znajdują się również obszary Natura 2000. Występują tu specjalne obszary ochrony siedlisk:

- Dolina Dolnej Tanwi (PHL060097) - Przedmiotem ochrony są Ważne dla Europy typy siedlisk przyrodniczych (z Zał. I Dyr. Siedliskowej), w tym siedliska priorytetowe: wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*), starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodium rubri* p.p. i *Bidention* p.p., suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Poblio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylylion*), ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), zmiennowilgotne łąki trzęslicowe (*Molinion*), górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie), ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*), obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion, bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensobnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne), łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*), wyżynny jodłowy bór mieszany (*Abietetum polonicum*), sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*); ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe(*): bąk – ptak, bączek – ptak, czapla biała – ptak, bocian czarny – ptak, bocian biały – ptak, trzmieljad – ptak, gadożer – ptak, błotniak stawowy – ptak, błotniak łąkowy – ptak, orlik krzykliwy – ptak, kropiatka – ptak, zielonka – ptak, derkacz – ptak, żuraw – ptak, lelek – ptak, zimorodek – ptak, dzięcioł zielonosiwy – ptak, dzięcioł czarny – ptak, dzięcioł średni – ptak, lerka – ptak, świergotek polny – ptak, podróżniczek – ptak, jarzębatka – ptak, gąsior – ptak, ortolan – ptak, cietrzew (podgatunek kontynentalny) – ptak, bóbr europejski – ssak, wilk - ssak, wydra – ssak, ryś –ssak, kumak nizinny – płaz, traszka grzebieniasta – płaz, żółw błotny – gad, minóg strumieniowy – ryba, piskorz – ryba, koza – ryba, głowacz białopletwy – ryba, trzepla zielona – bezkręgowiec, zalotka

większa – bezkręgowiec, czerwończyk nieparek – bezkręgowiec, przeplatka aurinia – bezkręgowiec oraz ważne dla Europy gatunki roślin (z Zał. II Dyr. siedliskowej), w tym gatunki priorytetowe: starodub łakowy.

- Uroczyska Lasów Janowskich (PLH060031) - Przedmiotem ochrony jest 21 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy siedliskowej, w tym siedliska priorytetowe, m.in. wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*), starorzecza i naturalne, eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri p.p.* i *Bidention p.p.*, ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe, zmiennowilgotne łąki trzęś licowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, bory i lasy bagienne i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne, łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i olsy źródłiskowe, wyżynny jodłowy bór mieszany, sosnowy bór chrobotkowy i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*, brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*, suche wrzosowiska, górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie), ziolorośla górskie i ziolorośla nadrzeczne, kwaśne buczyny, łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe. Świat zwierzęcy reprezentują ważne dla Europy gatunki zwierząt z załącznika II Dyrektywy siedliskowej w tym gatunki priorytetowe: bóbr europejski – ssak, wydra – ssak, wilk - ssak, traszka grzebieniasta – płaz, kumak nizinny – płaz, minóg strumieniowy – ryba, różanka – ryba, głowacz białopletwy – ryba, trzepla zielona – bezkręgowiec, zalotka większa – bezkręgowiec, modraszek telejus – bezkręgowiec, czerwończyk nieparek – bezkręgowiec, modraszek nausitous – bezkręgowiec, szlachkoń szafraniec – bezkręgowiec, nocek Bechsteina – ssak, nocek duży – ssak, mopek – ssak, piskorz – ryba. Natomiast świat roślin: starodub łakowy, sierpowiec błyszczący, sasanka otwarta (ważne dla Europy gatunki roślin z Zał. II Dyr. Siedliskowej).
- Uroczyska Puszczy Solskiej (PLH060034) - Przedmiotem ochrony jest 17 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy siedliskowej, w tym siedliska priorytetowe: starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), ziolorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziolorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji, torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*, żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*), grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum* i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)*, łęgi wierzbowe, topolowe,

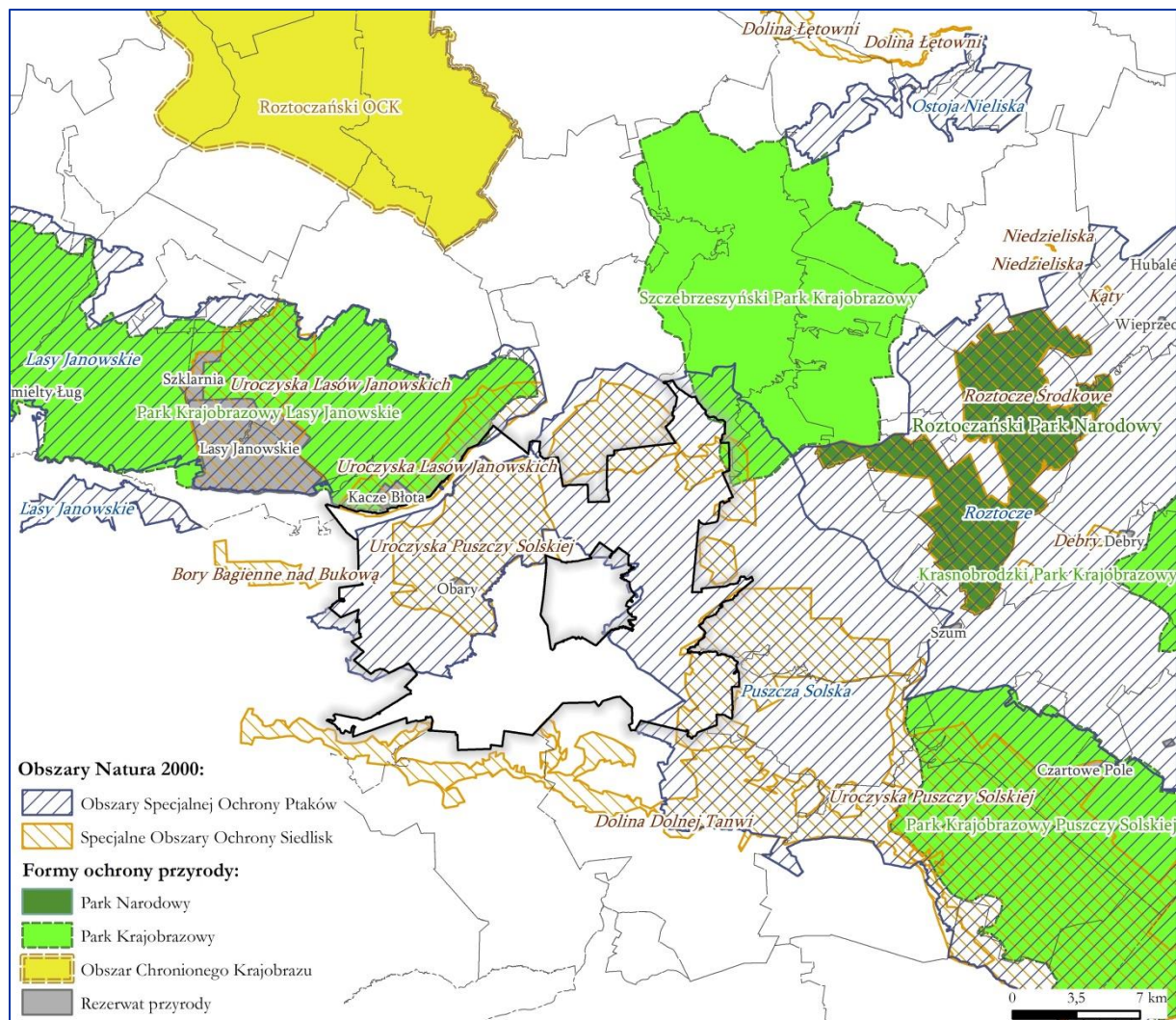
olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe), wyżynny jodłowy bór mieszany, sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*), wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*). Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe to: mopek – ssak, nocek Bechsteina – ssak, nocek duży – ssak, bóbr europejski – ssak, wilk – ssak, wydra – ssak, ryś – ssak, traszka grzebieniasta – płaz, kumak nizinny – płaz, żółw błotny – gad, minóg strumieniowy – ryba, piskorz – ryba, koza – ryba, głowacz białopletwy – ryba, trzepla zielona – bezkręgowiec, zalotka większa – bezkręgowiec, czerwonończyk nieparek – bezkręgowiec, przeplatka aurinia – bezkręgowiec. Natomiast ważne dla Europy gatunki roślin (z Zał. II Dyr. Siedliskowej) to: sierpowiec błyszczący.

oraz obszary specjalnej ochrony ptaków:

- Lasy Janowskie (PLB060005) - obszar obejmuje rozległy i zwarty kompleks leśny, stanowiący północno-zachodnią część Puszczy Solskiej oraz enklawę leśną "Rozwadów" dla ochrony głuszca. Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe(*): dzięcioł zielonosiwy – ptak, dzięcioł czarny – ptak, lelek – ptak, głuszc – ptak, błotniak stawowy – ptak, bielik – ptak, bocian czarny – ptak, włochatka- ptak, bączek- ptak oraz ważne dla Europy gatunki roślin (z Zał. II Dyr. Siedliskowej): starodub łąkowy.
- Puszcza Solska (PLB060008) - obszar obejmuje kompleks leśny, w przewadze iglasty - sosnowy (70% powierzchni) położony na styku Roztocza i Kotliny Sandomierskiej. Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej), w tym gatunki priorytetowe: gąsiorek – ptak, jarzębatka – ptak, dzięcioł czarny – ptak, lelek – ptak, włochatka – ptak, puszczyk uralski – ptak, puchacz – ptak, derkacz – ptak, kropiatka – ptak, cietrzew (podgatunek kontynentalny) – ptak, głuszc – ptak, trzmielojad – ptak, bielik – ptak, gadożer – ptak, orlik krzykliwy – ptak, bocian czarny – ptak, bączek – ptak, lerka- ptak, zielonka- ptak oraz ważne dla Europy gatunki roślin (z Zał. II Dyr. Siedliskowej): starodub łąkowy.

Ponadto w sąsiedztwie gminy (ok. 3,5 km) znajduje się obszar specjalnej ochrony ptaków Roztocze (PLB060012) – obszar ostoi obejmuje pas wzniesień ciągnących się z północnego zachodu na południowy wschód. Część obszaru to fragment długiego wału Roztocza, łączącego Wyżynę Lubelską z Wyżyną Podolską. Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej): bączek – ptak, bocian czarny – ptak, bocian biały – ptak, trzmielojad – ptak, orlik krzykliwy – ptak, orzelek włochaty – ptak, derkacz – ptak, żuraw – ptak, rybitwa zwyczajna (rzeczna) – ptak, rybitwa białowąsa – ptak, rybitwa czarna – ptak, puchacz – ptak, puszczyk uralski – ptak, zimorodek – ptak, dzięcioł zielonosiwy – ptak, dzięcioł czarny – ptak, dzięcioł średni – ptak, dzięcioł białogrzbisty – ptak, jarzębatka – ptak, mucholówka białoszyja – ptak, mucholówka mała – ptak, gąsiorek – ptak, lelek-ptak, siniak- ptak, dzięcioł białoszyi- ptak, kobuz-ptak, pliszka górska- ptak, dzięcioł zielono siwy-ptak, puszczyk uralski-ptak, sowa włochata- ptak.

Ryc. 4. Obszary chronione na terenie gminy Biłgoraj

Źródło: opracowanie własne

Lubelski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie wyników pomiarów Państwowego Monitoringu Środowiska dokonuje corocznej oceny stanu zanieczyszczenia w województwie lubelskim. Czynniki, wpływającymi na jakość powietrza atmosferycznego, są: emisje antropogeniczne, wynikającą z działalności człowieka oraz emisje naturalne wynikającą z procesów zachodzących w przyrodzie. Obszar województwa korzystnie wypada w porównaniu do innych województw pod względem jakości powietrza, ze względu na niską wielkość emitowanych zanieczyszczeń do atmosfery.

Na stan czystości powietrza w gminie Biłgoraj wpływają zanieczyszczenia emitowane do atmosfery. Do głównych źródeł zanieczyszczeń należą: środki transportu poruszające się przez obszar gminy, paleniska domowe, a okresowo także przez opryski środkami ochrony roślin.

Głównym czynnikiem generującym uciążliwości akustyczne na obszarze gminy Szczeczeszyn jest hałas komunikacyjny w pasie drogowym dróg wojewódzkich: 835 i 858.

4. Zasięgi przestrzenne obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (przestrzenna analiza wielokryterialna gminy)

4.1. Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie **obszaru zdegradowanego** na terenie gminy Bilgoraj zostało przeprowadzone przy pomocy dwóch analiz: jakościowej i wielokryterialnej (wskaźnikowej).

Analiza jakościowa obejmowała obszar całej gminy i w niniejszym dokumencie przyjęła formę szczegółowej diagnozy, zawierającej charakterystykę 5 sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Dokumentem źródłowym dla opracowania diagnozy była *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bilgoraj na lata 2014-2020*. W diagnozie uwzględnione zostały problemy zidentyfikowane w strategii, a następnie zostały one przeanalizowane w skali sołectw. Analiza problemów społecznych została uzupełniona analizą negatywnych zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Kluczowym etapem podczas prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanych było przeprowadzenie **analizy wielokryterialnej (wskaźnikowej)**, obejmującej obszar całej gminy w podziale administracyjnym na sołectwa, który pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników w konkretnych sołectwach w gminie i porównanie ich do średniej referencyjnej wartości danego wskaźnika dla całej gminy. Wykorzystano zestaw wskaźników dla wszystkich analizowanych sfer, w szczególności dla sfery społecznej.

Pierwszym krokiem analizy wskaźnikowej było wybranie odpowiednich wskaźników, jak najpełniej obrazujących degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową gminy Bilgoraj. Przyjęto zestaw 11 wskaźników, których przestrzenna analiza posłużyła do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

- sfera społeczna:
 - liczba osób niepełnosprawnych,
 - liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej,
 - liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców,
 - liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców,
 - udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym;
- sfera gospodarcza:
 - liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców,
 - zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015;
- sfera przestrzenna:
 - gęstość zaludnienia,
- sfera techniczna:
 - udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w liczbie budynków ogółem,

- udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem;
- sfera środowiskowa:
 - powierzchnia obszarów prawnie chronionych.

Po wybraniu wskaźników, zebrane zostały dane liczbowe, dotyczące poszczególnych sołectw. Dane zostały pozyskane z Urzędu Gminy Bilgoraj i jego jednostek organizacyjnych oraz z jednostek powiatowych m.in. Powiatowy Urząd Pracy w Bilgoraju i Komenda Powiatowa Policji w Bilgoraju. Na ich podstawie wyliczone zostały wskaźniki obrazujące problemy społeczne, gospodarcze, techniczne, przestrzenno-funkcjonalne i środowiskowe, a następnie wynik został porównany do średniej wartości danego wskaźnika dla gminy (średnia liczona z wartości wskaźników w poszczególnych sołectwach).

Analiza wielokryterialna została przedstawiona graficznie przy pomocy narzędzi GIS (*Geographic Information System*), co pozwoliło na zobrazowanie w przestrzeni gminy każdego ze wskaźników, a następnie dzięki nałożeniu różnych warstw, na uwidocznienie wyraźnie gorszej sytuacji społecznej, współwystępującej z problemami środowiskowymi, przestrzennymi, infrastrukturalnymi i gospodarczymi. Każdy ze wskaźników został przedstawiony w postaci kartogramu. Jest to metoda prezentacji kartograficznej, w której obszar o najwyższej wartości wskaźnika jest obszarem o najwyższym nasyceniu koloru.

Kryteria brzegowe delimitacji **obszaru rewitalizacji** zostały określone w *Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, według których powinien on obejmować maksymalnie 20% powierzchni gminy i powinno go zamieszkiwać maksymalnie 30% mieszkańców gminy.

Na tej podstawie wyznaczony został obszar na terenie gminy, na którym można zauważyć wyraźnie gorszą sytuację społeczną niż średnia w gminie oraz na których współwystępują gorsze wskaźniki problemów gospodarczych, środowiskowych, infrastrukturalnych i przestrzennych – ten obszar został zakwalifikowany jako obszar zdegradowany w gminie Bilgoraj. Ze względu na ograniczenia terytorialne i ludnościowe określone w Wytocznych, w ramach obszaru zdegradowanego wyznaczony został obszar rewitalizacji.

Kluczowym elementem delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji były konsultacje społeczne z mieszkańcami gminy, w szczególności z sołtysami jako przedstawicielami poszczególnych sołectw. Konsultacje miały formę otwartych spotkań oraz badań ankietowych w formie elektronicznej (ankieta online dla mieszkańców).

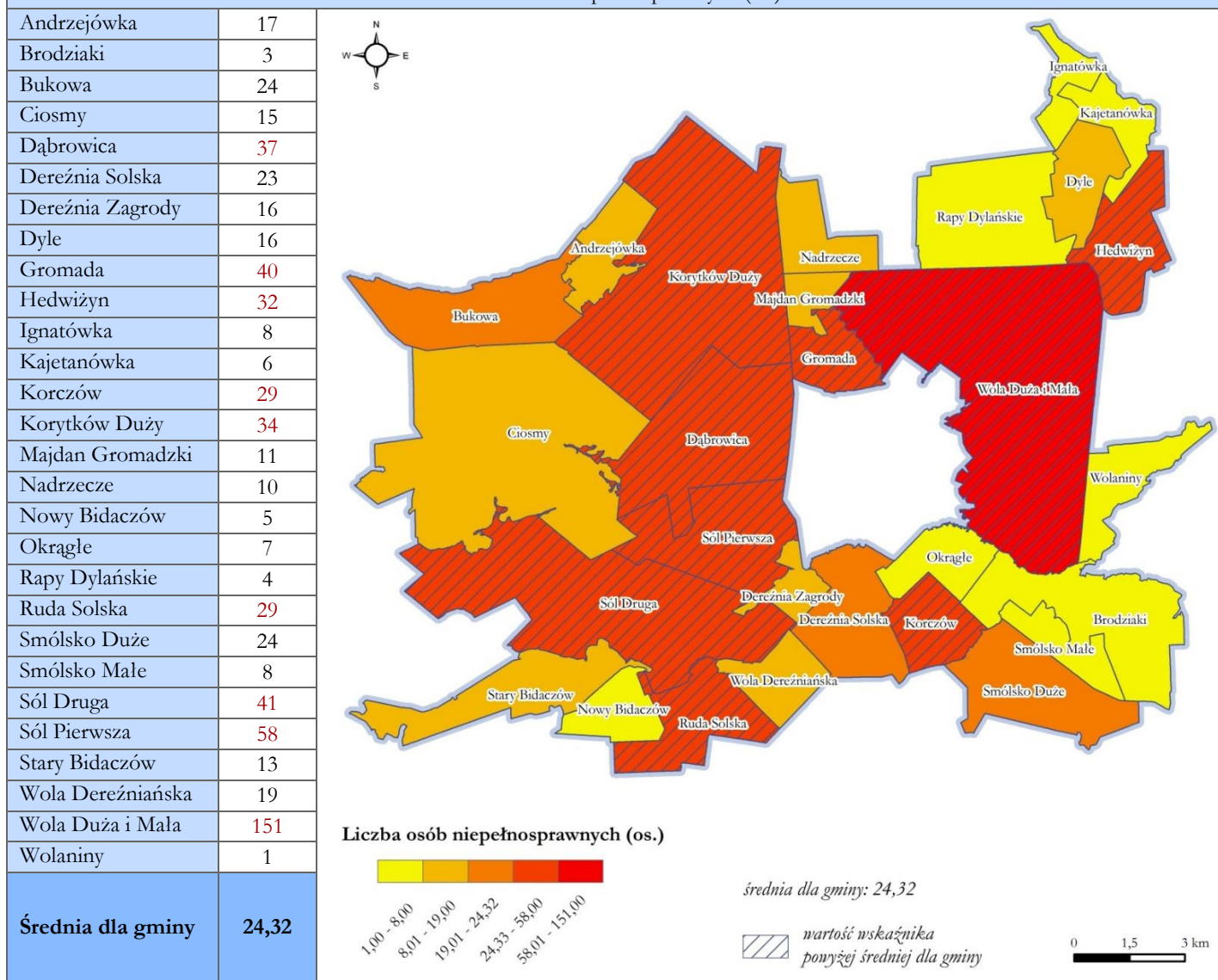
4.2. Analiza wielokryterialna (wskaźnikowa)

Analiza wielokryterialna (wskaźnikowa), w podziale administracyjnym na sołectwa, była kluczowym narzędziem umożliwiającym delimitację obszarów dysfunkcyjnych/problemowych na obszarze gminy Bilgoraj. Wszystkie dane, które posłużyły do analizy prezentują zjawisko w 2015 r. i 2016 r. Poniżej zaprezentowano wyniki analizy.

Sfera społeczna

Tabela delimitacyjna 1. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Liczba osób niepełnosprawnych (os.)

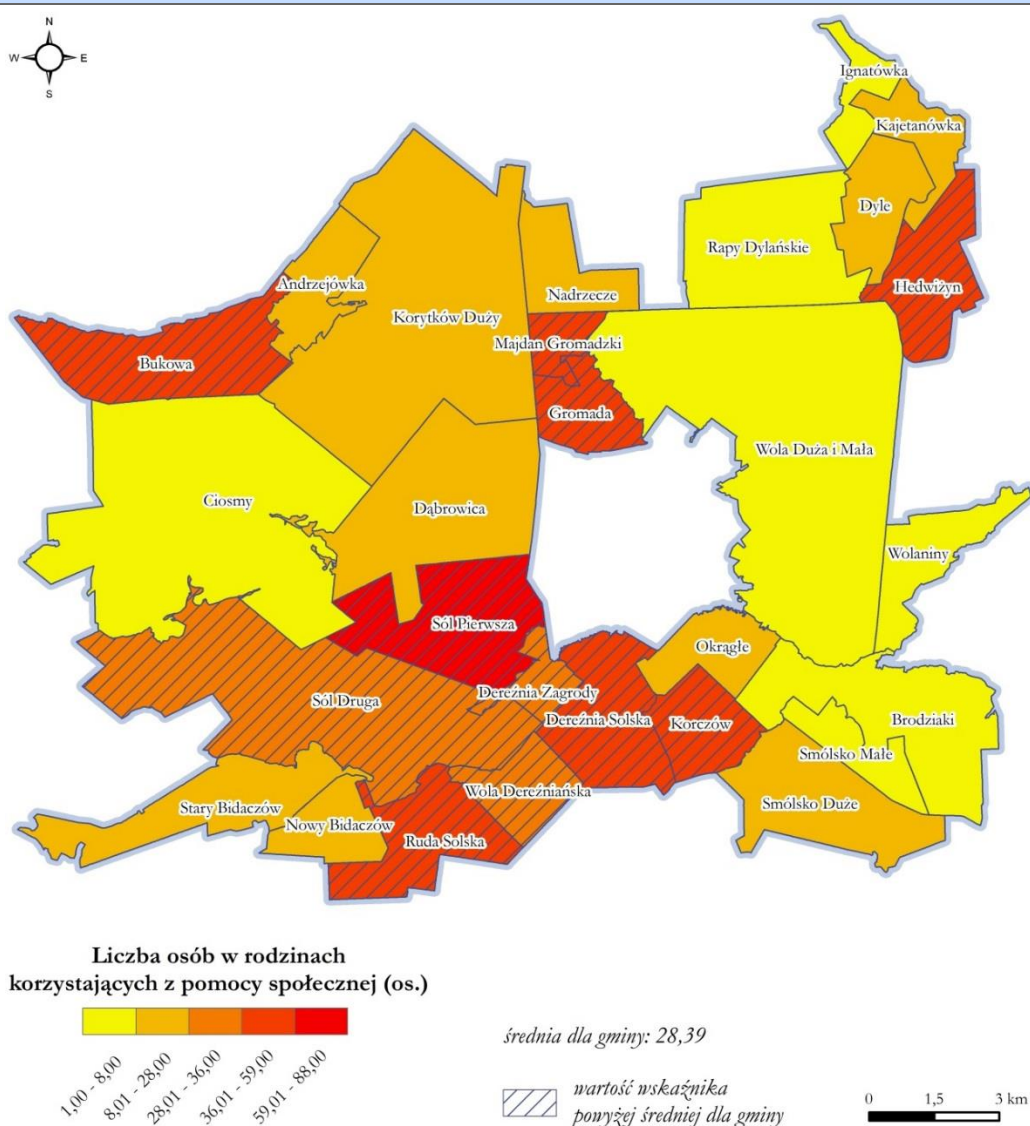

Problematycznym i ważnym aspektem jest sytuacja osób niepełnosprawnych w społeczeństwie. Ich stereotypowy wizerunek społeczny (postrzegane są jako osoby słabe, lękliwe, niepewne siebie i ubogie) bardzo często jest przyczyną wycofania społecznego takich osób i dysfunkcyjnego życia w społeczeństwie. Osoby niepełnosprawne ze względu na szczególną sytuację życiową wymagają specjalnego traktowania oraz zapewnienia im odpowiednich warunków do życia i rozwoju. Jest to szczególnie istotne na obszarach gdzie jest ich większa liczba i przez to zwiększa się zapotrzebowanie na udogodnienia w infrastrukturze, umożliwiające im godne życie i dostęp do wszelkiej infrastruktury publicznej. Najwięcej osób niepełnosprawnych odnotowano na terenie sołectwa Wola Duża i Mała.

Tabela delimitacyjna 2. POMOC SPOŁECZNA (OSOBY)

Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej (os.)

Andrzejówka	20
Brodziaki	5
Bukowa	44
Ciosmy	8
Dąbrowica	28
Dereźnia Solska	55
Dereźnia Zagrody	33
Dyle	24
Gromada	43
Hedwiżyn	59
Ignatówka	2
Kajetanówka	21
Korczów	48
Korytków Duży	28
Majdan Gromadzki	43
Nadrecze	22
Nowy Bidaczów	25
Okrągłe	23
Rapy Dylańskie	5
Ruda Solska	51
Smółsko Duże	21
Smółsko Małe	6
Sól Druga	36
Sól Pierwsza	88
Stary Bidaczów	15
Wola Dereźniańska	35
Wola Duża i Mała	6
Wolaniny	1
Średnia dla gminy	28,39

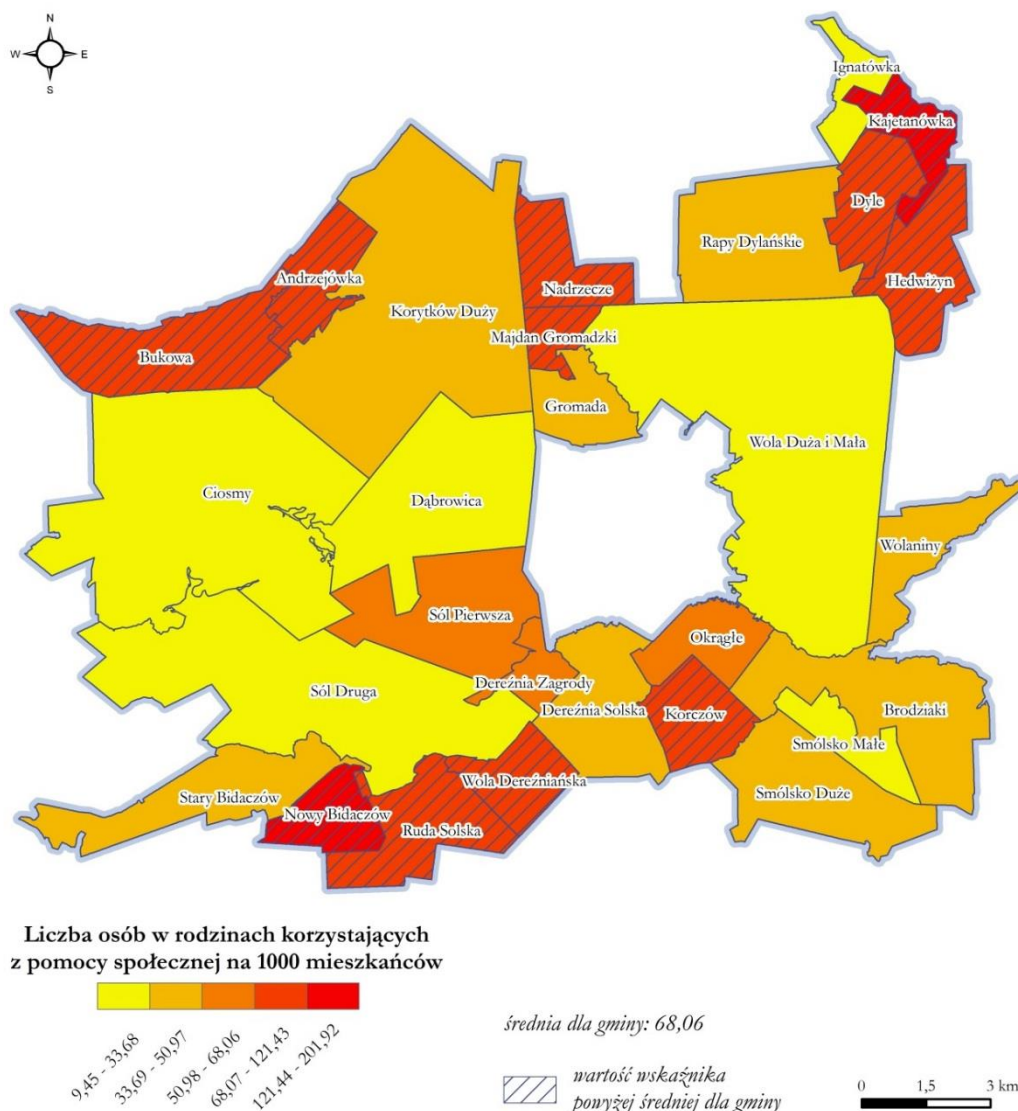

O stanie kryzysowym na danym terenie świadczy uzależnienie społeczności lokalnej od pomocy społecznej. Z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bilgoraju korzystają osoby w trudnych sytuacjach życiowych, które nie potrafią przezwyciężyć kryzysu bez pomocy z zewnątrz. Na terenie gminy Bilgoraj głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba. W podziale na sołectwa największą liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej odnotowano na terenie sołectw: Sól Pierwsza, Hedwiżyn, Dereźnia Solska oraz Ruda Solska.

Tabela delimitacyjna 3. POMOC SPOŁECZNA (WSKAŹNIK)

Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

Andrzejówka	96,62
Brodziaki	44,25
Bukowa	71,66
Ciosmy	21,62
Dąbrowica	28,78
Dereźnia Solska	50,97
Dereźnia Zagrody	62,38
Dyle	113,74
Gromada	44,75
Hedwiżyn	89,67
Ignatówka	24,69
Kajetanówka	201,92
Korczów	82,76
Korytków Duży	38,15
Majdan Gromadzki	98,62
Nadrecze	93,62
Nowy Bidaczów	157,23
Okragłe	58,08
Rapy Dylańskie	45,87
Ruda Solska	121,43
Smółsko Duże	43,75
Smółsko Małe	30,77
Sól Druga	33,68
Sól Pierwsza	62,81
Stary Bidaczów	45,18
Wola Dereźniańska	91,62
Wola Duża i Mała	9,45
Wolaniny	41,67
Średnia dla gminy	68,06

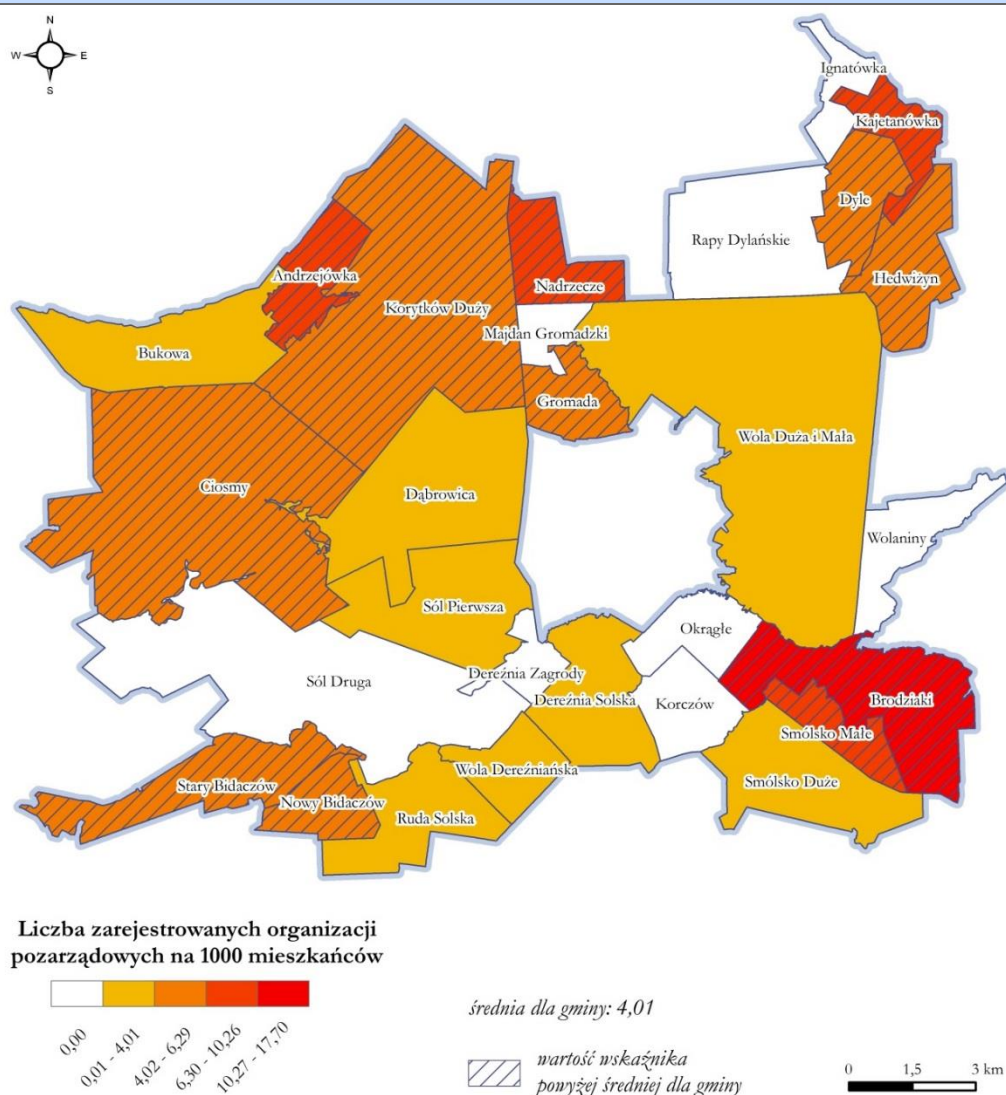

Pomoc społeczna jest jednym z ważnych aspektów funkcjonowania społeczności lokalnej, gdyż zapewnia pomoc w trudnych sytuacjach życiowych, jednak uzależnienie od pomocy społecznej jest niewątpliwie jedną z cech występujących na obszarze kryzysowym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ma za zadanie wspieranie rodzin i osób mających trudności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych oraz podejmowanie wszelkich działań zmierzających do ich życiowego usamodzielniania. Zapewnia m.in. pomoc finansową, materialną, psychologiczno-pedagogiczną. Z zasiłków pomocy społecznej korzystają osoby w najtrudniejszych sytuacjach życiowych, które bez wsparcia z zewnątrz nie są w stanie poprawnie funkcjonować w lokalnym społeczeństwie. Właśnie takim osobom dedykowana jest rewitalizacja, będąca procesem skoncentrowanym na działaniach mających na celu poprawę jakości życia osób w najtrudniejszej sytuacji. Największe wartości wskaźnika prezentującego liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców odnotowano na terenie sołectw Kajetanówka oraz Nowy Bidaczów.

Tabela delimitacyjna 4. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Andrzejówka	9,66
Brodziaki	17,70
Bukowa	3,26
Ciosmy	5,41
Dąbrowica	3,08
Dereźnia Solska	1,85
Dereźnia Zagrody	0,00
Dyle	4,74
Gromada	4,16
Hedwiżyn	4,56
Ignatówka	0,00
Kajetanówka	9,62
Korczów	0,00
Korytków Duży	4,09
Majdan Gromadzki	0,00
Nadrecze	8,51
Nowy Bidaczów	6,29
Okrągłe	0,00
Rapy Dylańskie	0,00
Ruda Solska	2,38
Smólsko Duże	2,08
Smólsko Małe	10,26
Sól Druga	0,00
Sól Pierwsza	2,86
Stary Bidaczów	6,02
Wola Dereźniańska	2,62
Wola Duża i Mała	3,15
Wolaniny	0,00
Średnia dla gminy	4,01

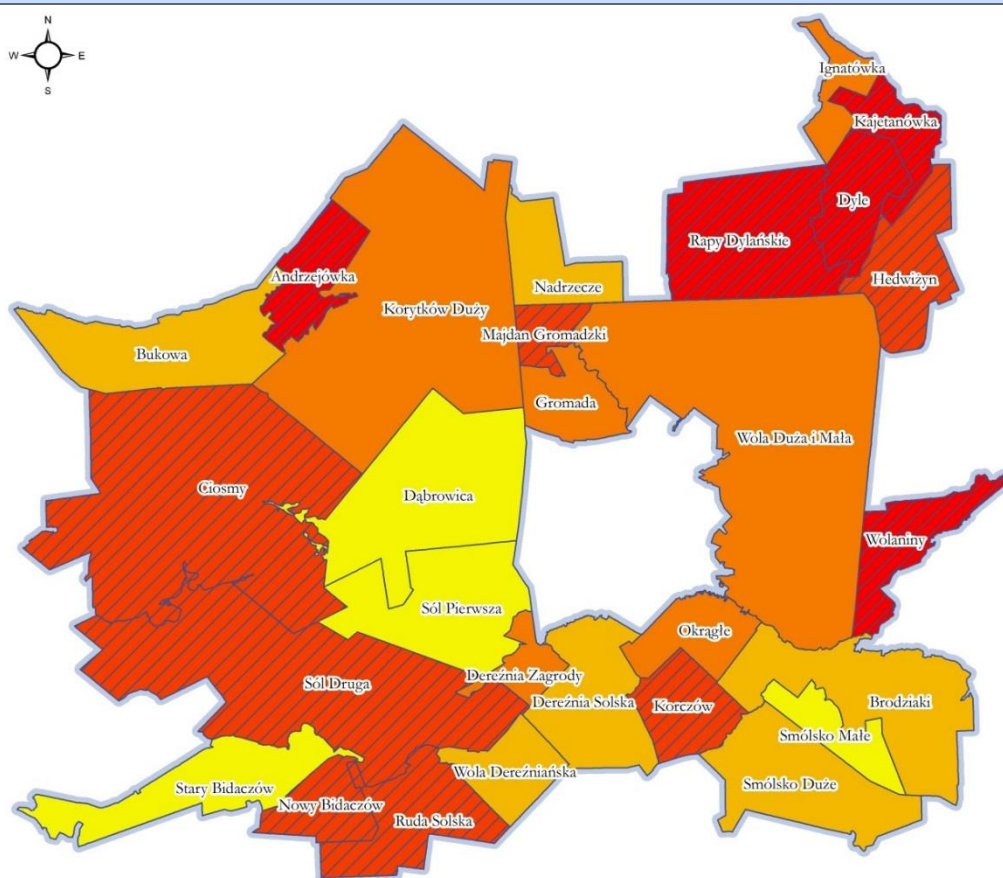

Główną korzyścią płynącą z rejestracji stowarzyszenia w KRS jest nabycie przez organizację osobowości prawnej. To z kolei znacznie poszerza możliwości działania i korzystnie wpływa na aktywność społeczną mieszkańców w zaangażowaniu w różnorodnych organizacjach społecznych. Potrzeba tworzenia organizacji pozarządowych wynika z chęci wspólnego działania i realizacji wspólnych celów. Słaba aktywność mieszkańców prowadzi do marazmu i poświęcania się wyłącznie własnym problemom. Ze strony władz gminy ważne jest wspieranie działalności istniejących organizacji społecznych i tworzenia nowych zgodnie z aktualnymi potrzebami mieszkańców. W gminie średnio na 1000 mieszkańców przypada 4,01 organizacji pozarządowych. Najwięcej organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców odnotowano na terenie sołectw: Brodziaki, Smólsko Małe, Andrzejówka oraz Kajetanówka.

Tabela delimitacyjna 5. BEZROBOCIE

Udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%)

Andrzejówka	12,71
Brodziaki	5,56
Bukowa	5,51
Ciosmy	7,41
Dąbrowica	3,99
Dereźnia Solska	5,60
Dereźnia Zagrody	7,01
Dyle	11,57
Gromada	6,32
Hedwiżyn	7,90
Ignatówka	7,27
Kajetanówka	11,86
Korczów	9,50
Korytków Duży	6,44
Majdan Gromadzki	8,96
Nadrecze	5,77
Nowy Bidaczów	8,05
Okragle	6,43
Rapy Dylańskie	12,82
Ruda Solska	7,75
Smółsko Duże	4,65
Smółsko Małe	3,31
Sól Druga	8,66
Sól Pierwsza	2,13
Stary Bidaczów	4,02
Wola Dereźniańska	5,60
Wola Duża i Mała	6,40
Wolaniny	12,50
Średnia dla gminy	7,35

Udział liczby osób bezrobotnych
w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (%)

2,13 - 4,02
4,03 - 5,77
5,78 - 7,35
7,36 - 9,50
9,51 - 12,82

średnia dla gminy: 7,35

wartość wskaźnika
poniżej średniej dla gminy

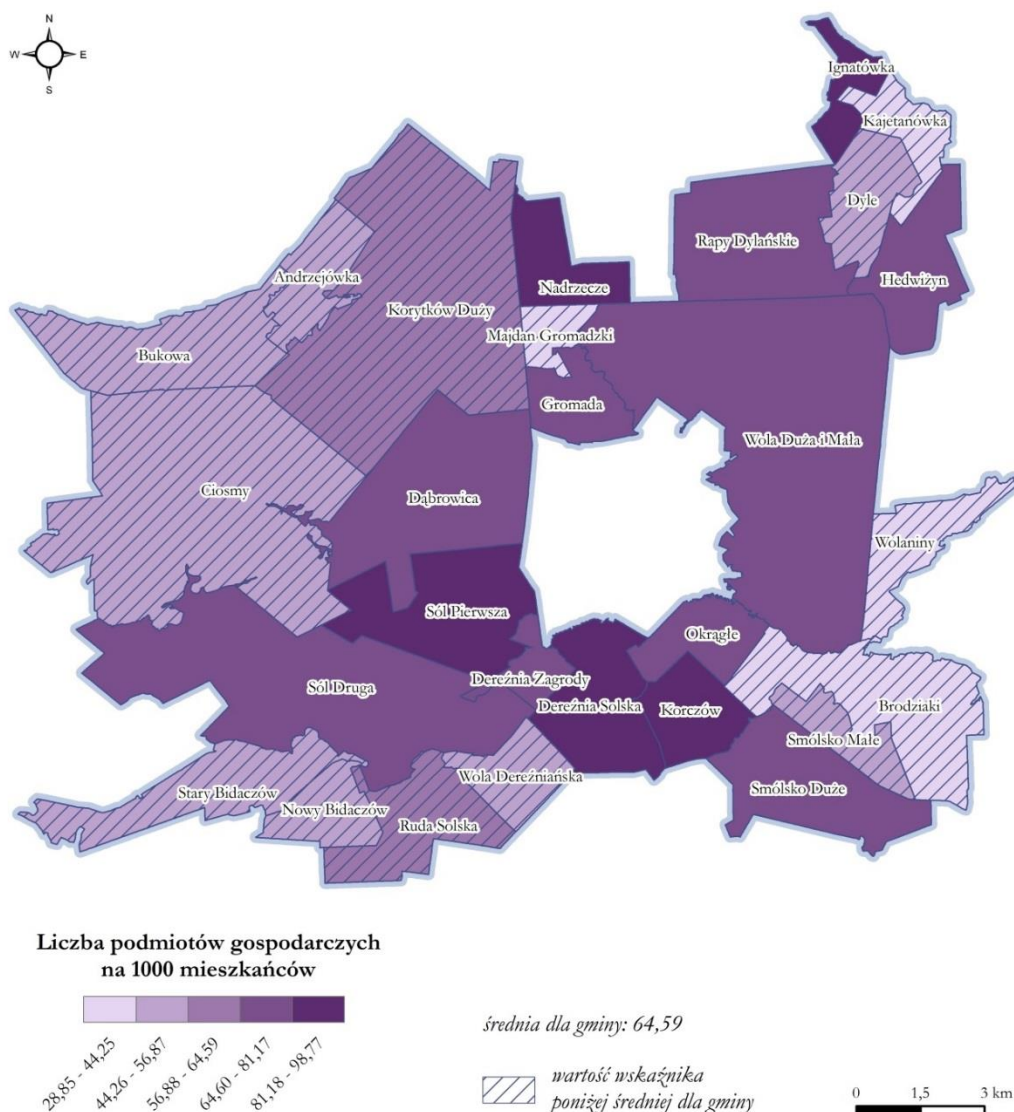
0 1,5 3 km

Ważnym problemem wpływającym na stan lokalnej społeczności jest bezrobocie. Bardzo często wynika ono z niekorzystnej sytuacji mieszkańców na lokalnym rynku pracy z powodu niedostosowania poziomu i struktury kształcenia, potrzeb i wymagań rynku pracy, niskiego poziomu wykształcenia społeczeństwa, jak również biernej postawy osób bezrobotnych. Wskaźnik bezrobocia tj. udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym mierzy poziom bezrobocia wśród osób, które potencjalnie mogłyby pracować. Wskaźnik dla obszaru gminy wynosi średnio 7,35%. Największy wartość ww. wskaźnika odnotowano na terenie sołectw: Rapy Dylańskie, Andrzejówka, Wolaniny.

Tabela delimitacyjna 6. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Andrzejówka	53,14
Brodziaki	44,25
Bukowa	48,86
Ciosmy	48,65
Dąbrowica	68,86
Dereźnia Solska	88,04
Dereźnia Zagrody	75,61
Dyle	56,87
Gromada	81,17
Hedwiżyn	71,43
Ignatówka	98,77
Kajetanówka	28,85
Korczów	87,93
Korytków Duży	64,03
Majdan Gromadzki	41,28
Nadrecze	85,11
Nowy Bidaczów	56,60
Okrągłe	70,71
Rapy Dylańskie	73,39
Ruda Solska	59,52
Smółsko Duże	70,83
Smółsko Małe	46,15
Sól Druga	67,35
Sól Pierwsza	94,22
Stary Bidaczów	54,22
Wola Dereźniańska	52,36
Wola Duża i Mała	78,74
Wolaniny	41,67
Średnia dla gminy	64,59

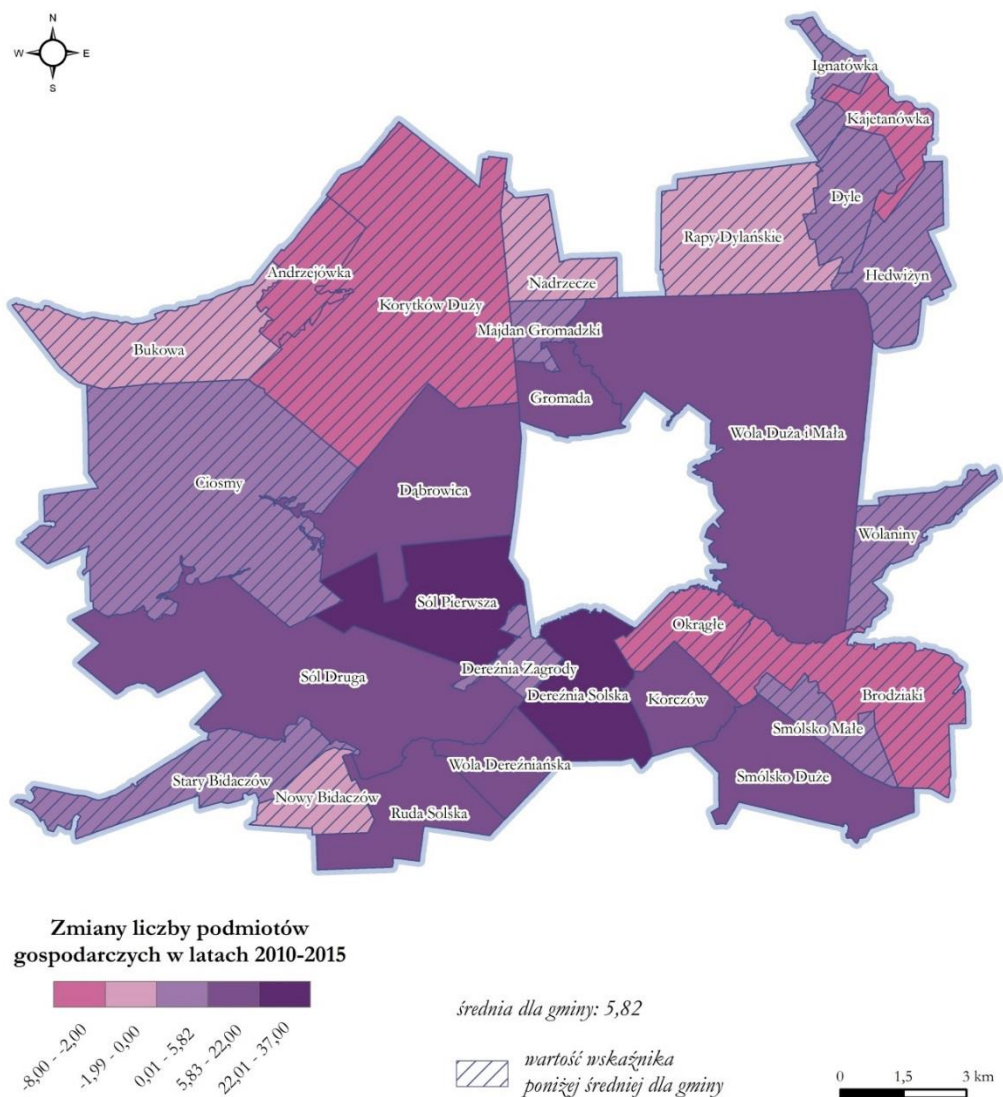

Wskaźnikiem jakości kapitału ludzkiego na danym terenie jest poziom przedsiębiorczości mieszkańców. Mieszkańcy przedsiębiorczy nie boją się brania życia we własne ręce, zakładania własnej działalności gospodarczej i pracy na własny rachunek. Im mniej przedsiębiorstw, tym mniej miejsc pracy dla lokalnej ludności, dlatego tak istotne jest stworzenie korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości. Obszary na których jest mniejsza liczba podmiotów gospodarczych wymagają podjęcia działań mających na celu zachęcenie społeczność lokalną do zakładania działalności gospodarczych i uatrakcyjnienie potencjalnych przestrzeni gospodarczych dla istniejących i potencjalnych nowych przedsiębiorców. Najmniej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców działa w sołectwie Kajetanówka, najwięcej natomiast w sołectwie Ignatówka.

Tabela delimitacyjna 7. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

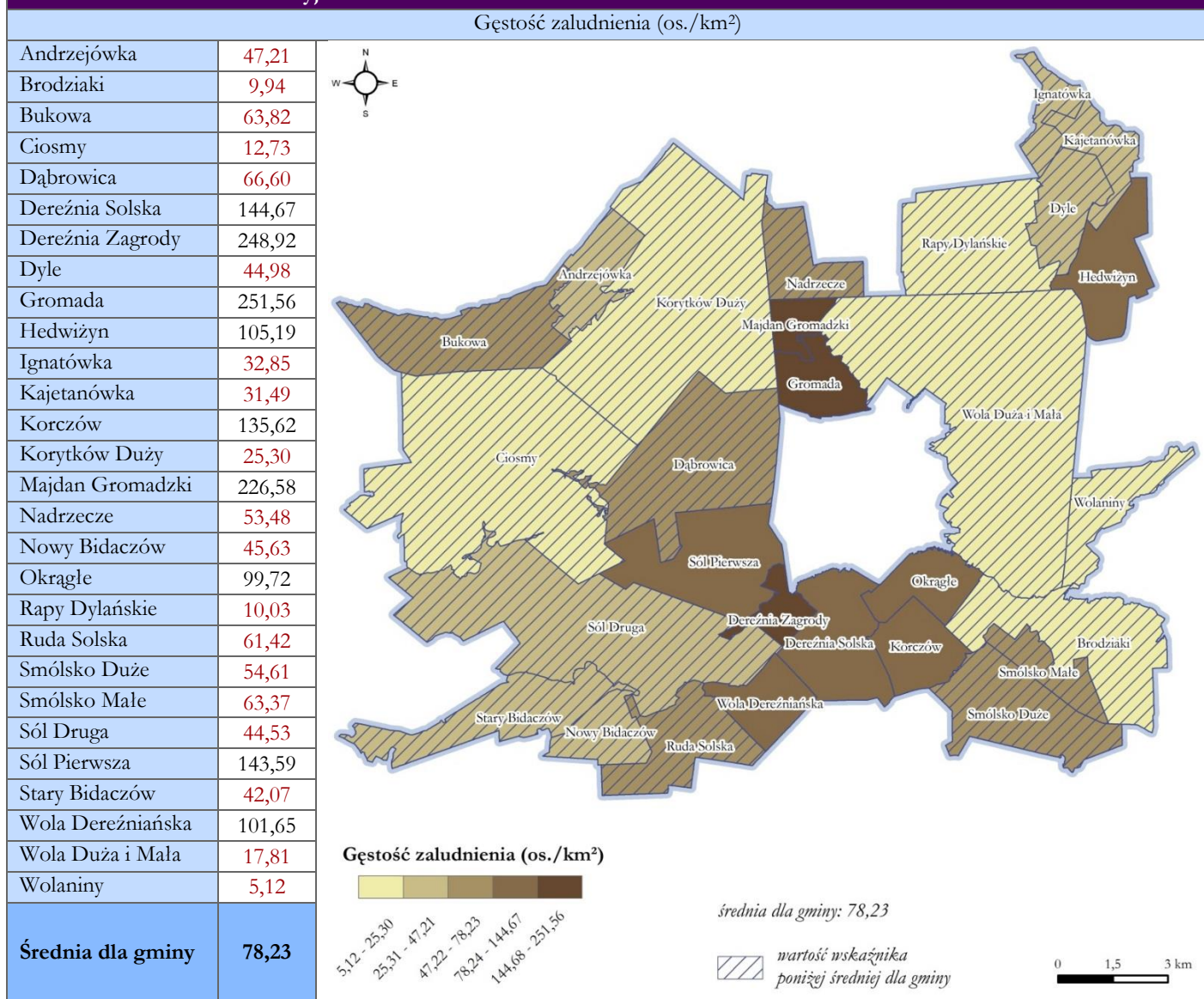
Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015

Andrzejówka	-3
Brodziaki	-3
Bukowa	-1
Ciosmy	1
Dąbrowica	12
Dereźnia Solska	28
Dereźnia Zagrody	5
Dyle	1
Gromada	22
Hedwiżyn	4
Ignatówka	1
Kajetanówka	-2
Korczów	15
Korytków Duży	-8
Majdan Gromadzki	3
Nadrecze	0
Nowy Bidaczów	0
Okrągłe	-2
Rapy Dylańskie	0
Ruda Solska	8
Smółsko Duże	6
Smółsko Małe	1
Sól Druga	13
Sól Pierwsza	37
Stary Bidaczów	4
Wola Dereźniańska	7
Wola Duża i Mała	13
Wolaniny	1
Średnia dla gminy	5,82

Poziom przedsiębiorczości ma duży wpływ na aktywizację terenów wiejskich poprzez poprawę ogólnego ożywienia gospodarczego. O rozwoju przedsiębiorczości na terenie danej jednostki administracyjnej świadczy wzrost liczby podmiotów gospodarczych w ostatnich latach. Powstawanie nowych przedsiębiorstw wiąże się z nowymi miejscami pracy dla społeczności lokalnej, co w konsekwencji wpływa na stabilizację lokalnego rynku pracy i możliwość znalezienia zatrudnienia. Obszary na których odnotowuje się niekorzystną dynamikę zmiany liczby podmiotów gospodarczych ograniczają zarówno lokalny rynek pracy jak i świadczą o mniej korzystnych warunkach do utrzymania i rozwijania działalności gospodarczej. Niekorzystne zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015 odnotowano na terenie sołectw: Korytków Duży, Andrzejówka, Brodziaki.

Tabela delimitacyjna 8. POTRZEBY W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI

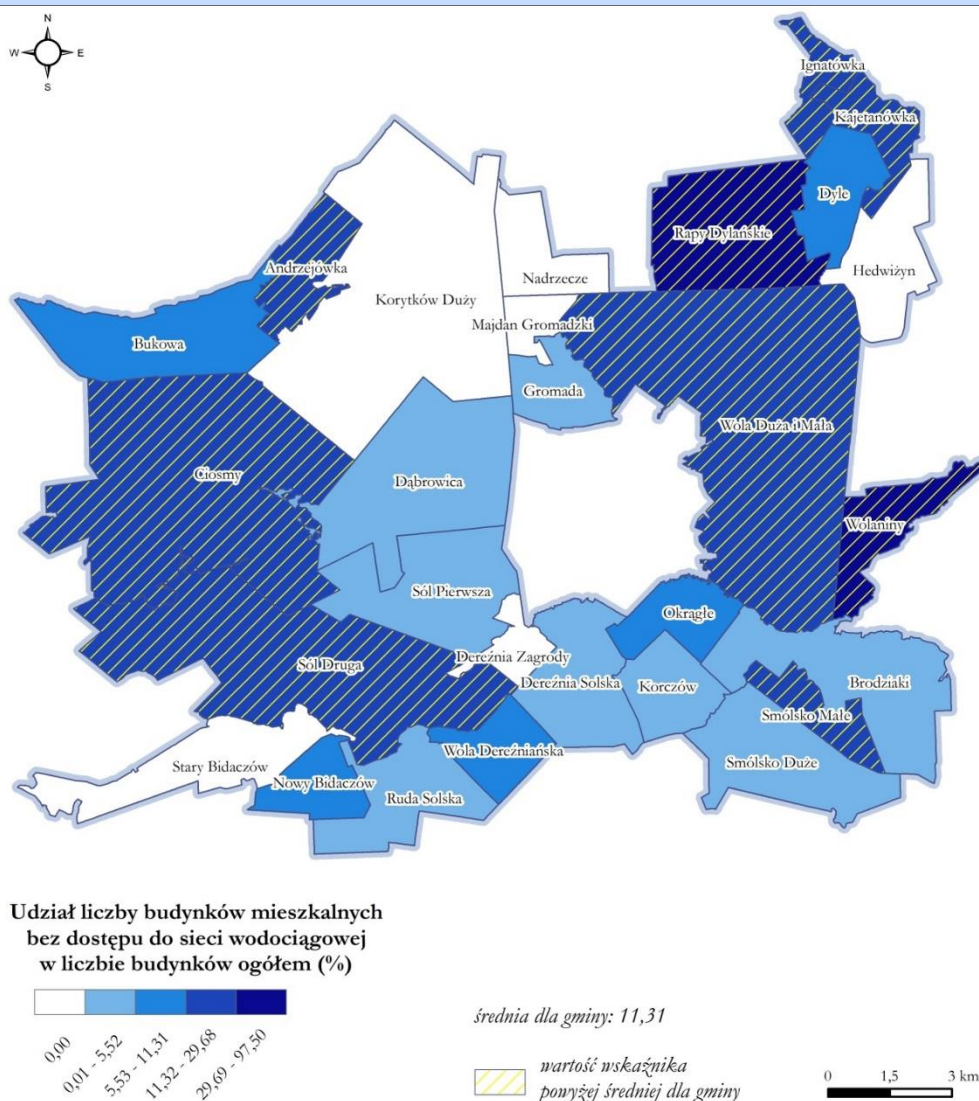

Gęstość zaludnienia to wskaźnik obrazujący potrzeby w zakresie zagospodarowania przestrzennego, gdyż duże zagęszczenie ludności generuje konieczność odpowiedniego, funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni. Obszar o wysokiej gęstości zaludnienia wymaga odpowiedniego układu ulic i budynków, koncentracji obiektów usługowych – zarówno komercyjnych, jak i publicznych, odpowiedniej powierzchni terenów zielonych służących wypoczynkowi i rekreacji. Natomiast niskie wartości gęstości zaludnienia charakteryzują m.in. obszary zalesione. Średnia wartość gęstości zaludnienia na terenie gminy wynosi 78,23 os./km². Najniższe wartości gęstości zaludnienia odnotowano na terenie sołectw: Wolaniny, Brodziaki.

Tabela delimitacyjna 9. DOSTĘPNOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ

Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w liczbie budynków ogółem (%)

Andrzejówka	12,70
Brodziaki	5,00
Bukowa	10,81
Ciosmy	17,74
Dąbrowica	4,03
Dereźnia Solska	1,79
Dereźnia Zagrody	0,00
Dyle	7,04
Gromada	4,66
Hedwiżyn	0,00
Ignatówka	17,50
Kajetanówka	14,75
Korczów	-0,67
Korytków Duży	0,00
Majdan Gromadzki	0,00
Nadrecze	0,00
Nowy Bidaczów	8,16
Okrągłe	9,90
Rapy Dylańskie	97,50
Ruda Solska	1,56
Smółsko Duże	4,17
Smółsko Małe	16,39
Sól Druga	15,90
Sól Pierwsza	2,36
Stary Bidaczów	0,00
Wola Dereźniańska	7,34
Wola Duża i Mała	23,27
Wolaniny	35,00
Średnia dla gminy	11,31

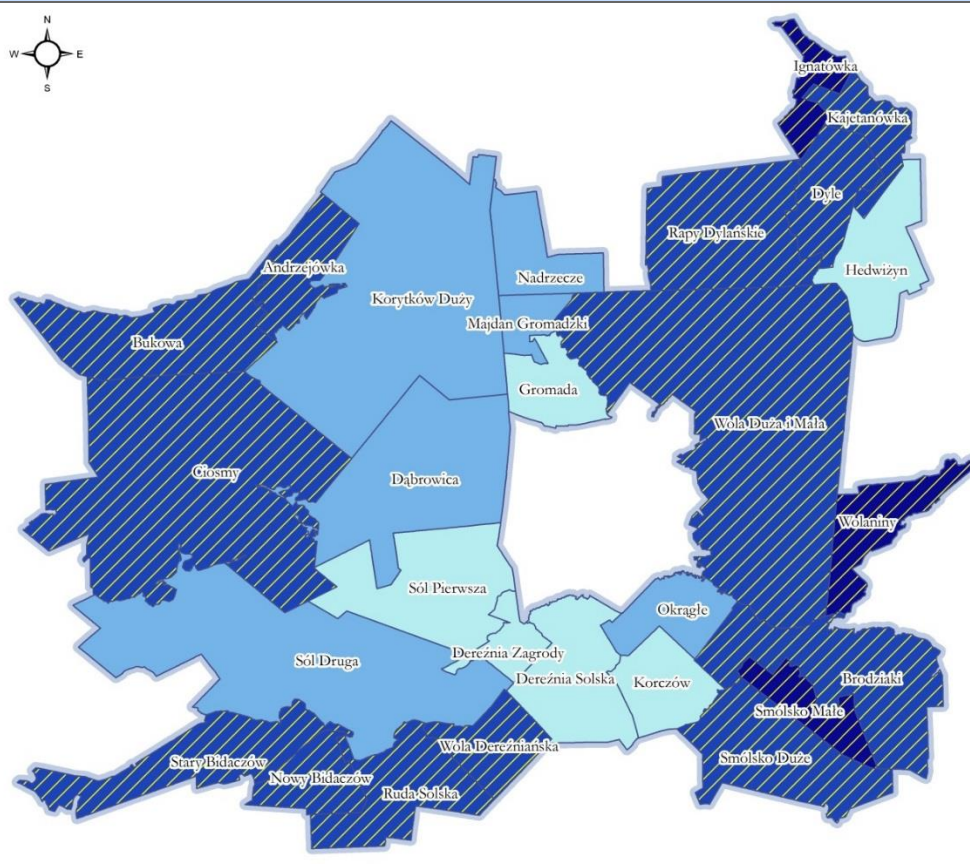

Dostęp do wszelkiego rodzaju infrastruktury na terenie gminy pozwala mieszkańcom na komfortowe życie. Obecnie bardzo istotnym problemem infrastrukturalnym jest brak dostępu do instalacji sieciowych m.in. sieci wodociągowej. Ze względu na dużą powierzchnię gminy realizacja projektów z zakresu infrastruktury technicznej są wysoko kosztowne, jednak brak takich instalacji wpływa na jakość i komfort życia lokalnej społeczności. Niekorzystną sytuację na obszarze wiejskim potwierdzają wartości wskaźnika udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w ogólnej liczbie budynków na terenie sołectw: Rapy Dylańskie, Wolaniny, Wola Duża i Mała.

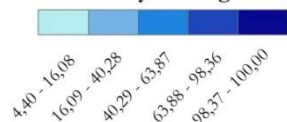
Tabela delimitacyjna 10. DOSTĘPNOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ

Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem (%)

Andrzejówka	96,83
Brodziaki	95,00
Bukowa	97,84
Ciosmy	97,58
Dąbrowica	25,64
Dereźnia Solska	14,29
Dereźnia Zagrody	16,08
Dyle	97,18
Gromada	15,25
Hedwiżyn	4,40
Ignatówka	100,00
Kajetanówka	98,36
Korczów	4,70
Korytków Duży	24,21
Majdan Gromadzki	29,46
Nadrecze	22,08
Nowy Bidaczów	93,88
Okragle	19,80
Rapy Dylańskie	97,50
Ruda Solska	97,66
Smółsko Duże	97,50
Smółsko Małe	100,00
Sól Druga	40,28
Sól Pierwsza	9,95
Stary Bidaczów	97,98
Wola Dereźniańska	98,17
Wola Duża i Mała	96,86
Wolaniny	100,00
Średnia dla gminy	63,87

Udział liczby budynków mieszkalnych
bez dostępu do sieci kanalizacyjnej
w liczbie budynków ogółem (%)

średnia dla gminy: 63,87

wartość wskaźnika
ponyżej średniej dla gminy

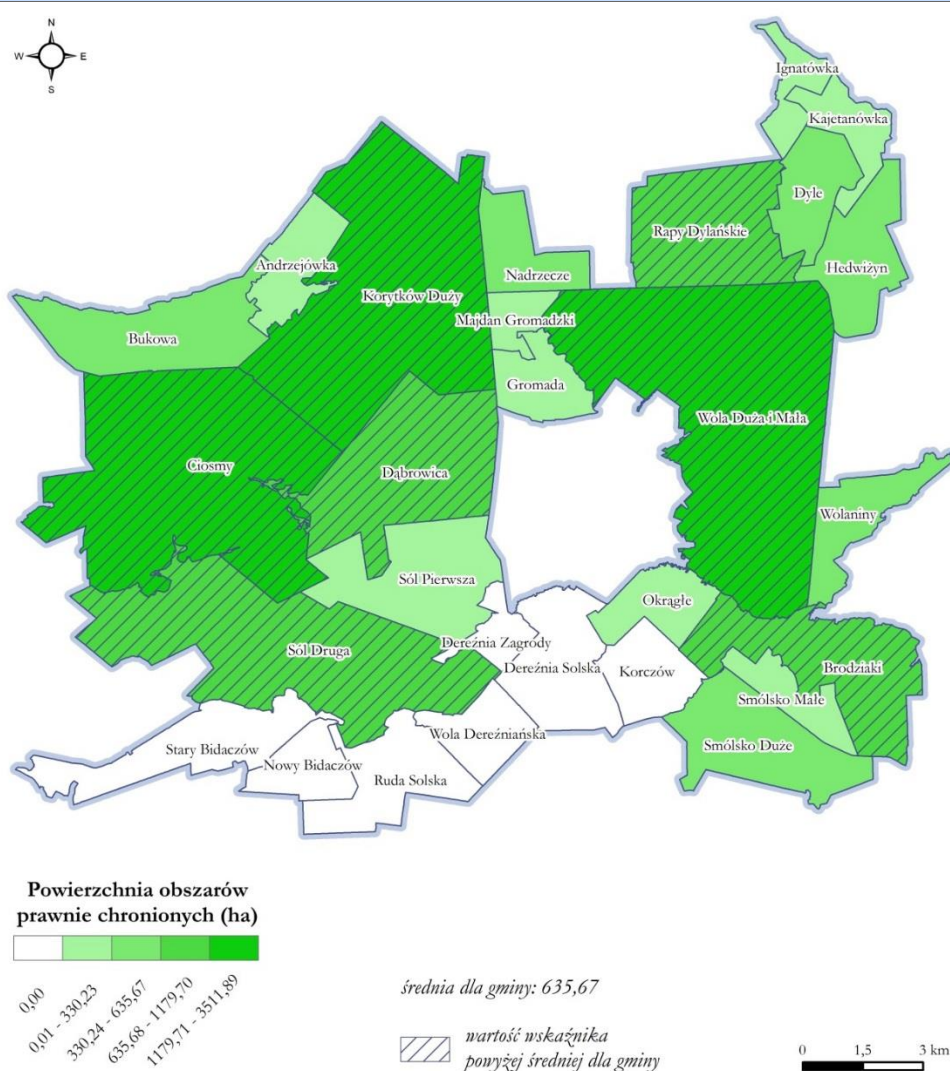
0 1,5 3 km

Poziom jakości życia określany jest na podstawie dostępu do wszelkiego rodzaju infrastruktury w miejscu zamieszkania. Budowa instalacji sieciowych, m.in. sieci kanalizacyjnej, na obszarach wiejskich jest często nieuzasadniona ekonomicznie dlatego preferuje się instalacje przydomowych oczyszczalni. Na terenach poszczególnych sołectw gminy Bilgoraj, w dalszym ciągu odnotowuje się znaczne potrzeby w tym zakresie, co potwierdza udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie budynków. Na terenie sołectw Ignatówka, Smółsko Małe, Wolaniny nie ma ani jednego budynku z dostępem do sieci kanalizacyjnej.

Tabela delimitacyjna 11. OCHRONA PRZYRODY

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych (ha)

Andrzejówka	284,90
Brodziaki	1 096,76
Bukowa	496,20
Ciosmy	2 907,00
Dąbrowica	777,00
Dereźnia Solska	0,00
Dereźnia Zagrody	0,00
Dyle	469,14
Gromada	149,32
Hedwiżyn	625,56
Ignatówka	246,59
Kajetanówka	330,23
Korczów	0,00
Korytków Duży	2 519,25
Majdan Gromadzki	192,43
Nadrecze	439,45
Nowy Bidaczów	0,00
Okrągłe	214,10
Rapy Dylańskie	1 086,53
Ruda Solska	0,00
Smółsko Duże	375,90
Smółsko Małe	307,72
Sól Druga	1 179,70
Sól Pierwsza	120,60
Stary Bidaczów	0,00
Wola Dereźniańska	0,00
Wola Duża i Mała	3 511,89
Wolaniny	468,46
Średnia dla gminy	635,67

Obszary chronione to zarówno duży potencjał danego sołectwa np. w zakresie rozwoju turystyki przyrodniczej oraz miejsc rekreacji i wypoczynku, jak i problemy formalno-prawne, które się wiążą z ich występowaniem. Duża powierzchnia obszarów chronionych jest barierą w rozwoju niektórych branż działalności gospodarczej m.in. odnawialnych źródeł energii. Największe powierzchnie obszarów chronionych znajdują się na terenie sołectw: Wola Duża i Mała, Ciosmy, Korytków Duży.

W celu wskazania sołectw, w których występuje stan kryzysowy we wszystkich sferach dokonano oceny stopnia nasilenia negatywnych zjawisk poprzez przyznanie 1 punktu wartościom gorszym od średniej dla gminy (w zależności od rodzaju wskaźnika wartości te były mniejsze lub większe). Ocena ta pozwoliła zidentyfikować obszary, na których występuje stan kryzysowy oraz wyznaczyć obszar zdegradowany w gminie Bilgoraj. Zestawienie wskaźników wskazujących na stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany prezentuje tabela nr 13.

Tabela 13. Zestawienie wskaźników wskazujących na stan kryzysowy i wyznaczających obszar zdegradowany w gminie Biłgoraj

NAZWA SOŁECTWA	SFERY											Suma wskaźników gorszych od średniej dla gminy
	SPOŁECZNA					GOSPODARCZA		PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	TECHNICZNA		ŚRODOWISKO WA	
	Liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015	Gęstość zaludnienia	Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w liczbie budynków ogółem	Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	
Andrzejówka	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Dyle	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Kajetanówka	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Ciosmy	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Nowy Bidaczów	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Ruda Solska	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	8
Brodziaki	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	7
Bukowa	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	7
Sól Druga	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	7
Gromada	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	6
Korytków Duży	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	5
Rapy Dylańskie	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	5
Ignatówka	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	5
Smólsko Małe	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	5
Nadrzecze	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	5
Smólsko Duże	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	5
Wolaniny	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	5
Wola Duża i Mała	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	5
Majdan Gromadzki	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	5
Hedwiżyn	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	5
Stary Bidaczów	0	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	4
Dąbrowica	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	4
Wola Dereźniańska	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	4
Sól Pierwsza	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	4
Korczów	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	4
Dereźnia Solska	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	3
Okrągłe	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Dereźnia Zagrody	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

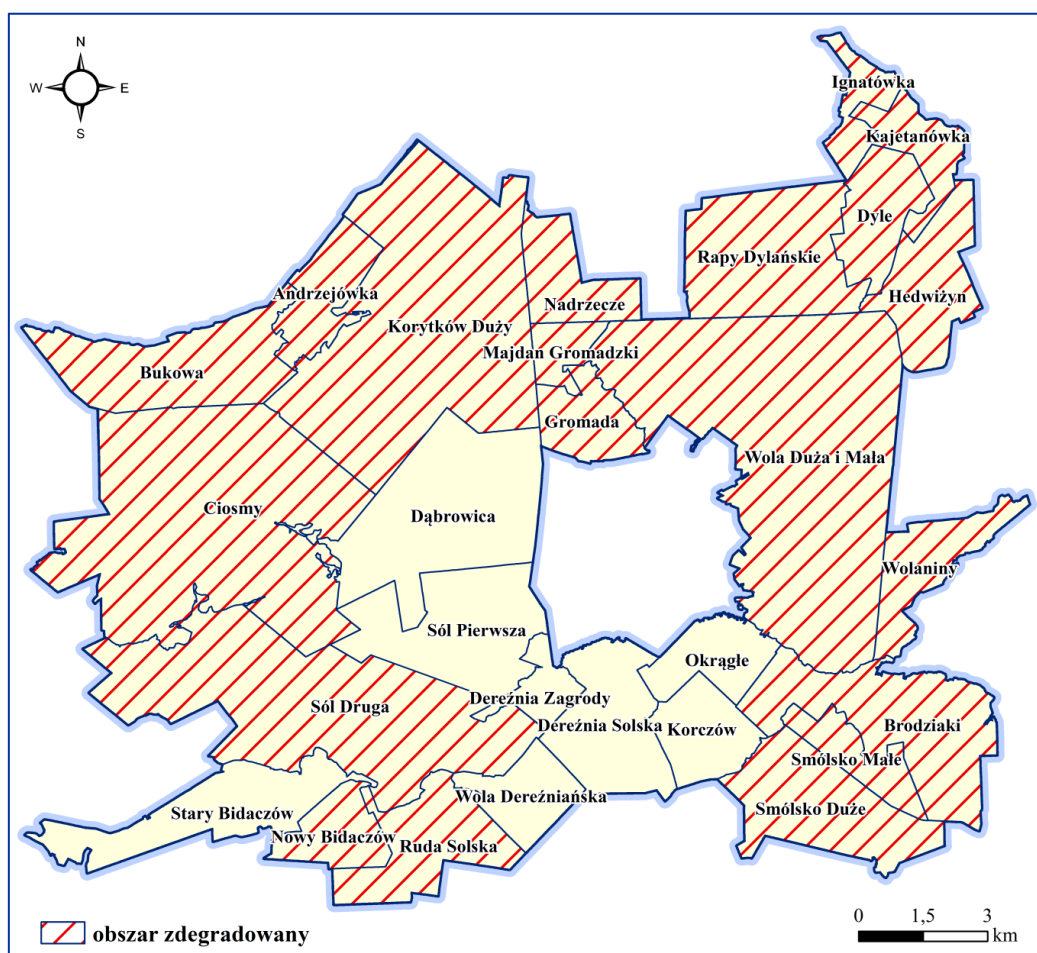
Obszar zdegradowany

4.3. Delimitacja obszaru zdegradowanego

Analiza jakościowa i wielokryterialna wskazuje na 20 sołectw jako obszar, na którym występuje stan kryzysowy. Obszar tych sołectw cechuje się nagromadzeniem zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej (powyżej 5 wskaźników gorszych od średniej dla gminy), którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań we wszystkich wymienionych sferach.

Ponadto, oprócz analizy jakościowej i wielokryterialnej, wybór tego obszaru został podyktowany konsultacjami społecznymi i opinią lokalnej społeczności. Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją mieszkańców oraz danymi zebranymi podczas spotkań konsultacyjnych, sołectwa: Andrzejówka, Dyle, Kajetanówka, Ciosmy, Nowy Bidaczów, Ruda Solska, Brodziaki, Bukowa, Sól Druga, Gromada, Korytków Duży, Rapy Dylańskie, Ignatówka, Smólsko Małe, Nadrzecze, Smólsko Duże, Wolaniny, Wola Duża i Mała, Majdan Gromadzki i Hedwiżyn w oczach mieszkańców jawią się jako teren charakteryzujący się największą liczbą problemów i negatywnych zjawisk. W związku z powyższym wymienione sołectwa zostały uznane za obszar zdegradowany w gminie Biłgoraj.

Ryc. 5. Obszar zdegradowany w gminie Biłgoraj

Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany zajmuje powierzchnię 207,71 km², co stanowi **79,41% powierzchni gminy** oraz jest zamieszkanym przez 7 815 osób, co stanowi **57,94% jej mieszkańców**.

4.4. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Odnosząc się do *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju*, które wskazują, iż obszar rewitalizacji nie może zajmować więcej niż 20% powierzchni gminy oraz obejmować więcej niż 30% ludności, zaszła konieczność ograniczenia obszaru rewitalizacji w ramach obszaru zdegradowanego. W tym celu dokonano szczegółowej analizy obszaru zdegradowanego, na podstawie informacji dotyczących rozwoju gminy oraz wyników spotkań konsultacyjnych i ankietyzacji wyznaczono sołectwa szczególnie predysponowane do rewitalizacji. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie wskaźników, na podstawie których dokonano delimitacji sołectw przeznaczonych do rewitalizacji w gminie Bilgoraj.

Tabela 14. Zestawienie wskaźników, które posłużyły do delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

SOŁECTWO	SFERY											Suma wskaźników gorszych od średniej dla gminy
	SPOŁECZNA					GOSPODARCZA		PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	TECHNICZNA		ŚRODOWISKOWA	
	Liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015	Gęstość zaludnienia	Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w liczbie budynków ogółem	Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	
Andrzejówka	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Dyle	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Kajetanówka	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Ciosmy	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	8
Nowy Bidaczów	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	8
Ruda Solska	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	8
Brodziaki	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	7
Bukowa	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	7
Sól Druga	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	1	7
Gromada	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	6
Korytków Duży	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	1	5
Rapy Dylańskie	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	5
Ignatówka	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	5
Smólsko Małe	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	5
Nadrzeczce	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	5
Smólsko Duże	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	5
Wolaniny	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	5
Wola Duża i Mała	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	5
Majdan Gromadzki	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	0	5
Hedwiżyn	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	5

Obszar zdegradowany

Proponowany obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Obszarem szczególnie predysponowanym do rewitalizacji jest 9 sołectw gminy Bilgoraj: **Bukowa, Ciosmy, Dyle, Gromada, Korytków Duży, Majdan Gromadzki, Nadrzeczce, Nowy Bidaczów, Wola Duża i Mała**. Nie wszystkie z wyznaczonych sołectw charakteryzują się największą kumulacją negatywnych zjawisk – niektóre z nich są mniej zdegradowane niż inne, które nie są wskazane do rewitalizacji. Taki wybór został podyktowany analizą stopnia istotności danego sołectwa dla całej gminy Bilgoraj. Uwzględnione zostały ponadto wyniki konsultacji społecznych, podczas których mieszkańcy wskazali wymienione powyżej 9 sołectw jako teren

najbardziej potrzebujący działań rewitalizacyjnych. Dodatkowo mieszkańcy wybranych sołectw są aktywni i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które zrealizują będą przykładem dla sołectw bardziej zdegradowanych, gdzie występuje większy marazm i zniechęcenie ludności do wszelkich działań na rzecz poprawy ich sytuacji.

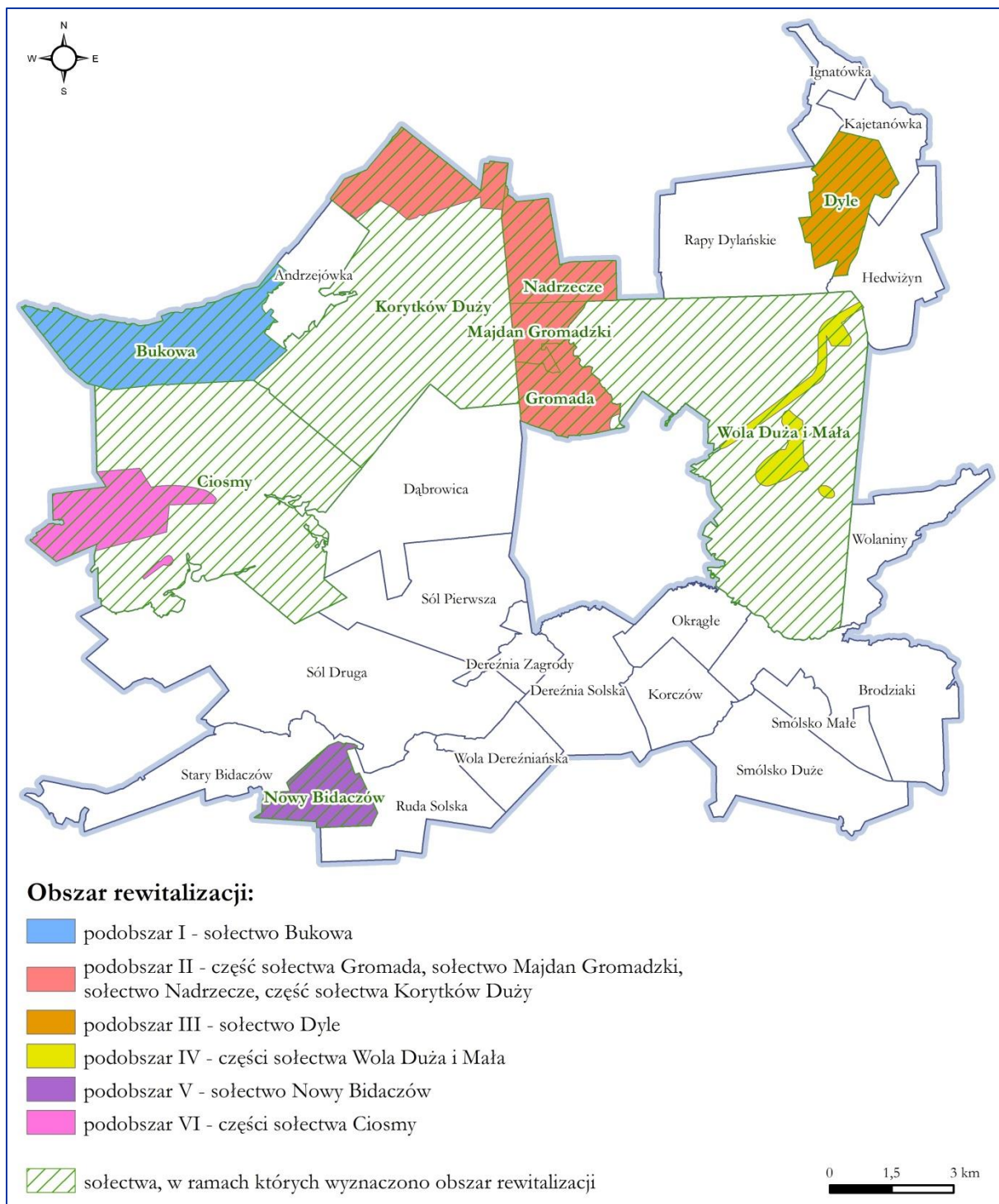
Wyznaczone sołectwa wciąż nie spełniają wymogów *Wztycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, ponieważ zajmują **46,51% powierzchni gminy** (121,67 km²) i są zamieszkane przez **32,29% jej mieszkańców** (4 355 osób). W związku z powyższym, w ramach niektórych sołectw wskazanych do rewitalizacji wyznaczono mniejszy obszar, który wchodzi w skład obszaru rewitalizacji w gminie Biłgoraj.

Obszar rewitalizacji w gminie Biłgoraj składa się z następujących podobszarów:

1. podobszar I – sołectwo Bukowa,
2. podobszar II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży,
3. podobszar III – sołectwo Dyle,
4. podobszar IV – części sołectwa Wola Duża i Mała,
5. podobszar V – sołectwo Nowy Bidaczów,
6. podobszar VI – części sołectwa Ciosmy.

Obszar rewitalizacji zajmuje **14,4% powierzchni gminy** (37,81 km²) oraz jest zamieszkany przez **29,9% mieszkańców gminy** (4 040 osób).

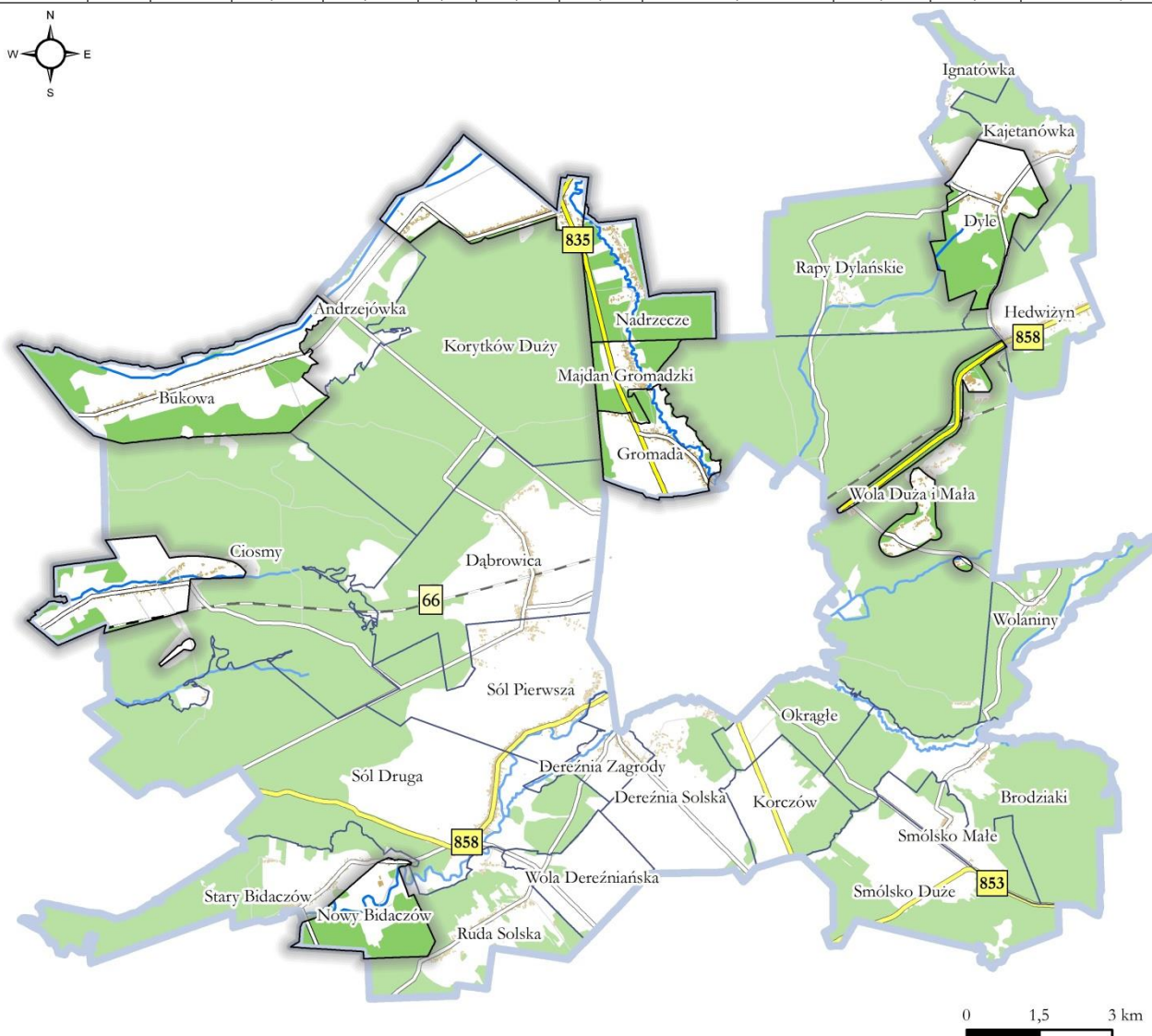
Ryc. 6. Obszar rewitalizacji w gminie Biłgoraj

Źródło: opracowanie własne

Tabela 15. Zestawienie wskaźników, na podstawie których wyznaczono obszar rewitalizacji

NAZWA SOŁECTWA	SFERY											Suma wskaźników gorszych od średniej dla gminy
	SPOŁECZNA					GOSPODARCZA		PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	TECHNICZNA		ŚRODOWISKOWA	
	Liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej	Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	bezrobotnych w liczbie osób w wieku	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015	Gęstość zaludnienia	Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w liczbie budynków ogółem	Udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	
Dyle	16	24	113,74	4,74	11,57	56,87	1,00	44,98	7,04	97,18	469,14	8
Ciosmy	15	8	21,62	5,41	7,41	48,65	1,00	12,73	17,74	97,58	2907,00	8
Nowy Bidaczów	5	25	157,23	6,29	8,05	56,60	0,00	45,63	8,16	93,88	0,00	8
Bukowa	24	44	71,66	3,26	5,51	48,86	-1,00	63,82	10,81	97,84	496,20	7
Gromada	40	43	44,75	4,16	6,32	81,17	22,00	251,56	4,66	15,25	149,32	6
Korytków Duży	34	28	38,15	4,09	6,44	64,03	-8,00	25,30	0,00	24,21	2519,25	5
Nadrzeczce	10	22	93,62	8,51	5,77	85,11	0,00	53,48	0,00	22,08	439,45	5
Wola Duża i Mała	11	43	98,62	0,00	8,96	41,28	3,00	226,58	0,00	29,46	192,43	5
Majdan Gromadzki	151	6	9,45	3,15	6,40	78,74	13,00	17,81	23,27	96,86	3511,89	5

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych podobszarów rewitalizacji w gminie Bilgoraj.

PODOBSZAR I Sołectwo Bukowa	
Powierzchnia	9,63 km ² (3,68% powierzchni gminy)
Liczba osób zamieszkujących	614 osób (4,55% ludności gminy)
Potencjały i problemy podobszaru	Miejscowość Bukowa powstała ok. 1780 r. nad rzeką Bukową. Mieszkańcy Bukowej trudnili się łubiarstwem, bednarstwem, kołodziejstwem, garncarstwem, wyrobem łyżek i wrzecion, tkactwem oraz włosiankarstwem. Znajduje się tutaj parafia rzymskokatolicka p.w. św. Andrzeja Boboli. W Bukowej funkcjonuje również Szkoła Podstawowa im. ks. Jerzego Popiełuszki i Gimnazjum, świetlica środowiskowa „Jagódka”, remiza OSP oraz gospodarstwa agroturystyczne. W wiosce działa także Stowarzyszenie Producentów Przetwórstwa Runa Leśnego, młodzieżowy zespół instrumentalno-wokalny oraz Zespół Śpiewaczo-Obrzędowy „Jarzębina”. W Bukowej działają również twórcy ludowi wyrabiający wrzeciona, strugający łyżki i robiący luby do sit. Ponadto mieszkańcy Bukowej aktywnie działając na rzecz lokalnej społeczności organizują między innymi festyny rodzinne oraz imprezy promujące rodzimy folklor, jak np. „Bukowskie Jagodzianki”. Sołectwo Bukowa charakteryzuje się licznymi wskaźnikami gorszymi od średniej dla gminy (7). Duża liczba mieszkańców korzysta z zasiłków pomocy społecznej (44 osoby, 71,66 osób na 1000 mieszkańców), na obszarze sołectwa założono 3 „niebieskie karty”, co świadczy o występowaniu przemocy w rodzinach. Ponadto na tym obszarze występuje niewielka liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (48,86). W sołectwie występuje również problem z infrastrukturą drogową (12 km dróg nieutwardzonych), kanalizacyjną (aż 97,84% budynków mieszkalnych nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej) oraz z oświetleniem ulicznym.

PODOBSZAR II Część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadzrecze, część sołectwa Korytków Duży	
Powierzchnia	14,55 km ² (5,56% powierzchni gminy)
Liczba osób zamieszkujących	2 231 osób (16,55% ludności gminy)
Potencjały i problemy podobszaru	W sołectwie Gromada znajduje się kościół murowany p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Gromadzie, remiza OSP, w której mieści się świetlica środowiskowa „Wesoła Gromadka”, Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum oraz boisko sportowe. Miejscowość posiada również

	potencjał gospodarczy w zakresie terenów inwestycyjnych. W Majdanie Gromadzkim znajdują się 2 drewniane kapliczki domkowe, drewniana kapliczka kłodowa, 2 drewniane krzyże oraz trójramienny krzyż morowy. W Nadrzeczcu swoją siedzibę ma Fundacja „Kresy 2000” Dom Służebny Polskiej Sztuce Słowa, Muzyki i Obrazu. Prowadzi ona w szczególności działalność na rzecz sztuki i kultury Ziemi Biłgorajskiej oraz ochrony historycznego dziedzictwa kulturowego, tradycji i zwyczajów kresowych. Fundacja cyklicznie organizuje wystawy, sztuki teatralne, koncerty, spotkania autorskie, seminaria, plenery malarskie oraz warsztaty artystyczne. Ponadto jest tu również remiza OSP, zajazd oraz gospodarstwa agroturystyczne. W miejscowości działa stowarzyszenie „Moje Nadrzecze” oraz Zespół Śpiewaczo-Teatralny „Sędlaki”. W Korytkowie Dużym znajduje się kościół pw. Matki Bożej Bolesnej, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum, kompleks boisk wielofunkcyjnych oraz remiza OSP, która pełni funkcję świetlicy. Działa tu Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju i Integracji Lokalnej „Patria” oraz chór. Analiza wielokryterialna wskazała na wiele negatywnych zjawisk występujących na podobszarze II rewitalizacji. Aż 95 osób korzysta z zasiłków pomocy społecznej, najwięcej w sołectwie Gromada (40 osób). Znaczny jest również udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (6,32% w sołectwie Gromada, 6,44% w sołectwie Korytków Duży, 8,96% w sołectwie Majdan Gromadzki oraz 5,77% w sołectwie Nadrzecze). Problemem jest również niedostateczne uzbrojenie istniejących terenów inwestycyjnych oraz zły stan techniczny remiz pełniących funkcję świetlic wiejskich.
--	--

PODOBSZAR III Sołectwo Dyle	
Powierzchnia	4,69 km ² (1,79% powierzchni gminy)
Liczba osób zamieszkujących	211 osób (1,56% ludności gminy)
Potencjały i problemy podobszaru	Obiektami wartymi uwagi w sołectwie Dyle jest drewniana, otynkowana gorzelnia z końca XIX w. będąca dziś własnością prywatną oraz fundamenty założenia dworskiego Wislockich również będące w prywatnym posiadaniu. Ponadto w miejscowości znajduje się remiza OSP, boisko sportowe oraz gospodarstwo agroturystyczne. Na terenie sołectwa zamieszkuje 16 osób niepełnosprawnych, a 24 osoby korzystają z zasiłków pomocy społecznej. Sołectwo charakteryzuje się również wysokim wskaźnikiem bezrobocia (udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosi 11,57%). Ponadto bardzo wysoki odsetek budynków mieszkalnych nie posiada dostępu do sieci kanalizacyjnej (97,18%).

PODOBSZAR IV Części sołectwa Wola Duża i Mała	
Powierzchnia	1,24 km ² (0,47% powierzchni gminy)
Liczba osób zamieszkujących	455 osób (3,37% ludności gminy)
Potencjały i problemy podobszaru	W Woli Dużej znajdują się 2 kapliczki, bezimienna mogiła z okresu II wojny światowej oraz leśniczówka. Turystów przyciąga 7 źródeł rzeki Stok, które wypływają ze zbocza oraz dna malowniczego wąwozu. W Woli Małej działa Stowarzyszenie „Dobrowola” na Rzecz Wspierania i Rozwoju Sołectwa Wola. Na obszarze sołectwa zamieszkuje bardzo dużo osób niepełnosprawnych (151 osób), a 6 osób korzysta z zasiłków pomocy społecznej. Na tym obszarze występuje potrzeba w zakresie zapewnienia mieszkań socjalnych dla ubogich mieszkańców. Problemem na terenie sołectwa jest słaby dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (23,27% budynków mieszkalnych nie posiada dostępu do sieci wodociągowej, natomiast aż 96,86% budynków nie jest podłączonych do sieci kanalizacyjnej).

PODOBSZAR V Sołectwo Nowy Bidaczów	
Powierzchnia	3,48 km ² (1,33% powierzchni gminy)
Liczba osób zamieszkujących	159 osób (1,18% ludności gminy)
Potencjały i problemy podobszaru	W XIX w. w Nowym Bidaczowie działał duży ośrodek garncarski. W miejscowości znajdują się drewniane krzyże przydrożne i młyn wodny. W budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego swoją siedzibę ma Klub Abstynenta „OPARCIE”. Na terenie sołectwa mieszka 5 osób niepełnosprawnych, 25 korzysta z zasiłków pomocy społecznej. Sołectwo charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem bezrobocia (udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosi 8,05%). W sołectwie występuje problem z infrastrukturą kanalizacyjną, gdyż 93,88% budynków mieszkalnych nie posiada do niej podłączenia. W złym stanie technicznym są również drogi i oświetlenie uliczne.

PODOBSZAR VI Części sołectwa Ciosmy	
Powierzchnia	4,22 km ² (1,61% powierzchni gminy)
Liczba osób zamieszkujących	370 osób (2,74% ludności gminy)

Potencjały i problemy podobszaru	W Ciosmach znajduje się szkoła podstawowa, świetlica socjoterapeutyczna, boisko sportowe, remiza OSP oraz kaplica p.w. Siedmiu Darów Ducha Św. będąca filią parafii Św. Michała Archaniola w Soli. Co roku w Ciosmach odbywa się tzw. „Lato na żurawinowym szlaku” czyli impreza łącząca rajd rowerowy z piknikiem rodzinnym. Impreza ta organizowana jest przez działające na terenie miejscowości Stowarzyszenie „Dąb”. W Ciosmach mieszka 15 osób niepełnosprawnych, a 8 osób pobiera zasiłki z pomocy społecznej. Udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym jest wysoki i wynosi 7,41%. W sołectwie występuje słaba dostępność do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (17,74% budynków mieszkalnych nie posiada dostępu do sieci wodociągowej, a 97,58% do sieci kanalizacyjnej).
--	---

Działania rewitalizacyjne, we wszystkich sferach równocześnie, na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, składającym się z 6 podobszarów, pomogą odzyskać utracone funkcje i wykreować nowe, zgodne z aktualnymi potrzebami mieszkańców tego obszaru, jak również całego obszaru zdegradowanego i gminy. Jest to teren niezwykle istotny dla rozwoju całej gminy Bilgoraj, gdyż znajduje się na nim wiele ważnych dla gminy obiektów (szkoły, remizy pełniące funkcje świetlic wiejskich, placówki społeczne), których odpowiednie wykorzystanie spowoduje eliminację występujących zjawisk kryzysowych.

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Kompleksowa rewitalizacja i koncentracja działań na obszarze rewitalizacji, składającym się z 6 podobszarów przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców, tworząc atrakcyjną przestrzeń do mieszkania, spędzania czasu wolnego oraz rozwoju. Działania rewitalizacyjne pozwolą na aktywny udział lokalnych społeczności w pozytywnych zmianach na terenie gminy.

Realizowane projekty/przedsięwzięcia pozwolą na poprawę jakości przestrzeni publicznej oraz zagospodarowania przestrzennego, ale przede wszystkim wpłyną na poprawę sytuacji osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej.

Gmina w wyniku procesów ożywienia społecznego i gospodarczego zyska przestrzeń przyjazną tworzeniu nowych miejsc pracy (bazujących na lokalnych potencjałach) a ograniczenie wpływu obszarów zdegradowanych i kryzysowych odbywać się będzie poprzez zrównoważony rozwój, uwzględniający potrzeby mieszkańców gminy Bilgoraj.

Szczególną troską w procesie rewitalizacji objęci zostaną mieszkańcy wykluczeni lub zagrożeni wykluczeniem społecznym (ubogie, bezrobotne, osoby niepełnosprawne, starsze i samotne). Ich włączenie społeczne będzie możliwe dzięki poprawie ich komfortu życia, integracji ze społecznością lokalną oraz aktywizacji społecznej i zawodowej.

Wszystkie zaprezentowane powyżej działania przełożyły się na wizję obszaru rewitalizacji obrazującą stan docelowy tego obszaru w 2023 roku. Wizję wypracowano w oparciu o aspiracje lokalnej społeczności (zidentyfikowane podczas partycypacji społecznej) oraz analizę kierunków rozwoju wskazanych w obowiązujących dokumentach strategicznych gminy.

Wizja obszaru rewitalizacji

W efekcie realizacji zamierzeń rewitalizacyjnych ograniczone, bądź całkowicie zniwelowane zostaną różnego rodzaju problemy społeczne, których szczególna koncentracja na podstawie przeprowadzonej diagnozy zaobserwowana została w sferze społecznej.

Działania rewitalizacyjne przewidziane w ramach realizacji programu służyć będą przeciwdziałaniu zjawiskom patologicznym oraz wykluczeniu i marginalizacji społecznej. W rezultacie działania rewitalizacyjne przyczynią się do aktywizacji społeczno-kulturalnej osób zagrożonych wykluczeniem, bądź marginalizacją społeczną, które uzyskają możliwość szerszego zaspokajania różnego rodzaju potrzeb życiowych oraz poszerzenia i podniesienia poziomu oferty kulturalnej i poprawy warunków jej odbioru. Ponadto realizacja zamierzeń rewitalizacyjnych przyczyni się do zwiększenia kompetencji zawodowych oraz wzmocnienia konkurencyjności na rynku pracy. W efekcie przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych poprawie ulegnie stan zagospodarowania oraz jakość i estetyka przestrzeni publicznych na terenie obszaru rewitalizacji poprzez utworzenie nowych przestrzeni publicznych, które służyć będą integracji społecznej mieszkańców. Dodatkowo polepszeniu ulegnie funkcjonalność przestrzeni publicznej poprzez polepszenie stanu infrastruktury technicznej i zwiększenie dostępności do różnorodnych usług publicznych, zarówno mieszkańców obszarów rewitalizacji, jak również całej gminy.

6. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 opiera się na kompleksowym ujęciu procesu rewitalizacji, obejmującym działania zarówno w sferze społecznej, jak również w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W niniejszym dokumencie obowiązuje hierarchiczny układ celów składający się z: celów strategicznych i celów operacyjnych. Kolejność celów rewitalizacji nie stanowi o hierarchii ich ważności lub kolejności wdrażania, są one na tym samym poziomie ważności zgodnie z zasadą kompleksowości.

Cele mają charakter ramowy i odnoszą się do specyfiki wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Z uwagi na fakt, iż obszar rewitalizacji składa się z 6 podobszarów nieposiadających wspólnych granic w Lokalnym Programie Rewitalizacji określono odrębne cele rewitalizacji dla każdego z podobszarów.

Cele rewitalizacji oraz kierunki działań odpowiadają wcześniej zidentyfikowanym potrzebom i służą eliminacji, bądź ograniczeniu negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Cele zostały określone przy udziale sołtysów i społeczności lokalnej mieszkającej na terenie obszaru rewitalizacji. Wynikają z celów *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bilgoraj na lata 2014-2020*, ponieważ odnoszą się do poprawy infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej, wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i aktywizacji mieszkańców.

Wyznaczone cele rewitalizacji odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są:

S – skonkretyzowane – jasno stwierdzają, czego dotyczy LPR i w jaki sposób zamierza to osiągnąć,

M – mierzalne – możliwe do zmierzenia przy pomocy wskaźników,

A – osiągalne – technicznie wykonalne biorąc pod uwagę zakres LPR,

R – realistyczne – wyznaczone w oparciu o dostępne środki, czas i zakres interwencji,

T – terminowe – zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania LPR Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023.

PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Cel strategiczny: Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno-infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska

Cele operacyjne:

1. Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji.

Kierunki działań:

- Realizacja programów aktywizacji i integracji społecznej w tym osób starszych
- Organizacja lokalnych wydarzeń inicjowanych przez społeczność
- Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

- Poprawa jakości kapitału ludzkiego.
- 2. Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań:

- Poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości
 - Rozwój infrastruktury społecznej i kulturalnej
 - Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych, również z sektora kultury i turystyki
 - Wpieranie samozatrudnienia oraz rozwijania działalności gospodarczej
 - Rozwój infrastruktury technicznej
3. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

Kierunki działań:

- Tworzenie warunków do wykorzystania i rozwoju energii odnawialnej
- Edukacja ekologiczna mieszkańców
- Ograniczenie niskiej emisji
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej

PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Cel strategiczny: Zwiększenie kompetencji i aktywności mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej

Cele operacyjne:

1. Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego.

Kierunki działań:

- Prowadzenie programów aktywizacji zawodowej i przeciwdziałaniu bezrobociu
 - Włączenie osób starszych w życie społeczne
 - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
 - Rozwój infrastruktury społecznej
 - Poprawa jakości kapitału ludzkiego
2. Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej.

Kierunki działań:

- Tworzenie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
 - Stworzenie przestrzeni publicznych, jako miejsca spotkań społeczności lokalnej
 - Tworzenie atrakcyjnych i funkcjonalnych miejsc rekreacyjno-wypoczynkowych
3. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.

Kierunki działań:

- Działania inwestycyjne w zakresie gospodarki niskoemisyjnej
- Tworzenie warunków do wykorzystania i rozwoju energii odnawialnej
- Budowa i rozwój sieci dróg i ścieżek rowerowych oraz pieszych

- Rozwój infrastruktury technicznej

PODOBSZAR III – sołectwo Dyle

Cel strategiczny: Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej

Cele operacyjne:

1. Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych.

Kierunki działań:

- Poprawa dostępu do usług dla osób starszych i dla osób niepełnosprawnych
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
- Integracja społeczna poprzez partycypację społeczną

2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej oraz podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców w sferze społecznej i technicznej.

Kierunki działań:

- Wzmocnienie lokalnej gospodarki, utrzymanie istniejących i tworzenie nowych miejsc pracy
- Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej na rzecz poprawy jakości życia lokalnej społeczności
- Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych

3. Poprawa jakości środowiska dzięki wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

Kierunki działań:

- Działania na rzecz poprawy jakości powietrza
- Tworzenie warunków do wykorzystania i rozwoju energii odnawialnej
- Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała

Cel strategiczny: Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia.

Kierunki działań:

- Pobudzanie i koordynacja akcji społecznych i działań zwiększających poczucie tożsamości lokalnej
- Pobudzanie działań kulturalnych w przestrzeniach publicznych
- Realizacja programów aktywizacji i integracji społecznej w tym dla osób starszych
- Pobudzenia aktywności fizycznej i promocja zdrowego trybu życia

2. Poprawa stanu infrastruktury połączona z wdrożeniem nowych funkcji publicznych, gospodarczych i społecznych.

Kierunki działań:

- Wzmocnienie i poprawa oferty spędzania czasu wolnego
 - Rozwój infrastruktury technicznej
 - Poprawa stanu budownictwa mieszkaniowego w tym mieszkalnictwa socjalnego
3. Poprawa jakości środowiska poprzez efektywne gospodarowanie zasobami i wdrażanie OZE.

Kierunki działań:

- Ograniczenie niskiej emisji
- Wsparcie wykorzystania OZE
- Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców

PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów

Cel strategiczny: Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu.

Kierunki działań:

- Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym
 - Poprawa dostępności do infrastruktury społecznej
 - Promocja zdrowego i aktywnego trybu życia
2. Poprawa infrastruktury i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni oraz rozwój gospodarczy przy wykorzystaniu lokalnych zasobów.

Kierunki działań:

- Poprawa jakości i zwiększenie dostępności do infrastruktury technicznej
 - Rozwój przedsiębiorczości poprzez utrzymanie i tworzenie nowych miejsc pracy
 - Stymulowanie przedsiębiorczości mieszkańców
3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego dzięki wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.

Kierunki działań:

- Wpieranie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii
- Poprawa stanu środowiska naturalnego
- Edukacja ekologiczna mieszkańców

PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy

Cel strategiczny: Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych

Cele operacyjne:

1. Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.

Kierunki działań:

- Tworzenie warunków sprzyjających wzmocnieniu poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców,
 - Wspieranie inicjatyw mających na celu wzmocnienie sieci społecznych i aktywności,
 - Rozwój budownictwa socjalnego
 - Poprawa stanu i wyposażenia infrastruktury społecznej
2. Bardziej funkcjonalna przestrzeń i infrastruktura sprzyjające rozwojowi gospodarczemu.
- Kierunki działań:*
- Stworzenie przestrzeni publicznych, jako miejsca spotkań społeczności lokalnej
 - Poprawa stanu infrastruktury technicznej
 - Rozwój przedsiębiorczości w oparciu o lokalny potencjał
3. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego.
- Kierunki działań:*
- Działania inwestycyjne w zakresie wykorzystania OZE
 - Poprawa efektywności energetycznej poprzez wymianę oświetlenia
 - Prowadzenie edukacji ekologicznej

7. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Na podstawie wyznaczonych celów oraz w procesie konsultacji społecznych z mieszkańcami gminy określono listę projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji. Projekty i przedsięwzięcia odpowiadają kryteriom SMART, ponieważ są:

- S – Sprecyzowane – zawierają sprecyzowany zakres planowanych do realizacji zadań oraz odnoszą się do konkretnego miejsca w gminie,
- M – Mierzalne – możliwe do zmierzenia,
- A – Osiągalne – technicznie wykonalne,
- R – Realistyczne – projekty i przedsięwzięcia zostały zweryfikowane w kontekście realności ich zrealizowania,
- T – Terminowe – zostaną zrealizowane w okresie obowiązywania LPR Gminy Bilgoraj na lata 2016-2023.

Lista projektów i przedsięwzięć zawiera wszystkie niezbędne informacje na temat przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. nazwa, podmiot realizujący, zakres projektu, lokalizacja, szacowana wartość, prognozowane rezultaty.

Poniższa lista zawiera 54 przedsięwzięcia/projekty, ich liczba wynika z wielkości i specyficznego położenia gminy – gmina otaczająca Miasto Bilgoraj. Siedziba gminy zlokalizowane jest w Mieście Bilgoraj (Urząd Gminy i jednostki podległe), związku z tym brak na jej obszarze miejscowości łączącej funkcję usługowe, administracyjne, socjalne i kulturowe. Powoduje to duże rozdrobnienie zabudowy mieszkaniowej oraz związanych z tym potrzeb i problemów społeczności lokalnej.

Każde ze zidentyfikowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych może stanowić samodzielny projekt rewitalizacyjny, ale również może tworzyć wraz z innymi przedsięwzięciami kompleksowy projekt rewitalizacyjny, składający się z kilku komponentów. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, poprawy efektywności energetycznej i infrastruktury drogowej służyć będą osiągnięciu celów programu rewitalizacji tylko wówczas gdy będą bezpośrednio powiązane lub wspólnie realizowane z innymi projektami głównie ze sfery społecznej.

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 1

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bukowa**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bukowa o łącznej dł. 7.38 km. Z odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni ścieków w Bilgoraju.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Bukowa

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2.700.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2017-06.2018

Źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Bukowa pozytywnie oddziałuje na środowisko, poprawia jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej wpłynie na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (uzbrojenie terenu). Przedsięwzięcie bezpośrednio przyczyni się do osiągnięcia celu operacyjnego 2 *Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców* gdyż dotyczy rozwoju infrastruktury technicznej oraz pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu środowiska przyrodniczego*, dzięki uregulowaniu gospodarki wodnej.

1. **Wskaźniki monitorujące:**

- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 2

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa przedsięwzięcia: **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej w miejscowości Bukowa m.in. przygotowanie i zagospodarowanie terenu, przeniesienie starych budynków, zakup starych narzędzi.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Bukowa

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 700.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2017-06.2019

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 13.4), PROW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedmiotowa inwestycja wpłynie na rozwój infrastruktury społeczno-kulturalnej podobszaru I rewitalizacji a tym samym na kultywowanie lokalnych i regionalnych tradycji oraz na rozwój turystyki. Przedsięwzięcie pozwoli na poprawę warunków dla rozwoju funkcji usługowych, również z sektora kultury i turystyki (rozwój przedsiębiorczości). **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy jak i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.**

Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji* oraz przyczyni się do zrealizowania celu operacyjnego 2. *Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców*.

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: 1) w zakresie kultywowania lokalnych tradycji (możliwość wykorzystania powstałej infrastruktury): **Posmakuj biłgorajskie, Gmina**

zasobna w tradycyjne rzemiosła i umiejętności, Utworzenie dziecięcego zespołu ludowego, Zakup strojów ludowych dla gminnych zespołów, Dokumentacja i promocja twórczości ludowej poprzez nagrywanie i wydawanie płyt, filmów, publikacji książkowych, Organizacja pokazów ginących zawodów i warsztatów: rękodzieła, kulinarnych, muzycznych, tanecznych itd. 2) z zakresu wsparcia osób starszych (tożsama grupa interesariuszy, integracja międzypokoleniowa): **Senior+**.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 3

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa projektu: **Budowa chodnika przy drodze powiatowej w m. Bukowa**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje budowę chodnika przy drodze powiatowej Nr 2925L w m. Bukowa o dł. 4,385 km.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Bukowa

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.850.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2020

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie pozwoli na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców Bukowej, wpłynie na ich komfort poruszania się. Powstały chodnik poza poprawą komunikacji pieszej, przyczyni się do rozwoju kontaktów między ludzkich i integracji społecznej. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2 *Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanego chodnika

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 4

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa projektu: **Budowa boiska w miejscowości Bukowa**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje budowę boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Bukowej z lokalizacją boisk do piłki nożnej, ręcznej, siatkowej i koszykowej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Bukowa

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 600.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018

Źródło finansowania: Ministerstwo Sportu i Turystyki, FRKF, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie skierowane zarówno do dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych w obszarze rewitalizacji. Rozwój infrastruktury sportowej wpłynie na wzrost kapitał ludzkiego (jako element infrastruktury oświaty) oraz zwiększenie integracji społecznej. Inwestycja pozwoli na realizację celu operacyjnego 2. *Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców.*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wybudowanych obiektów
- Liczba osób korzystających z wybudowanego obiektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 5

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa przedsięwzięcia: **Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego z wyposażeniem dla jednostki OSP w Bukowej**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego z wyposażeniem dla jednostki OSP w Bukowej

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Bukowa

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 600.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2018-03.2018

Źródło finansowania: Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Ochotnicze Straże Pożarne stanowią ważną inicjatywę dla lokalnej społeczności, integrują ją i świadczą pomoc dobrosąsiedzką. Niewątpliwie doposażenie jednostki OSP pozwoli na realizację zadań statutowych a tym samym wpłynie na rozwój społeczny miejscowości Bukowa. Ważnym rezultatem jest również poprawa bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji. Inwestycja pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji.*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zakupionych samochodów ratowniczo-gaśniczych

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 6

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa przedsięwzięcia: **Doskonalenie nauczycieli i pracowników szkoły (szkolenia, subsydiowane zatrudnienie)**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Szkoła Podstawowa im. ks. Jerzego Popiełuszki w Bukowej

Opis przedsięwzięcia: Doskonalenie nauczycieli i pracowników szkoły z zakresu: (1) studia podyplomowe: Wczesna interwencja i wczesne wspomaganie dziecka od 1 do 6 roku życia; Autyzm, Zespół Aspergera oraz inne całościowe zaburzenia rozwojowe; (2) studia kwalifikacyjne – Diagnostyka i terapia, Animator wolnego czasu; (3) Zatrudnienie: pedagoga, psychologa, pielęgniarki szkolnej oraz stomatologa, (5) doposażenie nowych stanowisk pracy.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Szkoła Podstawowa im. ks. Jerzego Popiełuszki w Bukowej

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 340.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2018-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do rozwoju zawodowego pracowników szkoły, podniesienia ich kwalifikacji pedagogicznych, a także do podniesienia jakości pracy szkoły. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zwiększy się dostęp uczniów do specjalistycznej pomocy ze strony nauczycieli. Niewątpliwie przedsięwzięcie wpłynie na poprawę jakości kapitału ludzkiego na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1 Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba nauczycieli i pracowników objętych wsparciem
- Liczba nauczycieli i pracowników szkoły którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 7

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, podobobszar VI – części sołectwa Ciosmy

Nazwa przedsięwzięcia: **Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje remont budynku szkoły w Ciosmach z adaptacją sal na mieszkania socjalne, docieplenie budynku, wymiana stolarki drzwiowej, remont instalacji c.o. i wod-kan, elektrycznej oraz budowa infrastruktury zewnętrznej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Ciosmy

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.500.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 03.2019-12.2019

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 13.4), BGK, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Inwestycja obejmuje zarówno poprawę jakości infrastruktury edukacyjnej jak i utworzenie mieszkań specjalnych. Grupa interesariuszy to zarówno dzieci jak i osoby dorosłe wymagające wsparcia lokalowego ze strony gminy. Przedsięwzięcie pozwala na niwelowanie różnic zarówno w dostępie do edukacji jak i zasobów mieszkaniowych. Przedsięwzięcie pozwala na osiągnięcie celu operacyjnego *1. Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy jak i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: 1) z zakresu wsparcia tożsamej grupy interesariuszy – osób z grupy niezamożnej borykającej się z problemami zdrowotnymi wymagającymi wsparcia i integracji: **Białe soboty w gminie Biłgoraj, Nie jesteś sam.** 2) z zakresu ochrony zdrowia dzieci i walka z uzależnieniami wśród młodzieży: **Profilaktyka przez muzykę, Zdrowo się odżywiamy.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 8

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami i oczyszczalnią ścieków w miejscowości Ciosmy**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcia: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z budową oczyszczalni ścieków w miejscowości Ciosmy

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Ciosmy

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 4.060.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018-12.2020

Źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Ciosmy pozytywnie oddziałuje na środowisko, poprawia jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej wraz z budową oczyszczalni ścieków wpłynie na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (uzbrojenie terenu). Przedsięwzięcie bezpośrednio przyczyni się do osiągnięcia celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń i infrastruktura sprzyjające rozwojowi gospodarczemu* oraz celu operacyjnego 3. *Poprawa jakości środowiska przyrodniczego*.

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Ciosmy pozytywne oddziaływanie na środowisko, poprawa jakości życia mieszkańców.

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej
- Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych
- Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 9

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy

Nazwa przedsięwzięcia: **Rozbudowa budynku remizy dla potrzeb jednostki OSP w Ciosmach**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Rozbudowa istniejącego budynku jednostki OSP w Ciosmach wraz z infrastrukturą zewnętrzną

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Ciosmy

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 500.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2022-06.2023

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja zadania służyć będzie społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji gdyż przyczyni się do rozwoju społeczno-kulturalnego jego mieszkańców. Ochotnicze Straże Pożarne stanowią ważną inicjatywę dla lokalnej społeczności, integrują ją i świadczą pomoc dobrosąsiedzką. Niewątpliwie poprawa stanu infrastruktury remizy pozwoli na realizację zadań statutowych a tym samym wpłynie na rozwój społeczny miejscowości Ciosmy. Ważnym rezultatem jest również aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdyż budynek remizy stanowi miejsce spotkań różnych organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych. Inwestycja pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń i infrastruktura sprzyjające rozwojowi gospodarczemu*.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej

- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 10

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR III – sołectwo Dyle

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budynek piętrowy murowany częściowo podpiwniczony z przeznaczeniem do czasowego przebywania w ciągu dnia ok. 30 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami czynności psychicznych plus siedmioosobowy zespół wspierająco-aktywizujący. Budowa infrastruktury zewnętrznej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Dyle

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2.500.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018-06.2020

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie wpłynie na rozwój infrastruktury społecznej podobszaru III rewitalizacji. W wyniku realizacji projektu powstanie ośrodek dziennego pobytu dla ok. 30 osób niepełnosprawnych z zaburzeniami czynności psychicznych, co przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu tych osób i ich integracji z osobami zdrowymi. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz celu operacyjnego 2. Wzrost atrakcyjności gospodarczej oraz podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców w sferze społecznej i technicznej.*

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: w zakresie organizacji badań i koncertów przeciwdziałających nadwadze i uzależnieniom (możliwość wykorzystania powstałej infrastruktury): **Białe soboty w gminie Biłgoraj, Profilaktyka przez muzykę, Zdrowo się odżywiamy, Nie jesteś sam, Senior +.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej
- Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 11

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR III – sołectwo Dyle

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Dyle**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami z włączeniem do istniejącej sieci w Hedwiżynie oraz odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni w Biłgoraju

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Dyle

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.425.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2020-12..2020

Źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Dyle przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, a także pozytywnie wpłynie na środowisko przyrodnicze. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej wpłynie również na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (uzbrojenie terenu). Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Wzrost atrakcyjności gospodarczej oraz podniesienie jakości i poziomu życia mieszkańców w sferze społecznej i technicznej* oraz celu operacyjnego 3. *Poprawa jakości środowiska dzięki wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 12

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Szkolenia i subsydiowane zatrudnienie w ZSPiG w Gromadzie**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Gromadzie

Opis przedsięwzięcia: Doskonalenie kadry pedagogicznej: (1) studia podyplomowe: doradztwo zawodowe, terapia pedagogiczna, surdopedagogika, neuroedukacja, (2) kursy: nauka gry w szachy, wykorzystanie mediów elektronicznych w nauczaniu, animator edukacji, praca zespołowa Rady Pedagogicznej – szkoła uczniów i nauczycieli, (3) zatrudnienie psychologa, pielęgniarki, stomatologa (4) doposażenie miejsc pracy.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: ZSPiG w Gromadzie

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 205.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2018-12.2020

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do rozwoju zawodowego pracowników szkoły, podniesienia ich kwalifikacji pedagogicznych, a także do podniesienia jakości pracy szkoły. Dzięki realizacji przedsięwzięcia zwiększy się dostęp uczniów do specjalistycznej pomocy ze strony nauczycieli. Niewątpliwie przedsięwzięcie wpłynie na poprawę jakości kapitału ludzkiego na obszarze rewitalizacji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Wzrost zatrudnienia oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba nauczycieli i pracowników objętych wsparciem
- Liczba nauczycieli i pracowników szkoły którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 13

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w m. Gromada**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje uzbrojenie (sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, energia elektryczna) terenów inwestycyjnych wraz z drogami dojazdowymi objętych MPZP w m. Gromada.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Gromada

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 3.000.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 04.2019-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem planowanego przedsięwzięcia będzie stworzenie warunków (uzbrojenie terenu) dla rozwoju sektora gospodarczego i usługowego, co przyczyni się do utworzenia nowych miejsc pracy i zmniejszenia bezrobocia oraz do rozwoju społeczno-gospodarczego miejscowości Gromada i całej gminy. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej* oraz celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych
- Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych
- Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych udostępnionych inwestorom

- Poziom wykorzystania wspartych terenów inwestycyjnych

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 14

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Remont i wyposażenie boiska wiejskiego m. Gromada**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje remont oraz wyposażenie istniejącego boiska wiejskiego w Gromadzie

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Gromada

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 500.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 03.2019-03.2019

Źródło finansowania: FRKF, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie skierowane jest zarówno do dzieci, młodzieży i osób dorosłych w obszarze rewitalizacji. Rozwój infrastruktury sportowej wpłynie na wzrost jakości kapitału ludzkiego (jako element infrastruktury oświaty) oraz zwiększenie integracji społecznej. Unowocześnienie infrastruktury sportowej przyczyni się do rozwoju aktywności psycho-ruchowej dzieci i młodzieży oraz rozwoju ich zainteresowań. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Wzrost zatrudnienia oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego* oraz celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej.*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 15

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji (PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa), obszar zdegradowany (Andrzejówka)

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa drogi gminnej nr 109208L łączącej Korytków Duży (Siedem Chałup) z Korytkowem Małym (gm. Frampol)**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa drogi gminnej o nawierzchni mineralno-bitumicznej. Długość drogi ok. 1,8 km.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Korytków Duży, Bukowa, Andrzejówka

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 900.000,00 zł

Planowany okres realizacji: 10.2017-10.2018

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Planowana w ramach przedsięwzięcia droga stanowić będzie najkrótszą drogę dojazdową z miejscowości Andrzejówka i Bukowa do miejscowości Korytków Mały (gm. Frampol) oraz drogi wojewódzkiej 835. Budowa drogi umożliwi aktywizację nowych obszarów położonych przy niej, a także utworzenie nowych obszarów inwestycyjnych. Budowa drogi poprzez wykonanie, m.in. nowej nawierzchni skróci dojazd, zmniejszy hałas oraz zapylenie w jej sąsiedztwie, co przyczyni się również do ochrony środowiska. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców* (podobszar I) i celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego* (podobszar II).

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanych dróg

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 16

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Szkolenia i modernizacja budynku szkoły**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Szkoła Podstawowa w Korytkowie Dużym

Opis przedsięwzięcia: (1) Modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Korytkowie Dużym o pracownię do zajęć wychowania fizycznego (sala gimnastyczna), (2) Doskonalenie nauczycieli i pracowników szkoły z zakresu: studia podyplomowe: wczesna interwencja i wczesne wspomaganie dziecka od 1 do 6 roku życia; Autyzm, Zespół Aspergera oraz inne całościowe zaburzenia rozwojowe, (3) studia podyplomowe: Matematyka. (4) Zatrudnienie pedagoga, psychologa, pielęgniarki szkolnej oraz stomatologa. (5) Doposażenie nowych stanowisk pracy

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Szkoła Podstawowa im. ks. Jerzego Popiełuszki w Korytkowie Dużym

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 775.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2018-12.2023

Źródło finansowania: Fundusze UE

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie zwiększenie kompetencji pracowników oraz dostarczenie im możliwości rozwoju, zwiększenie zaangażowania i motywacji pracowników poprzez zachęcenie ich do rozszerzania i podnoszenia kwalifikacji i umiejętności. Ponadto zwiększeniu ulegnie efektywność i wydajność nauczania. Podniesie się jakość pracy szkoły z korzyścią dla uczniów: rozszerzenie świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów poprzez zatrudnienie specjalistów, zapobieganie nadwadze i otyłości wśród oraz zwiększenie znaczenia aktywności ruchowej. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego oraz celu operacyjnego 2. Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu
- Liczba nauczycieli i pracowników objętych wsparciem w programie
- Liczba nauczycieli i pracowników szkoły którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 17

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa zbiornika na wodę o poj. 120 m³ w Korytkowie Dużym wraz z pomieszczeniem i zestawem pompowym**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Projekt obejmuje budowę zbiornika na wodę o pojemności 120 m³ w Korytkowie Dużym. Celem budowy zbiornika wraz zestawem pompowym ma być zapewnienie ciągłości dostaw wody do miejscowości Korytków Duży, Andrzejówka i Bukowa

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Korytków Duży

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 450.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 03.2018-09.2018

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie zapewnienie ciągłości dostaw wody na cele bytowe mieszkańców. Zbiornik pełnił będzie również funkcję retencyjną, co spowoduje przeciwdziałanie lokalnym podtopieniom. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej oraz celu operacyjnego 3. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Objętość retencjonowanej wody
- Pojemność obiektów małej retencji

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 18

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Rozbudowa budynku remizo-świetlicy w miejscowości Korytków Duży**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Rozbudowa budynku remizo-świetlicy w Korytkowie Dużym (w tym termomodernizacja budynku)

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Korytków Duży

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 800.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 05.2020-05-2021

Źródło finansowania: RPO WL (13.4), WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia służyć będzie społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji gdyż przyczyni się do rozwoju społeczno-kulturalnego jego mieszkańców. Ochotnicze Straże Pożarne stanowią ważną inicjatywę dla lokalnej społeczności, integrują ją i świadczą pomoc dobrosąsiedzką. Niewątpliwie poprawa stanu infrastruktury remizy pozwoli na realizację zadań statutowych a tym samym wpłynie na rozwój społeczny miejscowości Korytków Duży. Ważnym rezultatem jest również aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdyż budynek remizy stanowi miejsce spotkań różnych organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych. Planowane przedsięwzięcie pozwoli na wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy przyczyni się do budowania świadomości kulturowej mieszkańców obszaru rewitalizacji i wzrostu integracji społecznej. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Inwestycja pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego oraz celu operacyjnego 3. Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: w zakresie organizacji badań, przeciwdziałania nadwadze i uzależnieniom oraz organizacji koncertów i warsztatów kulinarnych (możliwość wykorzystania powstałej infrastruktury): **Posmakuj biłgorajskie, Profilaktyka przez muzykę, Wieczór polskich szlagierów, Zdrowo się odżywiamy, Nie jesteś sam.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 19

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Korytków Duży**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Korytków Duży o dł. ok. 2,176 km (na odcinku od DW 835 na długości 170 m ciąg pieszo-rowerowy po stronie lewej, potem pasy dla rowerów po obu stronach jezdni o szerokości 1,5 m)

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Korytków Duży

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 4.920.652,54 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018-06.2020

Źródło finansowania: PL-BY-UA, RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej przyczyni się do wzrostu aktywności ruchowej mieszkańców i zwiększenia zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w plenerze, co przyczyni się do poprawy ich zdrowia i ogólnego samopoczucia. Przedsięwzięcie wpłynie również na udostępnienie atrakcyjnych terenów, a tym samym na rozwój turystyki. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej* oraz celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanych dróg dla rowerów

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 20

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa chodnika przy drodze gminnej Nr 109224L w m. Majdan Gromadzki**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis projektu: Zadanie obejmuje budowę chodnika przy drodze gminnej w miejscowości Majdan Gromadzki o długości 847,40 m.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Majdan Gromadzki

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 401.217,70 zł.

Planowany okres realizacji: 04.2017-10.2017

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie pozwoli na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i wpłynie na ich komfort poruszania się. Powstały chodnik, poza poprawą komunikacji pieszej, przyczyni się do rozwoju kontaktów międzyludzkich i integracji społecznej. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej* oraz celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanego chodnika

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 21

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: Budowa świetlicy wiejskiej w Majdanie Gromadzkim

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje budowę świetlicy wiejskiej w Majdanie Gromadzkim wraz z wyposażeniem.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Majdan Gromadzki

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 500.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 04.2020-12.2023

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia służyć będzie społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji gdyż przyczyni się do rozwoju społeczno-kulturalnego jego mieszkańców. Niewątpliwie budowa świetlicy wiejskiej pozwoli na organizację różnorodnych spotkań i imprez, a tym samym wpłynie na rozwój społeczny miejscowości Majdan Gromadzki i integrację mieszkańców miejscowości, którzy zyskają miejsce do spędzania wolnego czasu. Planowane przedsięwzięcie pozwoli na wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy i przyczyni się do budowania świadomości kulturowej mieszkańców obszaru rewitalizacji. Budynek będzie również siedzibą planowanej do utworzenia w tej miejscowości jednostki OSP, które stanowią ważną inicjatywę dla lokalnej społeczności, integrują ją i świadczą pomoc dobrosąsiedzką. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywności osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego* oraz celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń*

publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 22

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Projekt modernizacji stacji uzdatniania wody w Majdanie Gromadzkim**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje rozbudowę SUW w Majdanie Gromadzkim polegające na renowacji studni głębinowej, rozbudowa technologii uzdatniania o nowe filtry i zbiorniki o ok. 100m³ wykonanie monitoringu i systemu wizualizacji pracy stacji uzdatniania.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Majdan Gromadzki

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.850.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2018-12.2018

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie poprawa jakości zaopatrzenia w wodę i zapewnienie ciągłości dostaw wody na cele bytowe mieszkańców. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 23

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa dróg gminnych w miejscowości Nadrzecze wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa dróg gminnych o nawierzchni mineralno-bitumicznej. Łączna długość dróg ok. 1 635 m.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nadrzeczce

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 735.750,00 zł.

Planowany okres realizacji: 10.2017-10.2018

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Drogi objęte przedsięwzięciem tworzą kompleksowy układ komunikacyjny obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Według obowiązującego planu zaprojektowano osiedle na ok. 80 budynków mieszkalnych i usługowych. Drogi obsługiwałyby ruch lokalny osiedla. Obecnie są to drogi gruntowe, częściowo utwardzone. Budowa dróg podniesie komfort podróżowania oraz warunki bytowe mieszkańców poprzez ograniczenie hałasu i zapylenia oraz usprawni dojazd do posesji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanych dróg

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 24

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa chodnika przy drodze gminnej Nr 109231L w m. Nadrzeczce**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis projektu: Zadanie obejmuje budowę chodnika przy drodze gminnej w miejscowości Nadrzeczce o długości 1.376 m.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nadrzeczce

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 534.419,72 zł.

Planowany okres realizacji: 04.2018-10.2018

Źródło finansowania: środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie pozwoli na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i wpłynie na ich komfort poruszania się. Powstały chodnik, poza poprawą komunikacji pieszej, przyczyni się do rozwoju kontaktów międzyludzkich i integracji społecznej. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej* oraz celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanego chodnika

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 25

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, podobzar II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: **Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Biłgoraj poprzez rozbudowę remizo- świetlicy w Nadrzeczcu**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Projekt polegał będzie na rozbudowie remizo- świetlicy w Nadrzeczcu. Zadaniem przewidzianym do realizacji będą roboty budowlane związane z rozbudową, zakupem wyposażenia, przygotowanie dokumentacji projektowej oraz zarządzaniem projektem.. Przebudowany obiekt będzie dozorowany przez system monitoringu.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nadrzeczce

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.353.446,09 zł.

Planowany okres realizacji: 07.2016-12.2018

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia służyć będzie społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji gdyż przyczyni się do rozwoju społeczno-kulturalnego jego mieszkańców oraz rozwoju turystyki. Istotnym rezultatem jest aktywizacja społeczna mieszkańców obszaru rewitalizacji, gdyż budynek remizo-świetlicy stanowi miejsce spotkań różnych organizacji pozarządowych formalnych i nieformalnych. Planowane przedsięwzięcie pozwoli na wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy przyczyni się do budowania świadomości kulturowej mieszkańców obszaru rewitalizacji i wzrostu integracji społecznej. Dodatkowo inwestycja pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Bardziej funkcjonalna przestrzeń publiczna połączona ze wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców oraz poprawą warunków do rozwoju działalności gospodarczej.*

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 26

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów

Nazwa przedsięwzięcia: **Modernizacja budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie polega na remoncie oraz doposażeniu ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w Nowym Bidaczowie wraz z budową infrastruktury zewnętrznej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nowy Bidaczów

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 700.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2019-12.2019

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie wpłynie na rozwój infrastruktury społecznej podobszaru V rewitalizacji. W wyniku realizacji projektu zmodernizowany zostanie budynek ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów, co przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i integracji osób borykającymi się z uzależnieniami. W przedmiotowym budynku odbywają się regularne spotkania Klubu Abstynenta „Oparcie”. Unowocześniona infrastruktura służyć będzie mieszkańcom Nowego Bidaczowa.

Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu.*

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: Komplementarność z projektami „miękkimi” opiera się na wykorzystaniu zmodernizowanej infrastruktury. Ośrodek szkoleniowo-terapeutyczny będzie miejscem świadczenia usług porad psychiatry (**Nie jesteś sam**) oraz porad zdrowotnych (**Białe soboty w gminie Biłgoraj, Zdrowo się odżywiamy**). Dodatków przedsięwzięcie jest komplementarne z projektem **Profilaktyka przez muzykę**, skupiają się na pomocy osobom uzależnionym od substancji psychoaktywnych.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 27

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów

Nazwa przedsięwzięcia: **Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Nowy Bidaczów**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Nowy Bidaczów. Zakres rzeczowy robót obejmuje: Roboty przygotowawcze, roboty ziemne, przebudowę przyczółków przepustu wraz z fundamentami i umocnieniem skarp płytami ażurowymi, podbudowę w miejscach poszerzenia, nawierzchnię ulepszoną z masy bitumicznej, przebudowę skrzyżowania z drogą wewnętrzną, przebudowę włączenia drogi gminnej do drogi powiatowej nr 2931L, roboty

wykończeniowe. W wyniku przebudowy drogi zostanie ona poszerzona do szerokości 5,0m na całej jej długości. Długość przebudowywanego odcinka drogi wynosi 0,963 km.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nowy Bidaczów

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 545.000,00 zł

Planowany okres realizacji: 10.2017-10.2018

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Droga objęta przedsięwzięciem stanowi najkrótszą drogę dojazdową do firm działających w Nowym Bidaczowie oraz do Klubu Abstynenta Oparcie prowadzonego przez stowarzyszenie. Planowana do przebudowy droga stanowi najkrótsze połączenie z drogami zapewniającymi dojazd do instytucji publicznych (szkoła podstawowa w Starym Bidaczowie, gimnazjum w Soli) i innych instytucji świadczących usługi publiczne. Droga ta stanowi także najszybszy dojazd dla służb ratowniczych, komunalnych, policji oraz transportu zbiorowego. Przebudowa drogi poprzez wykonanie nowej nawierzchni skróci dojazd, zmniejszy hałas oraz zapylenie w jej sąsiedztwie. Przebudowa drogi podniesie komfort podróżowania oraz warunki bytowe mieszkańców poprzez ograniczenia hałasu i zapylenia oraz usprawni dojazd do posesji. Inwestycja przyczyni się do realizacji celu 2. *Poprawa infrastruktury i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni oraz rozwój gospodarczy przy wykorzystaniu lokalnych zasobów.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość przebudowanych dróg

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 28

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Nowy Bidaczów**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami z włączeniem do istniejącej sieci w Soli oraz odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni w Bilgoraju

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nowy Bidaczów

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2.150.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 03.2020-06.2021

Źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Nowy Bidaczów pozytywnie oddziałuje na środowisko, poprawia jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Budowa infrastruktury kanalizacyjnej wpłynie na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (uzbrojenie terenu). Przedsięwzięcie bezpośrednio

przyczyni się do osiągnięcia celu operacyjnego 2. *Poprawa infrastruktury i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni oraz rozwój gospodarczy przy wykorzystaniu lokalnych zasobów.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 29

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów, obszar zdegradowany (Ruda Zagrody)

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Nowy Bidaczów – Ruda Zagrody**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Nowy Bidaczów – Ruda Zagrody o długości 2 480 m (od zakończenia drogi w Nowym Bidaczowie do drogi utwardzonej w Rudzie Zagrody - szlak rowerowy z dopuszczeniem ruchu pojazdów kołowych)

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Nowy Bidaczów, Ruda Zagrody

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.436.606,30 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018-06.2020

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej przyczyni się do wzrostu aktywności ruchowej mieszkańców i zwiększenia zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w plenerze, co przyczyni się do poprawy ich zdrowia i ogólnego samopoczucia. Przedsięwzięcie wpłynie również na udostępnienie atrakcyjnych terenów, a tym samym na rozwój turystyki. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu oraz celu operacyjnego 2. *Poprawa infrastruktury i zwiększenie funkcjonalności przestrzeni oraz rozwój gospodarczy przy wykorzystaniu lokalnych zasobów.**

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanych dróg dla rowerów

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 30

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Wola Mała**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami oraz odprowadzeniem ścieków do miejskiej oczyszczalni w Bilgoraju

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Wola Mała

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 900.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2019-12.2019

Źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości Wola Mała przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, a także pozytywnie wpłynie na środowisko przyrodnicze. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej wpłynie również na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości (uzbrojenie terenu). Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Poprawa stanu infrastruktury połączona z wdrożeniem nowych funkcji publicznych, gospodarczych i społecznych.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 31

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała

Nazwa przedsięwzięcia: **Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budynek piętrowy murowany o wymiarach ok. 20 m x 12 m. wykonany w technologii tradycyjnej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Wola Mała

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1.500.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 03.2020-12.2021

Źródło finansowania: BGK, RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Inwestycja obejmuje zarówno poprawę jakości infrastruktury kulturowej jak i utworzenie mieszkań specjalnych. Grupa interesariuszy mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w tym osoby dorosłe wymagające wsparcia lokalowego ze strony gminy. Przedsięwzięcie pozwala na niwelowanie różnic zarówno w dostępie do oferty kulturalnej jak i zasobów mieszkaniowych. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.**

Przedsięwzięcie pozwala na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia* gdyż wpływa na pobudzenie działań kulturowych na obszarze rewitalizacji oraz dzięki poprawie stanu budownictwa mieszkaniowego w tym mieszkalnictwa socjalnego przyczynia się do osiągnięcia celu operacyjnego 2. *Poprawa stanu infrastruktury połączona z wdrożeniem nowych funkcji publicznych, gospodarczych i społecznych*.

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: w zakresie wykorzystania powstałej infrastruktury na potrzeby organizacji badań, przeciwdziałania nadwadze i uzależnieniom oraz organizacji koncertów i warsztatów kulinarnych (możliwość wykorzystania powstałej infrastruktury): **Posmakuj biłgorajskie, Profilaktyka przez muzykę, Wieczór polskich szlagierów, Zdrowo się odżywiamy, Nie jesteś sam.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 32

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała, obszar zdegradowany (Hedwiżyn)

Nazwa przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Biłgoraj - Hedwiżyn

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Biłgoraj - Hedwiżyn o długości 6 885 m

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Wola Mała, Wola Duża, Hedwiżyn

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 8.156.467,56 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018-06.2020

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej przyczyni się do wzrostu aktywności ruchowej mieszkańców i zwiększenia zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w plenerze, co przyczyni się do poprawy ich zdrowia i ogólnego samopoczucia. Przedsięwzięcie wpłynie również na udostępnienie atrakcyjnych terenów, a tym samym na rozwój turystyki. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia* oraz celu operacyjnego 2. *Poprawa stanu infrastruktury połączona z wdrożeniem nowych funkcji publicznych, gospodarczych i społecznych*.

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanych dróg dla rowerów

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 33

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży, PODOBSZAR III – sołectwo Dyle, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała, PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów, PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy

Nazwa przedsięwzięcia: **Modernizacja oświetlenia ulicznego (wymiana na oświetlenie energooszczędne) i budowa oświetlenia ulicznego**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje modernizację oświetlenia ulicznego (wymiana na oświetlenie energooszczędne) i budowa oświetlenia ulicznego

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Bukowa, Korytków Duży, Nadrzecze, Majdan Gromadzki, Gromada, Dyle, Wola Mała, Ciosmy, Nowy Bidaczów

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 900.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2019-12.2022

Źródło finansowania: WFOŚiGW, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie pozwoli na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i wpłynie na ich komfort poruszania się porą wieczorną i nocną. Powstałe oświetlenie zostanie wykonane w technologii niskoemisyjnej dzięki czemu, zmniejszy się zużycie energii, a zaoszczędzone środki finansowe pozwolą na realizację innych zadań gminy. Ponadto przedsięwzięcie przyczyni się do popularyzacji podejścia ekologicznego wśród mieszkańców. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych ze wszystkich podobszarów, w szczególności tych, które opierają się na poprawie bezpieczeństwa i ograniczeniu zjawisk patologicznych, jak również poprawie efektywności energetycznej.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych
- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
- Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 34

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży, PODOBSZAR III – sołectwo Dyle, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała, PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów, PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy

Nazwa przedsięwzięcia: Montaż instalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Biłgoraj

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Zadanie obejmuje montaż instalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Biłgoraj

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Bukowa, Korytków Duży, Nadrzecze, Majdan Gromadzki, Gromada, Dyle, Wola Mała, Ciosmy, Nowy Bidaczów

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 300.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2020-06.2022

Źródło finansowania: RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Ze względu na dużą powierzchnie obszarów chronionych sfera środowiskowa w obszarze rewitalizacji jest szczególnie istotna. Ochrona zasobów przyrodniczych poprzez realizację zadań z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii i ograniczenie niskiej emisji przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców. Dodatkowo realizacja przedsięwzięcia pozwoli na obniżenie kosztów utrzymania budynków użyteczności publicznej co pozwoli na wykorzystanie powstałych oszczędności na inne zadania własne gminy lub jednostek podległych. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych ze sfery środowiskowej ze wszystkich podobszarów.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE
- Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 35

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży,

Nazwa przedsięwzięcia: Projekt połączenia wodociągów w Korytkowie Dużym i Nadrzeczcu

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Budowa spinki wodociągowej pomiędzy Korytkowem Dużym a Nadrzeczcu. Planowana długość sieci ok. 1,2 km

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Korytków Duży, Nadrzecze

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 300.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 10.2017-07.2018

Źródło finansowania: WFOŚiGW, RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie pośrednio wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, bezpośrednio pozwoli na bardziej ekonomiczne

wykorzystanie systemu wodociągowego. Obniżenie kosztów utrzymania sieci wodociągowej pozwoli na wykorzystanie powstałych oszczędności na inne zadania własne gminy lub jednostek podległych. Przedsięwzięcie pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 3. *Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska naturalnego.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanej sieci wodociągowej

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 36

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży

Nazwa przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj i Gminy Miasto Biłgoraj na odcinku Korytków Duży – Biłgoraj

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis projektu: Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj i Gminy Miasto Biłgoraj na odcinku Korytków Duży - Biłgoraj o długości 6,399 km (od wiaduktu do Korytkowa Dużego po drogach serwisowych z dopuszczeniem ruchu rowerowego na zasadach ogólnych, tam gdzie nie ma dróg serwisowych - nowe odcinki drogi dla rowerów)

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Gromada, Majdan Gromadzki, Nadrzecze, Korytków Duży - gm. Biłgoraj oraz Gmina Miasto Biłgoraj

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 6.426.151,99 zł.

Planowany okres realizacji: 06.2018-06.2020

Źródło finansowania: PL-BY-UA, RPO WL, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Budowa ścieżki rowerowej przyczyni się do wzrostu aktywności ruchowej mieszkańców i zwiększenia zainteresowania aktywnym wypoczynkiem w plenerze, co przyczyni się do poprawy ich zdrowia i ogólnego samopoczucia. Przedsięwzięcie wpłynie również na udostępnienie atrakcyjnych terenów, a tym samym na rozwój turystyki. Ścieżka umożliwi również poprawę komunikacji mieszkańców obszaru rewitalizacji do miasta powiatowego Biłgoraj. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Zwiększenie aktywności gospodarczej oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i technicznej do potrzeb mieszkańców.*

Wskaźniki monitorujące:

- Długość wybudowanych dróg dla rowerów

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 37

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar zdegradowany

Nazwa przedsięwzięcia: **Placówka wsparcia dziennego**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Remont budynku i wyposażenie po dawnym punkcie katechetycznym na cele placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Sól

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 500.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE, MRPiPS

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Przedsięwzięcie pozwoli na utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z miejscowości Sól i okolicznych miejscowości. Pozwól to na wspierania rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej
- Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach

Uzasadnienie wpływu na obszar rewitalizacji: Dysfunkcja rodzinna, której skutki dotyczą dzieci, może przybierać różne formy, najczęściej jest to alkoholizm i inne uzależnienia lub choroba psychiczna w rodzinie, przemoc fizyczna lub psychiczna oraz psychiczne opuszczenie dzieci (nieobecność emocjonalna rodziców), chłód emocjonalny. Wymienione formy to problemy z jakimi borykają się mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Utworzenie ośrodka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży pozwoli na ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji, w szczególności ze względu na położenie podobszaru V – sołectwo Nowy Bidaczów.

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 38

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży, PODOBSZAR III – sołectwo Dyle, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała, poza obszarem zdegradowanym i rewitalizacji (Dąbrowica)

Nazwa przedsięwzięcia: **Senior +**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Wyposażenie i adaptacja remizo-światlic na oddziały Dziennego Domu „Senior+” dla osób starszych wraz z organizacją zajęć.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Dąbrowica, Wola, Nadrzecze, Bukowa, Dyle

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 360.000 zł.

Planowany okres realizacji: 01.2018-12.2020

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 11.2 EFS), MRPiPS – max 300 000 zł. (80% całości zadania) - z dotacji max 250 000 zł na remont i przebudowę i max 80 000 zł. na wyposażenie,

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Powstałe w ramach przedsięwzięcia oddziały dziennego domu pomocy dla osób starszych (nieaktywnych zawodowo osób w wieku 60+) pozwolą na objęcie ich 8 godziną opieką od poniedziałku do piątku w budynkach remizo-świećlic. Dzielne domy dają możliwość wspólnych spotkań, gotowania, ćwiczeń i relaksu. Dzięki realizacji inwestycji będzie miało miejsce włączenie osób starszych w życie społeczne. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy jak i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.**

Projekt pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych ze sfery społecznej we wskazanych podobszarach rewitalizacji: *1. Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji, 1. Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego, 1. Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, 1. Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: Przedmiotowe przedsięwzięcie jest komplementarne z projektami infrastrukturalnymi, których rezultaty dotyczą wsparcia osób starszych i niesamodzielnych, należą do nich: **Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle, Utworzenie Zagrody Bukowskiej oparte na tradycjach wsi biłgorajskiej.** Wszystkie wspomniane przedsięwzięcia niwelują zdiagnozowane problemy w zakresie opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi oraz brak działań integrujących.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 39

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa; PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży; PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała.

Nazwa przedsięwzięcia: **Posmakuj biłgorajskie**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: Warsztaty z zakresu kuchni tradycyjnej regionu biłgorajskiego. Podczas szkolenia panie z gminy Biłgoraj zapoznają się i uczą przygotowywania tradycyjnych dań dla gminy Biłgoraj.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Bukowa, Korytków Duży, Wola Mała

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 50.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do nabycia umiejętności z zakresu przygotowywania regionalnych potraw, dzięki czemu kuchnia regionalna nie zaniknie i będą mogły się cieszyć nią kolejne pokolenia. Uczestnictwo we wspólnych inicjatywach jak warsztaty kulinarne pozwoli na zbliżenie się do siebie mieszkańców i ich integrację. Zintegrowani mieszkańcy mogą na siebie liczyć w trudnych sytuacjach życiowych i świadczyć dobrosąsiedzką pomoc. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych ze sfery społecznej dla trzech podobszarów: *(I) Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji, (II) Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego, (IV) Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektów infrastrukturalnych: **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej, Rozbudowa budynku remizo-świetlicy w miejscowości Korytków Duży, Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zorganizowanych warsztatów kulinarnych
- Liczba uczestników warsztatów kulinarnych

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 40

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa

Nazwa przedsięwzięcia: **Gmina zasobna w tradycyjne rzemiosła i umiejętności**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: 1. Warsztaty z zakresu tradycyjnego rzemiosła – wyrabianie lubów, sit, drewnianych łyżek, woskowych świec. 2. Pokazy tradycyjnych rzemiosł i umiejętności.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Bukowa

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 5.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do nabycia umiejętności z zakresu wykonywania tradycyjnego rzemiosła. Przyczyni się to do promocji tradycyjnego rzemiosła i kultywowania lokalnych tradycji, co wzmocni tożsamość kulturową mieszkańców oraz ich integrację. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektu infrastrukturalnego **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zorganizowanych warsztatów/pokazów z zakresu tradycji rzemiosła
- Liczba uczestników warsztatów/pokazów z zakresu tradycji rzemiosła

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 41

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Poradnictwo prawne**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: udzielanie bezpłatnego poradnictwa prawnego dla mieszkańców gminy Biłgoraj

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Biłgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 100.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie znajomości przepisów prawa. Brak takiej znajomości jest utrudnieniem podczas zakładania własnej działalności gospodarczej. Ponadto mieszkańcy, którzy posiadają różnorodne problemy prawne, a ograniczone środki finansowe nie pozwalają na udanie się po poradę specjalisty, będą mogli bezpłatnie uzyskać taką poradę i dzięki temu szybciej wyjść z sytuacji kryzysowej. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji,* (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego,* (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych,* (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej*

mieszkańców oraz poprawa warunków życia, (V) Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu, (VI) Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba udzielonych porad prawnych
- Liczba osób którym udzielono porady prawne

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 42

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Białe soboty w gminie Biłgoraj**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcia: Gmina Biłgoraj

Opis przedsięwzięcia: W ramach projektu zaproszeni zostaną lekarze specjaliści do przeprowadzenia badań wśród mieszkańców z wybranych miejscowości z terenu Gminy Biłgoraj. Wizyty odbywać się będą w soboty cyklicznie w poszczególnych miejscowościach.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Bukowa, Gromada, Dyle, Ciosmy, Nowy Bidaczów, Teodorówka

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 200.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zwiększenia świadomości w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Bezpłatne badania przyczynią się do wcześniejszego wykrycia i wyleczenia różnych chorób, a zatem poprawy stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji,* (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego,* (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych,* (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia,* (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu,* (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektów infrastrukturalnych: **Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle, Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne,**

Modernizacja budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów, Rewitalizacja budynków DPS w Teodorówce i ich otoczenia, Poprawa efektywności energetycznej obiektów DPS w Teodorówce.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba przeprowadzonych badań
- Liczba uczestników badań

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 43

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Profilaktyka przez muzykę**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Koncerty profilaktyczne skierowane do młodzieży szkolnej, mające na celu profilaktykę z zakresu uzależnień substancjami psychoaktywnymi.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Bukowa, Korytków Duży, Gromada, Dyle, Ciosmy, Wola Mała, Nowy Bidaczów, Teodorówka.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 20.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zwiększenia świadomości w zakresie zagrożeń uzależnień wśród młodzieży. Odpowiednio przeprowadzone koncerty i spotkania przyczynią się do ograniczenia problemu uzależnień wśród młodych osób zamieszkujących obszar rewitalizacji. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji,* (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego,* (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych,* (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia,* (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu,* (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektów infrastrukturalnych: **Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle, Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne, Rozbudowa budynku remizo-świetlicy w miejscowości Korytków Duży, Budowa**

budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała, Modernizacja budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów, Rewitalizacja budynków DPS w Teodorówce i ich otoczenia, Poprawa efektywności energetycznej obiektów DPS w Teodorówce.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zorganizowanych koncertów
- Liczba uczestników koncertów

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 44

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzeczce, część sołectwa Korytków Duży; PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała

Nazwa przedsięwzięcia: **Wieczór polskich szlagierów**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: Przegląd polskich przebojów w wykonaniu mieszkańców gminy Bilgoraj przy akompaniamencie muzycznym. Na zakończenie wieczoru odbędzie się koncert znanego polskiego wokalisty.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Gromada, Korytków Duży, Wola Mała

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 100.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie zwiększenie dostępu do kultury dla mieszkańców dwóch podobszarów rewitalizacji. Realizacja wspólnego przedsięwzięcia doprowadzi do integracji mieszkańców, ponieważ będzie okazją do spotkania się i spędzenia razem wolnego czasu. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych w sferze społecznej dwóch podobszarów rewitalizacji: *(II) Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego, (IV) Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektów infrastrukturalnych: **Rozbudowa budynku remizo-świetlicy w miejscowości Korytków Duży, Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zorganizowanych spotkań
- Liczba uczestników spotkań

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 45

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Zdrowo się odżywiamy**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: W ramach projektu zatrudniony zostanie lekarz, który na podstawie przeprowadzonego badania i wywiadu ustali występowanie problemu nadwagi i otyłości wśród dzieci i młodzieży. Na podstawie badań lekarz ustali przyczynę nadwagi lub otyłości i w zależności od diagnozy skieruje do lekarza specjalisty bądź dietetyka. Projekt przewiduje współpracę z dietetykiem, która będzie polegała na indywidualnej pracy z dzieckiem i jego rodzicami.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Bilgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 300.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Otyłość wśród dzieci i młodzieży jest źródłem wielu problemów, nie tylko zdrowotnych, ale również kompleksów i trudności w kontaktach z rówieśnikami. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do promowania zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży, a co za tym idzie do poprawy ich stanu zdrowia oraz wzajemnej integracji. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych w sferze społecznej pięciu podobszarów rewitalizacji: (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego,* (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych,* (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia,* (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu,* (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektów infrastrukturalnych: **Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle, Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne, Rozbudowa budynku remizo – świetlicy w miejscowości Korytków Duży, Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała, Modernizacja budynku ośrodka szkoleniowo-**

terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów, Rewitalizacja budynków DPS w Teodorówce i ich otoczenia, Poprawa efektywności energetycznej obiektów DPS w Teodorówce.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba udzielonych porad
- Liczba osób objętych wsparciem

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 46

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży; PODOBSZAR III – sołectwo Dyle; PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała; PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów; PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy

Nazwa przedsięwzięcia: Nie jesteś sam

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gmina Bilgoraj

Opis przedsięwzięcia: W ramach projektu zostanie zatrudniony psychiatra, który będzie udzielał indywidualnych konsultacji osobom niepełnosprawnym w tym chorych psychicznie i ich rodzinom. Odbędą się również spotkania /pogadanki z wybranymi grupami osób.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Gromada, Dyle, Ciosmy, Korytków Duży, Wola Mała, Nowy Bidaczów, Teodorówka

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 50.000 zł.

Planowany okres realizacji: 09.2017-12.2020

Źródło finansowania: Fundusze UE i programy krajowe

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zwiększenia świadomości w zakresie profilaktyki zdrowotnej. Mieszkańcy potrzebujący wsparcia psychicznego uzyskają pomoc, dzięki czemu będą mogli ponownie włączyć się w życie społeczności. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów operacyjnych w sferze społecznej pięciu podobszarów rewitalizacji: (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego*, (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych*, (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia*, (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu do społeczeństwa*, (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej*.

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektów infrastrukturalnych: **Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle,**

Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne, Rozbudowa budynku remizo – świetlicy w miejscowości Korytków Duży, Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała, Modernizacja budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów, Rewitalizacja budynków DPS w Teodorówce i ich otoczenia, Poprawa efektywności energetycznej obiektów DPS w Teodorówce.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba indywidualnych konsultacji
- Liczba osób objętych wsparciem

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 47

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała

Nazwa przedsięwzięcia: **Rewitalizacja budynków DPS w Teodorówce i ich otoczenia**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Powiat Bilgorajski

Opis przedsięwzięcia: (1) Dobudowanie zewnętrznego szybu windowego wraz z montażem dźwigu osobowego dla osób niepełnosprawnych przy budynku DPS z zespołem męskim. (2) Modernizacja i remont pomieszczeń stołówki wraz z jadalnią w budynku DPS z oddziałem męskim. (3) Termomodernizacja budynku administracyjnego z oddziałem męskim, w tym: docieplenie ścian, cokołów i wymiana stolarki okiennej i drzwiowej wraz z izolacją i dociepleniem ścian poniżej terenu, opaską odwadniającą wokół budynku oraz modernizacją podjazdów dla niepełnosprawnych, wejść i zadaszeń do budynku. (4) Instalacja fotowoltaiczna na budynku DPS z oddziałem męskim. (5) Remont i modernizacja łazienek i sanitariatów z wymianą wewnętrznej instalacji kanalizacyjnej i wodociągowej oraz przystosowaniem ich do osób niepełnosprawnych w budynku DPS z oddziałem męskim. (6) Remont i modernizacja istniejących starych dróg wewnętrznych dojazdowych do obiektów na terenie DPS. (7) Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania istniejącego budynku inwentarskiego z przeznaczeniem na stajnię wraz z rozbudową o ujeżdżalnię do zajęć z hipoterapii. (8) Przebudowa pomieszczeń mieszkalnych w budynku DPS z oddziałem męskim.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Miejscowość Teodorówka

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2.900.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 08.2018-11.2020

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Dzięki realizacji przedsięwzięcia zwiększy się dostęp do usług społecznych, poprawie ulegną warunki życia podopiecznych DPS oraz jakość świadczonych przez placówkę usług społecznych. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców**

obszaru rewitalizacji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 1. *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia* oraz celu operacyjnego 2. *Poprawa stanu infrastruktury połączona z wdrożeniem nowych funkcji publicznych, gospodarczych i społecznych.*

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: w zakresie organizacji badań i koncertów przeciwdziałających nadwadze i uzależnieniom (możliwość wykorzystania zmodernizowanej infrastruktury): **Białe soboty w gminie Biłgoraj, Profilaktyka przez muzykę, Zdrowo się odżywiamy, Nie jesteś sam.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej
- Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 48

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Utworzenie dziecięcego zespołu ludowego**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Stowarzyszenie

Opis przedsięwzięcia: Celem projektu jest utworzenie dziecięcego zespołu ludowego kultywującego tradycje muzyczne Ziemi Biłgorajskiej. Przyczyni się to do praktycznego opanowania przez młodzież technik białego śpiewu oraz tradycyjnego repertuaru w celu utworzenia młodzieżowego zespołu śpiewaczego. Zadania projektowe obejmą zorganizowanie dla młodzieży szkolnej warsztatów muzycznych, próby zespołu nad wyćwiczeniem repertuaru oraz zakup strojów biłgorajsko – tarnogrodzkich.

Warsztaty muzyczne obejmą: (1) naukę technik białego śpiewu, czyli technikę śpiewu tzw. otwartym głosem, charakterystycznym dla śpiewu wiejskiego w kulturach tradycyjnych z elementami emisji i higieny głosu, które poprowadzi instruktor technik białego śpiewu, (2) praktyczną naukę tradycyjnych pieśni biłgorajskich poprzez bezpośredni przekaz Zespołu Śpiewaczego z Rudy Solskiej. Dla dziewcząt zostaną zakupione stroje biłgorajsko – tarnogrodzkie, ponieważ wyróżnikiem Zespołu Śpiewaczego z Rudy Solskiej poza charakterystycznym śpiewem i tradycyjnym repertuarem jest prosty, archaiczny biłgorajski strój ludowy. Młodzieżowy zespół, który ma kontynuować tradycje biłgorajskiego śpiewania powinien występować w strojach biłgorajskich.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Biłgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 15.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 12.2018-12.2019

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie kultywowanie tradycji zanikającego śpiewu biłgorajskiego, opanowanie technik śpiewu i tradycyjnego repertuaru, a także wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej, podtrzymywanie dziedzictwa kulturowego wsi biłgorajskiej i integracja międzypokoleniowa. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji*, (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego*, (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych*, (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia*, (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznie*, (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej*.

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektu infrastrukturalnego **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba utworzonych dziecięcych zespołów ludowych
- Liczba uczestników dziecięcych zespołów ludowych
- Liczba zorganizowanych warsztatów muzycznych
- Liczba uczestników warsztatów muzycznych

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 49

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Zakup strojów ludowych dla gminnych zespołów**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Stowarzyszenie

Opis przedsięwzięcia: GOK zrzesza pod swoją opieką 13 zespołów śpiewaczych i obrzędowo-śpiewaczych, 1 chór oraz 2 zespoły wokально-instrumentalne: kapelę ludową i młodzieżowy zespół folkowy. Ich niesłabnąca pasja i zapał artystyczny są wielokrotnie doceniane na wszelkiego rodzaju festiwalach i przeglądach. Stanowią one wizytówkę gminy i reprezentują ją na wszelkich uroczystościach o charakterze środowiskowym, gminnym, powiatowym i ponadlokalnym, odnosząc sukcesy i zdobywając wiele nagród i wyróżnień. Najstarsze zespoły mają ponad 40 – letnią historię działalności. Większość zespołów występuje w strojach ludowych: biłgorajsko – tarnogrodzkich i sitarskich. Część zespołów nie posiada strojów ludowych, a pozostałym zespołom stroje ulegają zużyciu poprzez wieloletnie użytkowanie. Projekt polegałby na doposażaniu w stroje ludowe zespołów działających na terenie Gminy Biłgoraj – obejmowałby szyć kompletne stroje dla całych zespołów, pojedynczych kompletów dla nowych

członków i szycie poszczególnych elementów strojów, które najbardziej ulegają zniszczeniu (serdaczki, białe bluzki, czy koszule).

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Biłgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 50.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 12.2018-12.2019

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia polegającego na zakupie kompletnych strojów ludowych dla zespołów i wymianie zniszczonych elementów strojów będzie kultywowanie tradycji biłgorajskich oraz wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców, a także ich integracja wokół wspólnych inicjatyw. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: *(I) Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji, (II) Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego, (III) Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, (IV) Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia, (V) Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu, (VI) Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektu infrastrukturalnego **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba doposażonych zespołów ludowych

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 50

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Dokumentacja i promocja twórczości ludowej poprzez nagrywanie i wydawanie płyt, filmów, publikacji książkowych**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gminny Ośrodek Kultury w Biłgoraju, Stowarzyszenie

Opis przedsięwzięcia: Gmina Biłgoraj wyróżnia się bogactwem kulturowo – przyrodniczym. Na terenie Gminy Biłgoraj działa 13 zespołów śpiewaczych i obrzędowo - śpiewaczych, 1 chór oraz 2 zespoły wokально-instrumentalne: kapela ludowa i młodzieżowy zespół folkowy. Działa też 4 twórców ludowych, kultywujących zanikające tradycyjne rzemiosła biłgorajskie. Stanowią oni

wizytówkę i promują gminę na wszelkich uroczystościach o charakterze środowiskowym i ponadlokalnym. W celach dokumentacyjnych ale przede wszystkim promocyjnych projekt obejmowałby nagrywanie i wydawanie płyt CD z repertuarem muzycznym zespołów, śpiewników z zapisem nutowym tradycyjnego repertuaru bilgorajskiego, filmów DVD i publikacji książkowych dotyczących walorów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych Ziemi Bilgorajskiej.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Bilgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 50.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 2019-2023

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem działalności wydawniczej (płyty, filmy, publikacje) będzie promocja walorów przyrodniczo-kulturowych Gminy Bilgoraj, dokumentacja i promocja tradycji bilgorajskich, promocja twórczości ludowej oraz amatorskiego ruchu artystycznego. Udokumentowanie tradycji i twórczości ludowej pozwoli na zachowanie ich od zapomnienia i będzie służyło przyszłym pokoleniom. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: *(I) Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji, (II) Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego, (III) Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, (IV) Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia, (V) Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu, (VI) Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektu infrastrukturalnego **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi bilgorajskiej.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba nagranych płyt/filmów/publikacji książkowych

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 51

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Organizacja pokazów ginących zawodów i warsztatów: rękodzieła, kulinarnych, muzycznych, tanecznych itd.**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Gminny Ośrodek Kultury w Bilgoraju, Stowarzyszenie OSP

Opis przedsięwzięcia: Gmina Bilgoraj wyróżnia się bardzo bogatą kulturą ludową, pielęgnowaną poprzez działające zespoły śpiewacze i obrzędowo – śpiewaczych, kapelę ludową i młodzieżowy zespół folkowy oraz twórców ludowych. Kultywujących oni zanikające tradycyjne rzemiosła bilgorajskie: wyrób drewnianych łyżek, łubów, sit, toczenie gromnic woskowych, uprawiają bibułkarstwo, pisanie pisanek i wyrabianie palm wielkanocnych. Tutaj też kultywuje się lokalne tradycje kulinarne w postaci tradycyjnego wypieku chleba, pieroga bilgorajskiego, czy bułek drożdżowych. Tu nadal robi się charakterystyczne dla regionu krążalki bilgorajskie, masło, ser biały i domowy smalec. W celu zachowania tradycji lokalnych projekt polegałby na organizacji cyklicznych pokazów ginących rzemiosł oraz warsztatów kulinarnych, organizowanych podczas plenerowych gminnych wydarzeń kulturalnych oraz w szkołach, świetlicach i bibliotekach.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Bilgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 10.000,00 zł.

Planowany okres realizacji: 2019-2023

Źródło finansowania: Fundusze UE, środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie promocja twórczości ludowej, tradycyjnej kuchni bilgorajskiej, kultywowanie ginących zawodów i rzemiosł, co przyczyni się do wzmocnienia poczucia tożsamości kulturowej mieszkańców oraz ich związku z zamieszkivanim regionem, a także wzmacnianie integracji międzypokoleniowej.

Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji,* (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego,* (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych,* (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia,* (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu,* (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej.*

Komplementarność z projektami infrastrukturalnymi: działania zaplanowane w ramach przedsięwzięcia będą mogły być realizowane przy wykorzystaniu infrastruktury wybudowanej i zmodernizowanej w ramach projektu infrastrukturalnego **Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi bilgorajskiej.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zorganizowanych pokazów/warsztatów
- Liczba uczestników pokazów/warsztatów

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 52

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Aktywni na przekór barierom**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: O.K. Centrum Języków Obcych Sp. z o.o.

Opis przedsięwzięcia: realizacja kompleksowego programu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem wykorzystującego narzędzia aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym i edukacyjnym. Uczestnicy projektu zostaną objęci następującymi formami wsparcia: poradnictwo psychologiczne/specjalistyczne (10 godzin na osobę), trening kompetencji społecznych (30 godzin na grupę), coaching – wsparcie w osiąganiu celów (12 godzin na osobę), poradnictwo zawodowe (3 godziny na osobę), szkolenia prowadzące do nabycia kwalifikacji zawodowych wraz z certyfikacją (120 godzin na osobę), staże zawodowe 3-miesięczne, pośrednictwo pracy (12 godzin na osobę). Ponadto przewiduje się realizację wsparcia dodatkowego w postaci: stypendium szkoleniowego, stypendium stażowego, refundacji kosztów dojazdu, wysokiej jakości materiałów dodatkowych/szkoleniowych, cateringu podczas spotkań warsztatowych i szkoleniowych. Grupę odbiorców stanowić będzie 36 osób (w tym 22 kobiety i 14 mężczyzn) zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem będących mieszkańcami gminy Bilgoraj. Pomoc będzie udzielana osobom korzystającym z pomocy społecznej m.in. z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności lub wielodziotności.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Bilgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 671.914,25 zł.

Planowany okres realizacji: 04.2018 r. – 11.2018 r.

Źródło finansowania: Środki EFS (85%), budżet Państwa (10%) oraz wkład własny (5%)

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Realizacja prezentowanego przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia celu jakim jest reintegracja społeczno-zawodowa 36 osób (22 kobiet i 14 mężczyzn) zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem – mieszkańców gminy Bilgoraj, poprzez kompleksowe wsparcie odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom UP, prowadzące do osiągnięcia efektywności społecznej na poziomie min. 34% osób oraz efektywności zatrudnieniowej na poziomie min. 22% osób. Projekt będzie miał duży wpływ na złagodzenie, a nawet rozwiązanie zjawiska marginalizacji społecznej i popadania w ubóstwo grupy 36 osób. Przedsięwzięcie pozwoli na przywrócenie uczestników projektu do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz powrót na rynek pracy, w tym podjęcie zatrudnienia w wyniku zniwelowania przyczyn braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprivacji potrzeb. Osiągnięcie takich efektów będzie miało duże znaczenie dla sytuacji w gminie Bilgoraj i przyczyni się do zmniejszenia obciążenia społecznego spowodowanego wypłatą zasiłków socjalnych lub zasiłków dla bezrobotnych. Realizacja projektu będzie działaniem komplementarnym – uzupełniającym dla działań rewitalizacyjnych w gminie Bilgoraj. Przyczyni się do osiągnięcia efektu synergii podejmowanych działań, co da gwarancję powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Projekt będzie miał pozytywny wpływ nie tylko na grupę odbiorców działań, ale również będzie oddziaływał na otoczenie, najbliższe środowisko uczestników projektu. Zostaną bowiem rozpropagowane pozytywne wzorce, wiedza

o konieczności kształcenia ustawicznego i świadomość, że należy podejmować działania w celu wyjścia z marginalizacji społecznej i ubóstwa. Grupa docelowa przedsięwzięcia będzie identyfikowana z preferencją mieszkańców obszaru rewitalizacji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji*, (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego*, (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych*, (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia*, (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu*, (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej*.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem, liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem

PRZEDSIĘWZIĘCIE/PROJEKT NR 53

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, wszystkie podobszary

Nazwa przedsięwzięcia: **Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy

Opis przedsięwzięcia: Projekt jest dedykowany dla dwóch grup beneficjentów: I grupa (15-17 lat) to osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, które posiadają wykształcenie na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum, zaniedbujące obowiązek szkolny – wykazujące słabe wyniki w nauce i dużą absencję na zajęciach szkolnych, a przez to zagrożone wykluczeniem społecznym, celem projektu będzie udzielenie tym osobom wsparcia prowadzącego do podjęcia nauki lub szkolenia, nabycia kwalifikacji oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych; II grupa (18-24 lata) to osoby pozostające bez zatrudnienia, nieuczące się, których ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy. Wsparcie przewidziane dla obu grup obejmuje opiekę wychowawczą, ubezpieczenie NNW, wyżywienie w trakcie zajęć, zwrot kosztów dojazdów na zajęcia, grupowe wsparcie psychologiczne – treningi i warsztaty, indywidualne wsparcie psychologiczne, zajęcia

z zakresu zapobiegania depresji wśród młodzieży, indywidualne zajęcia z doradcą zawodowym, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, kursy językowe, kursy ECDL. Wsparcie przewidziane dla pierwszej grupy obejmuje warsztaty wyrównawcze z przedmiotów szkolnych, konkurs z nagrodami związany ze wsparciem udzielanym w ramach projektu, podstawowy kurs komputerowy. Wsparcie przewidziane dla drugiej grupy obejmuje grupowe zajęcia z doradcą zawodowym, kursy zawodowe, kursy prawa jazdy kat. B, warsztaty z zakresu kreowania wizerunku połączone z usługą stylisty wraz z metamorfozą, warsztaty przygotowujące do usamodzielnienia się (trzy moduły: I warsztaty z tworzenia i zarządzania domowym budżetem, II kontakty z instytucjami i urzędami publicznymi, III prawo pracy, podatki), indywidualne poradnictwo pracy/pośrednictwo w zakresie organizacji staży zawodowych, coaching zawodowy – zajęcia grupowe (zwiększenie samooceny i samoakceptacji, automotywacja, asertywność, kreatywność), wyposażenie stanowiska pracy u pracodawcy w związku z odbywanym przez uczestnika stażem, stypendium stażowe, stypendium szkoleniowe, refundacja kosztów opieki nad dzieckiem lub osobą zależną.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: miejscowości gminy Biłgoraj z preferencją miejscowości wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 100.000,00 zł

Planowany okres realizacji: 01.07.2017-30.06.2018

Źródło finansowania: fundusze UE, środki własne

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem przedsięwzięcia będzie poprawa dostępu do rynku pracy dla osób wykluczonych, szczególnie dla młodzieży. Organizowane w ramach projektu zajęcia przyczynią się do aktywizacji zawodowej osób młodych, powiększenia ich wiedzy o aktywnym szukaniu pracy, załatwianiu różnych spraw w urzędach, czy zarządzaniu budżetem. Dzięki temu, bardziej przygotowani wkroczą w dorosłe życie i będą w stanie sobie poradzić w społeczeństwie. Grupa docelowa przedsięwzięcia będzie identyfikowana z preferencją mieszkańców obszaru rewitalizacji. Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celów w sferze społecznej ze wszystkich podobszarów: (I) *Rozwój współpracy różnych środowisk i instytucji na rzecz rozwiązywania problemów osób wykluczonych społecznie oraz kultywowanie lokalnych tradycji*, (II) *Wzrost zatrudnienia, rozwój infrastruktury społeczno-edukacyjnej oraz zwiększenie aktywizacji osób starszych poprzez włączenie ich do życia społecznego*, (III) *Rozszerzenie oferty wsparcia dla osób wykluczonych społecznie poprzez rozwój usług socjalnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych*, (IV) *Zwiększenie aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców oraz poprawa warunków życia*, (V) *Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i poprawa infrastruktury społecznej sprzyjającej ich włączeniu społecznemu*, (VI) *Poprawa warunków życia mieszkańców i wzrost aktywności społeczno-kulturalnej*.

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu,
- Liczba osób poniżej 30 lat z niepełnosprawnościami

Lokalizacja przedsięwzięcia: obszar rewitalizacji, PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała

Nazwa przedsięwzięcia: **Poprawa efektywności energetycznej obiektów Domu Pomocy Społecznej w Teodorówce**

Podmiot, który będzie realizował przedsięwzięcie: Powiat Biłgorajski

Opis przedsięwzięcia: Zadania planowane do realizacji to głęboka termomodernizacja 2 obiektów Domu Pomocy Społecznej w Teodorówce: budynku głównego z oddziałem kobiecym i dziecięcym oraz warsztatów. Planowane zakresy robót budowlanych objęte zadaniem ukierunkowane są na zmniejszenie zapotrzebowania na energię końcową dostarczaną do tych obiektów. Planowane jest wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Zakres zadania obejmuje: (1) termomodernizację budynku głównego z oddziałem dziecięcym i kobiecym (segment A,B,C,D) w tym: docieplenie ścian, cokołów i wymiana stolarki okiennej i drzwiowej wraz z izolacją i dociepleniem ścian poniżej terenu, opaską odwadniającą wokół budynków oraz modernizacją podjazdów dla niepełnosprawnych, wejść i zadaszeń do budynków, jak również docieplenie dachów, poddaszy i stropodachów z całkowitą wymianą pokrycia dachowego, (2) termomodernizację budynku warsztatów zajęciowych, w tym: docieplenie ścian, cokołów i wymiana stolarki okiennej i drzwiowej wraz z izolacją i dociepleniem ścian poniżej terenu, opaską odwadniającą wokół budynku oraz modernizacją wejść i zadaszeń do budynku, jak również docieplenie stropodachu z nowym pokryciem dachowym i konstrukcją pod pokryciem, (3) wymianę sieci ciepłowniczej c.o. pomiędzy budynkiem głównym, a budynkiem administracyjnym, (4) wykonanie instalacji fotowoltaicznej na budynku głównym.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia: Dom Pomocy Społecznej w Teodorówce

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 3.400.000,00 zł

Planowany okres realizacji: 04.2020-11.2020

Źródło finansowania: RPO WL (działanie 5.2. Efektywność energetyczna sektora publicznego), środki własne gminy

Rezultaty planowanego przedsięwzięcia: Rezultatem projektu będzie zwiększenie efektywności energetycznej 2 obiektów użyteczności publicznej w Domu Pomocy Społecznej w Teodorówce, dzięki czemu zwiększy się bezpieczeństwo energetyczne dla zarządzanych przez powiat budynków użyteczności publicznej. Poprawi się jakość świadczonych w budynkach usług społecznych, a także znacznie spadną koszty eksploatacji budynków oraz emisji CO₂ co przyczyni się do ochrony środowiska przyrodniczego. **Przedsięwzięcie w procesie konsultacji społecznych zostało wskazane jako szczególnie ważne dla gminy i dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.** Realizacja niniejszego przedsięwzięcia pozwoli na osiągnięcie celu operacyjnego 2. *Poprawa stanu infrastruktury połączona z wdrożeniem nowych funkcji publicznych, gospodarczych i społecznych* i celu operacyjnego 3. *Poprawa jakości środowiska poprzez efektywne gospodarowanie zasobami i wdrażanie OZE.*

Komplementarność z projektami nieinfrastrukturalnymi: w zakresie wydarzeń i inicjatyw, które będą realizowane w zmodernizowanych obiektach: **Białe soboty w gminie Biłgoraj, Profilaktyka przez muzykę, Zdrowo się odżywiamy, Nie jesteś sam.**

Wskaźniki monitorujące:

- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków
 - Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE
 - Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej
 - Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE
-

8. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową

Poniżej przedstawiono zestaw uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. takich, które trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów Lokalnego Programu Rewitalizacji. Przedsięwzięcia uzupełniające zidentyfikowano dla 3 podobszarów rewitalizacji:

- Podobszar II – część sołectwa Gromada, sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży,
 - Modernizacja strażnicy,
 - Zakup wozu strażackiego;
- Podobszar IV – części sołectwa Wola Duża i Mała,
 - Modernizacja/budowa boiska,
 - Modernizacja/budowa świetlicy,
 - Modernizacja i budowa dróg,
 - Modernizacja i budowa chodników
 - Zagospodarowanie terenu wzdłuż rzeki (właściciel: Nadleśnictwo);
- Podobszar V – sołectwo Nowy Bidaczów,
 - Modernizacja i budowa chodników;
- Podobszar VI – części sołectwa Ciosmy.
 - Utworzenie bazy informacyjnej;
 - Zagospodarowanie pomnika – miejsca historii;
 - Odbudowa kładki na żurawinowym szlaku;
 - Odnowienie oraz oznaczenie infrastruktury;
 - Odnowienie krzyży przydrożnych;
 - Modernizacja dróg gminnych i powiatowych;
 - Poprawa sieci światłowodowej,
 - Modernizacja strażnicy OSP – utworzenie przystanku turystycznego (wystawa starego sprzętu OSP),
 - Modernizacja/budowa boiska wielofunkcyjnego.

Powyższy katalog uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma charakter ogólny i indykatywny. Zakres poszczególnych przedsięwzięć oraz miejsce ich realizacji zostaną doprecyzowane na dalszych etapach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zostaną zrealizowane również inne przedsięwzięcia, zidentyfikowane na późniejszym etapie, które będą finansowane z różnych źródeł.

9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze gminy

Komplementarność stanowi niezwykle ważny aspekt opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy skutkować będzie eliminacją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych, co w konsekwencji pozwoli na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej i osiągnięcie kompleksowych efektów poprawy.

Poniżej przedstawiono komplementarność zidentyfikowanych przedsięwzięć w zakresie: przestrzennym, problemowym proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenną w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 zapewniają projekty wyznaczone do realizacji w konkretnym miejscu w przestrzeni – na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, pozwalające na wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego. Są to projekty wzajemnie ze sobą powiązane, synergiczne i wzajemnie się dopełniające, a ich realizacja wpłynie na poprawę całego obszaru rewitalizacji (wszystkich sześciu podobszarów). Wyznaczony obszar rewitalizacji w ok. 18% pokrywa się z obszarem zdegradowanym, o jego delimitacji decydowała, zarówno sytuacja społeczno-gospodarcza (wartości wskaźników), jak i wola mieszkańców gminy oraz poziom istotności obszaru dla gminy. Ze względu na znaczenie tego obszaru (koncentracja usług społecznych) planowana interwencja nie spowoduje przesunięcia problemów na inny obszar, a jedynie zapoczątkuje pozytywne zmiany w pozostałych sołectwach gminy.

Większość zidentyfikowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych skupia się na obszarze rewitalizacji i jest z nim ściśle powiązana. Stanowią odpowiedź na główne problemy obszaru rewitalizacji. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze gminy, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, co wpłynie na poprawę jakości życia wszystkich mieszkańców gminy Bilgoraj. Przedsięwzięcia realizowane poza obszarem rewitalizacji oddziałują na ten obszar i są powiązane z przedsięwzięciami zaplanowanymi na obszarze rewitalizacji.

Komplementarność problemowa

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 zapewniona została także komplementarność problemowa. Zidentyfikowane projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie dopełniają się tematycznie, sprawiając że realizowany LPR będzie oddziałował na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym).

Najbardziej istotne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne, planowane do współfinansowania ze środków RPO WL, działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich, polegają na modernizacji infrastruktury społeczno-kulturalnej i towarzyszącej infrastruktury technicznej:

- *Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle,*
- *Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej,*
- *Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne,*
- *Rozbudowa budynku remizo-światlicy w miejscowości Korytków Duży,*
- *Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała,*
- *Modernizacji budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w miejscowości Nowy Bidaczów,*
- *Rewitalizacja budynku DPS w Teodorówce i ich otoczenia,*
- *Poprawa efektywności energetycznej obiektów Domu Pomocy Społecznej w Teodorówce.*

Powyższe przedsięwzięcia wpłyną na zwiększenie dostępu do usług społecznych: kulturowych, edukacyjnych i pomocy społecznej oraz poprawy ich jakości, co przyczyni się do ograniczenia wykluczenia społecznego na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia infrastrukturalne z zakresu infrastruktury kulturowej dotyczące utworzenia Zagrody Bukowskiej czy przebudowy budynków na cele społeczno-kulturalne dopełniają przedsięwzięcia miękkie: *Gmina zasobna w tradycyjne rzemiosła i umiejętności, Posmakuj biłgorajskie, Utworzenie dziecięcego zespołu ludowego, Zakup strojów ludowych dla gminnych zespołów, Dokumentacja i promocja twórczości ludowej poprzez nagrywanie i wydawanie płyt, filmów, publikacji książkowych, Organizacja pokazów ginących zawodów i warsztatów: rękodzieła, kulinarnych, muzycznych, tanecznych itd., Wieczór polskich szlagierów*, które obejmują wsparcie i doposażenie zespołów ludowych, promocję twórczości ludowej i dawnych rzemiosł, kultywowanie lokalnych tradycji, w tym tradycji kulinarnych. Przedsięwzięcia miękkie będą realizowane w zmodernizowanych obiektach. Komplementarnym przedsięwzięciem jest również przedsięwzięcie twarde: *Senior +*, mające na celu adaptację i doposażenie remizy na działalność klubu seniora. W klubie Seniorzy będą rozwijali działalność kulturalną ziemi biłgorajskiej.

Przedsięwzięcia polegające na modernizacji lub budowie infrastruktury socjalnej np. ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych, budynku szkoleniowo-terapeutycznego lub Domu Pomocy Społecznej są komplementarne z przedsięwzięciami miękkimi: *Białe soboty w gminie Biłgoraj, Profilaktyka przez muzykę, Zdrowo się odżywiamy, Nie jesteś sam*, obejmującymi profilaktykę zdrowotną, w tym przeciwdziałanie uzależnieniom wśród młodzieży oraz nadwadze i otyłości wśród dzieci i młodzieży, a także wsparcie psychologiczne dla osób niepełnosprawnych. Przedsięwzięcia miękkie będą realizowane w wybudowanych lub zmodernizowanych obiektach.

Na obszarze rewitalizacji planowane są również inne projekty rozwiązujące problemy społeczne, dotyczące poprawy infrastruktury społecznej i kulturowej, sprzyjające kultywowaniu tradycji i rozwijaniu dawnych rzemiosł, co przyczyni się do wzrostu poczucia tożsamości kulturowej oraz dotyczące infrastruktury społecznej służącej osobom wykluczonym społecznie: *Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Biłgoraj poprzez rozbudowę remizo-światlicy w Nadrzęczu, Budowa światlicy wiejskiej w Majdanie Gromadzkim, Placówka wsparcia dziennego, Mieszkania socjalne*. Wiele projektów przyczynia się do rozwoju infrastruktury szkolnej i sportowej oraz poprawy jakości edukacji: *Budowa boiska w miejscowości Bukowa, Doskonalenie nauczycieli i pracowników szkoły (szkolenia,*

subsydiowane zatrudnienie), Remont i wyposażenie boiska wiejskiego m. Gromada, Szkolenia i modernizacja budynku szkoły. Z rezultatów wymienionych projektów będą korzystały dzieci i młodzież uczestnicząca w projektach miękkich np. dotyczących przeciwdziałaniu nadwadze i otyłości oraz uzależnieniom. W sferze społecznej zidentyfikowano również projekty polegające na dostosowaniu infrastruktury przeciwpożarowej: *Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego z wyposażeniem dla jednostki OSP w Bukowej, Rozbudowa budynku remizy dla potrzeb jednostki OSP w Ciosmach,* co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa pożarowego na obszarze rewitalizacji.

W sferze gospodarczej zidentyfikowano przedsięwzięcie inwestycyjne: *Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w m. Gromada,* do którego miękkimi przedsięwzięciami komplementarnymi są: *Szkolenia i subsydiowane zatrudnienie w ZSPiG w Gromadzie, Poradnictwo prawne, Aktywni na przekór barierom, Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy,* polegające na udzielaniu poradnictwa prawnego oraz podniesienia kwalifikacji mieszkańców poprzez różnorodne szkolenia, kursy i staże. Powyższe działania przyczynią się do wzrostu aktywności gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz do rozwoju gospodarczego. Będą to jednocześnie działania, przeciwdziałające bezrobociu na obszarze rewitalizacji, dzięki czemu poprawie ulegnie również sytuacja w sferze społecznej.

Dopełnieniem wymienionych przedsięwzięć są działania planowane w sferze technicznej: *Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bukowa, Budowa chodnika przy drodze powiatowej w m. Bukowa, Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami i oczyszczalnią ścieków w miejscowości Ciosmy, Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Dyle, Budowa drogi gminnej nr 109208L łączącej Korytków Duży (Siedem Chałup) z Korytkowem Małym (gm. Frampol), Budowa chodnika przy drodze gminnej Nr 109224L w m. Majdan Gromadzki, Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Korytków Duży, Budowa zbiornika na wodę o poj. 120m³ w Korytkowie Dużym wraz z pomieszczeniem i zestawem pompowym, Projekt modernizacji stacji uzdatniania wody w Majdanie Gromadzkim, Budowa dróg gminnych w miejscowości Nadrzeczce wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, Budowa chodnika przy drodze gminnej Nr 109231L w m. Nadrzeczce, Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Nony Bidaczów, Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Nony Bidaczów, Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Nony Bidaczów – Ruda Zagrody, Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Wola Mała, Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Biłgoraj – Hedwiżyn, Modernizacja oświetlenia ulicznego (wymiana na oświetlenie energooszczędne) i budowa oświetlenia ulicznego, Projekt połączenia wodociągów w Korytkowie Dużym i Nadrzeczcu, Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj i Gminy Miasto Biłgoraj na odcinku Korytków Duży – Biłgoraj.* Poprawa infrastruktury przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz jego atrakcyjności inwestycyjnej.

Istotnym elementem LPR są przedsięwzięcia przyczyniające się do poprawy jakości środowiska przyrodniczego: *Budowa zbiornika na wodę o poj. 120m³ w Korytkowie Dużym wraz z pomieszczeniem i zestawem pompowym, Montaż instalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Biłgoraj.*

Wskazane w dokumencie przedsięwzięcia wpływają na niwelowanie problemów w różnych sferach, co przeciwdziała fragmentacji działań i wpływa na ich kompleksowość.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 charakteryzuje się komplementarnością proceduralno-instytucjonalną gdyż obejmuje system zarządzania procesem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie interesariuszy, w tym niezależnych od siebie instytucji i podmiotów.

Szczegółowy system zarządzania procesem rewitalizacji został przedstawiony w podrozdziale 12.1 niniejszego dokumentu, jest on spójny i przejrzysty. Podmiotem koordynującym wdrażanie LPR jest Wójt Gminy Bilgoraj. Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji LPR wymienić należy ponadto dwa typy podmiotów:

- podmiot zarządzający (Zespół ds. rewitalizacji), czyli jednostka odpowiedzialna za wdrożenie przedsięwzięć wynikających z LPR, a przy tym prowadząca monitoring i ocenę programu,
- podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Kompleksowa rewitalizacja wyznaczonego obszaru wymaga współpracy wszystkich rodzajów jednostek funkcjonujących na obszarze gminy, dlatego korzystnym modelem jest współpraca podmiotów publicznych, prywatnych i społecznych.

Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie. Zidentyfikowane projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne stanowią kontynuację zrealizowanych już przedsięwzięć, zarówno tych wspartych ze środków unijnych, jak i tych realizowanych przy udziale środków krajowych. Komplementarność projektów opiera się na wykorzystaniu powstałych produktów i rezultatów, udziale tych samych użytkowników, pełnieniu tych samych funkcji. Ponadto przedsięwzięcia obejmują kompleksowe rozwiązania obszarowe w zakresie rozwiązywania problemów i zaspokajania potrzeb.

W poprzednim okresie programowania gmina Bilgoraj zadania z zakresu rewitalizacji identyfikowała w Strategii Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Bilgoraj. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich zadań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Lokalnym Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 mogą zostać zrealizowane przy udziale różnych źródeł finansowania w tym środków unijnych. W Lokalnym Programie Rewitalizacji wykorzystano możliwość łączenia wsparcia ze środków EFRR i EFS w celu realizacji założonych celów i wyprowadzania obszaru ze stanu kryzysowego. Realizacja projektów rewitalizacyjnych z różnych źródeł, z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania, pozwala na uzyskanie korzystnych efektów i wpływa na wzrost dynamiki pożądanych zmian. Ponadto Lokalny Program Rewitalizacji daje także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Na etapie tworzenia LPR

jako podmiot realizujący przedsięwzięcia miękkie została wskazana Gmina Bilgoraj, jednak dopuszcza się możliwość ich realizacji we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze rewitalizacji. Spodziewa się, że po wdrożeniu pierwszych projektów rewitalizacyjnych ze środków publicznych przez gminę nastąpi „efekt dźwigni” i pojawią się nowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne podmiotów społecznych i gospodarczych – wtedy będzie możliwość aktualizacji LPR.

10. Indykatywne ramy finansowe projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poniżej przedstawiono tabelę zawierającą zestawienie projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych wpisanych do LPR wraz z planowanym podziałem finansowania na różne źródła. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto, iż udział dofinansowania wynosi 85%, natomiast wkładu własnego – 15%, ponieważ na obecnym etapie nie ma możliwości określenia ostatecznego podziału środków w poszczególnych projektach.

Lp.	Nazwa projektu/przedsięwzięcia	Okres realizacji	Źródła finansowania	Szacowana wartość	Środki własne		Środki zewnętrzne (krajowe i UE)
					publiczne	prywatne	
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Bukowa	06.2017-06.2018	WFOŚiGW, środki własne gminy	2.700.000,00 zł.	405 000,00 zł.	0,00 zł.	2 295 000,00 zł.
2.	Utworzenie Zagrody Bukowskiej opartej na tradycjach wsi biłgorajskiej	06.2017-06.2019	RPO WL (działanie 13.4) PROW, środki własne gminy	700.000,00 zł.	105 000,00 zł.	0,00 zł.	595 000,00 zł.
3.	Budowa chodnika przy drodze powiatowej w m. Bukowa	06.2020	środki własne gminy	1.850.000,00 zł.	1.850.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.
4.	Budowa boiska w miejscowości Bukowa	06.2018	Ministerstwo Sportu i Turystyki, FRKF, środki własne gminy	600.000,00 zł.	90 000,00 zł.	0,00 zł.	510 000,00 zł.
5.	Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego z wyposażeniem dla jednostki OSP w Bukowej	01.2018-03.2018	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP, środki własne gminy	600.000,00 zł.	600.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.
6.	Doskonalenie nauczycieli i pracowników szkoły (szkolenia, subsydiowane zatrudnienie)	01.2018-12.2020	Fundusze UE, środki własne gminy	340.000,00 zł.	51 000,00 zł.	0,00 zł.	289 000,00 zł.
7.	Przebudowa budynku szkoły w Ciosmach na potrzeby oświatowe i społeczno-socjalne	03.2019-12.2019	RPO WL (działanie 13.4), RPO WL, BGK, środki własne gminy	1.500.000,00 zł.	225 000,00 zł.	0,00 zł.	1 275 000,00 zł.
8.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami i oczyszczalnią ścieków w miejscowości Ciosmy	06.2018-12.2020	WFOŚiGW, środki własne gminy	4.060.000,00 zł.	609 000,00 zł.	0,00 zł.	3 451 000,00 zł.
9.	Rozbudowa budynku remizy dla potrzeb jednostki OSP w Ciosmach	06.2022-06.2023	środki własne gminy	500.000,00 zł.	500.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.
10.	Budowa ośrodka wsparcia dla osób wykluczonych oraz zagrożonych	06.2018-06.2020	RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy	2.500.000,00 zł.	375 000,00 zł.	0,00 zł.	2 125 000,00 zł.

	wykluczeniem społecznym w miejscowości Dyle						
11.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Dyle	01.2020-12..2020	WFOŚiGW, środki własne gminy	1.425.000,00 zł.	213 750,00 zł.	0,00 zł.	1 211 250,00 zł.
12.	Szkolenia i subsydiowane zatrudnienie w ZSPiG w Gromadzie	01.2018-12.2020	RPO WL, środki własne gminy	205.000,00 zł.	30 750,00 zł.	0,00 zł.	174 250,00 zł.
13.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w m. Gromada	04.2019-12.2020	Fundusze UE, środki własne gminy	3.000.000,00 zł.	450 000,00 zł.	0,00 zł.	2 550 000,00 zł.
14.	Remont i wyposażenie boiska wiejskiego m. Gromada	03.2019-03.2019	FRKF, środki własne gminy	500.000,00 zł.	75 000,00 zł.	0,00 zł.	425 000,00 zł.
15.	Budowa drogi gminnej nr 109208L łączącej Korytków Duży (Siedem Chalup) z Korytkowem Małym (gm. Frampol)	10.2017-10.2018	Fundusze UE, środki własne gminy	900.000,00 zł.	135 000,00 zł.	0,00 zł.	765 000,00 zł.
16.	Szkolenia i modernizacja budynku szkoły	01.2018-12.2023	Fundusze UE	775.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.	775.000,00 zł.
17.	Budowa zbiornika na wodę o poj. 120m ³ w Korytkowie Dużym wraz z pomieszczeniem i zestawem pompowym	03.2018-09.2018	RPO WL, środki własne gminy	450.000,00 zł.	67 500,00 zł.	0,00 zł.	382 500,00 zł.
18.	Rozbudowa budynku remizo-świetlicy w miejscowości Korytków Duży	05.2020-05-2021	WFOŚiGW, środki własne gminy	800.000,00 zł.	120 000,00 zł.	0,00 zł.	680 000,00 zł.
19.	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Korytków Duży	06.2018-06.2020	PL-BY-UA, RPO WL, środki własne gminy	4.920.652,54 zł.	738 097,88 zł.	0,00 zł.	4 182 554,66 zł.
20.	Budowa chodnika przy drodze gminnej Nr 109224L w m. Majdan Gromadzki	04.2017-10.2017	środki własne gminy	401.217,70 zł.	401.217,70 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.
21.	Budowa świetlicy wiejskiej w Majdanie Gromadzkim	04.2020-12.2023	środki własne gminy	500.000,00 zł.	500.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.
22.	Projekt modernizacji stacji uzdatniania wody w Majdanie Gromadzkim	01.2018-12.2018	RPO WL, środki własne gminy	1.850.000,00 zł.	277 500,00 zł.	0,00 zł.	1 572 500,00 zł.
23.	Budowa dróg gminnych w miejscowości Nadrzecze wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego	10.2017-10.2018	Fundusze UE, środki własne gminy	735.750,00 zł.	110 362,50 zł.	0,00 zł.	625 387,50 zł.
24.	Budowa chodnika przy drodze gminnej Nr 109231L w m. Nadrzecze	04.2018-10.2018	środki własne gminy	534.419,72 zł.	534.419,72 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.
25.	Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Biłgoraj poprzez rozbudowę remizo- świetlicy w Nadrzeczu	07.2016-12.2018	RPO WL, środki własne gminy	1.353.446,09 zł.	203 016,91 zł.	0,00 zł.	1 150 429,18 zł.
26.	Modernizacji budynku ośrodka szkoleniowo-terapeutycznego w	01.2019-12.2019	RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy	700.000,00 zł.	700.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.

	miejsowości Nowy Bidaczów						
27.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Nowy Bidaczów	10.2017-10.2018	Fundusze UE, środki własne gminy	545.000,00 zł	81 750,00 zł.	0,00 zł.	463 250,00 zł.
28.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Nowy Bidaczów	03.2020-06.2021	WFOŚiGW, środki własne gminy	2.150.000,00 zł.	322 500,00 zł.	0,00 zł.	1 827 500,00 zł.
29.	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Nowy Bidaczów – Ruda Zagrody	06.2018-06.2020	RPO WL, środki własne gminy	1.436.606,30 zł.	215 490,95 zł.	0,00 zł.	1 221 115,36 zł.
30.	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Wola Mała	01.2019-12..2019	WFOŚiGW, środki własne gminy	900.000,00 zł.	135 000,00 zł.	0,00 zł.	765 000,00 zł.
31.	Budowa budynku użyteczności publicznej na potrzeby społeczno-kulturalno-socjalne w miejscowości Wola Mała	03.2020-12.2021	BGK, RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy	1.500.000,00 zł.	225 000,00 zł.	0,00 zł.	1 275 000,00 zł.
32.	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj na odcinku Biłgoraj - Hedwiżyn	06.2018-06.2020	RPO WL, środki własne gminy	8.156.467,56 zł.	1 223 470,13 zł.	0,00 zł.	6 932 997,43 zł.
33.	Modernizacja oświetlenia ulicznego (wymiana na oświetlenie energooszczędne) i budowa oświetlenia ulicznego	06.2019-12.2022	WFOŚiGW, środki własne gminy	900.000,00 zł.	135 000,00 zł.	0,00 zł.	765 000,00 zł.
34.	Montaż instalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Biłgoraj	06.2020-06.2022	RPO WL, środki własne gminy	300.000,00 zł.	45 000,00 zł.	0,00 zł.	255 000,00 zł.
35.	Projekt połączenia wodociągów w Korytkowie Dużym i Nadrzeczu	10.2017-07.2018	WFOŚiGW, RPO WL, środki własne gminy	300.000,00 zł.	45 000,00 zł.	0,00 zł.	255 000,00 zł.
36.	Budowa ścieżki rowerowej na terenie Gminy Biłgoraj i Gminy Miasto Biłgoraj na odcinku Korytków Duży – Biłgoraj	06.2018-06.2020	PL-BY-UA, RPO WL, środki własne gminy	6.426.151,99 zł.	963 922,80 zł.	0,00 zł.	5 462 229,19 zł.
37.	Placówka wsparcia dziennego	09.2017-12.2020	Fundusze UE, MRPiPS	500.000 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.	500.000,00 zł.
38.	Senior +	01.2018-12.2020	RPO WL (działanie 11.2 EFS), MRPiPS	360.000 zł.	54 000,00 zł.	0,00 zł.	306 000,00 zł.
39.	Posmakuj biłgorajskie	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	50.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.	50.000,00 zł.
40.	Gmina zasobna w tradycyjne rzemiosła i umiejętności	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	5.000,00 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.	5.000,00 zł.
41.	Poradnictwo prawne	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	100.000 zł.	0,00 zł.	0,00 zł.	100.000,00 zł.
42.	Białe soboty w gminie Biłgoraj	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	200.000 zł.	0,00	0,00 zł.	200.000,00 zł.

43.	Profilaktyka przez muzykę	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	20.000 zł.	0,00	0,00 zł.	20.000,00 zł.
44.	Wieczór polskich szlagierów	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	100.000 zł.	0,00	0,00 zł.	100.000,00 zł.
45.	Zdrowo się odżywiamy	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	300.000 zł.	0,00	0,00 zł.	300.000,00 zł.
46.	Nie jesteś sam	09.2017-12.2020	Fundusze UE i programy krajowe	50.000 zł.	0,00	0,00 zł.	50.000,00 zł.
47.	Rewitalizacja budynku DPS w Teodorówce i ich otoczenia	08.2018-11.2020	RPO WL (działanie 13.4), środki własne gminy	2.900.000,00 zł.	435.000,00	0,00 zł.	2.465.000,00 zł.
48.	Utworzenie dziecięcego zespołu ludowego	12.2018-12.2019	Fundusze UE, środki własne gminy	15.000,00 zł.	2 250,00	0,00 zł.	12 750,00 zł.
49.	Zakup strojów ludowych dla gminnych zespołów	12.2018-12.2019	Fundusze UE, środki własne gminy	50.000,00 zł.	7 500,00	0,00 zł.	42 500,00 zł.
50.	Dokumentacja i promocja twórczości ludowej poprzez nagrywanie i wydawanie płyt, filmów, publikacji książkowych	2019-2023	Fundusze UE, środki własne gminy	50.000,00 zł.	7 500,00	0,00 zł.	42 500,00 zł.
51.	Organizacja pokazów ginących zawodów i warsztatów: rękodzieła, kulinarnych, muzycznych, tanecznych itd.	2019-2023	Fundusze UE, środki własne gminy	10.000,00 zł.	1 500,00	0,00 zł.	8 500,00 zł.
52.	Aktywni na przekór barierom	04.2018 -11.2018	Środki EFS (85%), budżet Państwa (10%) oraz wkład własny (5%)	671.914,25 zł.	100 787,14	0,00 zł.	571 127,11 zł.
53.	Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy	01.07.2017-30.06.2018	fundusze UE, środki własne	100.000,00 zł	15.000,00	0,00 zł.	85.000,00 zł.
54.	Poprawa efektywności energetycznej obiektów Domu Pomocy Społecznej w Teodorówce	04.2020-11.2020	RPO WL (działanie 5.2. Efektywność energetyczna sektora publicznego), środki własne gminy	3.400.000,00 zł	510.000,00	0,00 zł.	2.890.000,00 zł.
SUMA				65 896 626,15	13 892 285,73	0,00	52 004 340,43

Kolejność realizacji zidentyfikowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynika z logicznej konsekwencji wprowadzonych zmian w obszarze rewitalizacji. W pierwszej kolejności realizowane będą projekty inwestycyjne, których efekty w formie udostępnionej infrastruktury lub przestrzeni zostaną wykorzystane podczas realizacji zidentyfikowanych projektów miękkich, dla których ta infrastruktura jest niezbędna. Na kolejność realizacji przedsięwzięć wpływ ma również rozwiązanie najbardziej naglących potrzeb obszaru rewitalizacji.

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Ważnym etapem przy sporządzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 były przeprowadzone konsultacje społeczne. Głównym celem konsultacji było przedstawienie społeczności lokalnej oraz władzom postępów związanych z procesem tworzenia dokumentu, a także uzyskanie ich opinii w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, celów rewitalizacji i planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Udział wszystkich interesariuszy w tworzeniu LPR można określić jako szeroki i wystarczający, poczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współudział w podejmowaniu decyzji o kierunkach interwencji, aż po aktywne uczestnictwo w projektach i przedsięwzięciach. Duży wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma zarówno społeczność lokalna oraz sołtysi poszczególnych sołectw jako jej przedstawiciele, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i inni interesariusze obszarów zdegradowanych. Partycypacja społeczna w tworzeniu Lokalnego Programu Rewitalizacji miała miejsce na etapie: diagnozy sytuacji kryzysowej na obszarach zdegradowanych, jak również na etapie identyfikacji możliwych rozwiązań (identyfikacja głównych problemów, propozycja działań rewitalizacyjnych).

Partycypacja społeczna w ramach rozpoczętego procesu rewitalizacji opierała się na drabinie partycypacyjnej, mającej na celu nawiązanie i utrzymanie kontaktu z interesariuszami procesu rewitalizacji:

- Informowanie:
 - strona internetowa Urzędu Gminy Bilgoraj (<http://www.gminabilgoraj.pl/>) oraz Biuletyn Informacji Publicznej (<https://ugbilgoraj.bip.lubelskie.pl/index.php?id=6>),
 - informacje nt. opracowania, wdrażania i monitoringu LPR oraz dokumenty do konsultacji (dotarcie do młodych mieszkańców, w tym osób bezrobotnych),
 - ogłoszenia w Urzędzie Gminy i Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej (dotarcie do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym),
 - organizacja spotkań dla społeczności lokalnej, przedstawicieli lokalnych środowisk, organizacji pozarządowych dotyczących wdrażania i/lub aktualizacji LPR, które stanowią niezbędny element dialogu społecznego (zwłaszcza w przypadkach projektów społecznych, uzupełniających inwestycje infrastrukturalne), prowadząc do wymiany opinii, czasem nawet do weryfikacji planów lub ich uzupełniania.
- Konsultowanie (ankiety, badania, spotkania i uzgodnienia):
 - bezpośrednie spotkania z mieszkańcami,
 - ankietyzacja,
 - wyłożenie projektu LPR do publicznego wglądu wraz z możliwością wnoszenia uwag i propozycji projektów/przedsięwzięć (na kartach projektów).
- Aktywne uczestnictwo zainteresowanych stron:
 - włączenie się interesariuszy w realizację działań rewitalizacyjnych.

Oprócz Wójta, jako głównego podmiotu odpowiedzialnego za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych związanych z Lokalnym Programem Rewitalizacji, działania tego

typu powinny prowadzić wszystkie inne podmioty, zaangażowane w poszczególne projekty zawarte w LPR.

Nie bez znaczenia jest fakt, że informowanie o planowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych) to ważny sygnał dla potencjalnych inwestorów i nowych firm, a także dla mieszkańców zainteresowanych otwarciem własnej działalności gospodarczej na rewitalizowanym obszarze gminy Bilgoraj.

11.1. Spotkania konsultacyjne

Podczas prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Bilgoraj zrealizowano szerokie konsultacje społeczne ze zidentyfikowanymi interesariuszami rewitalizacji.

1 spotkanie konsultacyjne – „world cafe”

Konsultacje rozpoczęło spotkanie 20 kwietnia 2017 r. w Urzędzie Gminy Bilgoraj. W spotkaniu konsultacyjnym wzięli udział mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji społecznych, pozarządowych, radni oraz pracownicy Urzędu Gminy na czele z Wójtem Gminy Bilgoraj.

Na spotkaniu uczestnicy zostali wprowadzeni do tematyki rewitalizacji w perspektywie finansowej 2014-2020, omówione zostały aspekty prawne rewitalizacji i korzyści płynące z realizacji Lokalnych Programów Rewitalizacji. Przedstawiono również założenia projektu „Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj” współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020, w ramach którego Gmina Bilgoraj opracowuje lokalny Program Rewitalizacji. W dalszej kolejności eksperci scharakteryzowali gminę Bilgoraj przy pomocy diagramów i map, obrazujących sytuację społeczno-gospodarczą gminy.

W drugiej części spotkania, podczas warsztatów „world cafe” zidentyfikowano najważniejsze problemy i potrzeby gminy oraz podjęto próbę wyznaczenia wizji rozwoju oraz przedsięwzięć, które mogą doprowadzić do jej realizacji.

Najważniejsze potrzeby gminy wskazane przez uczestników spotkania to:

- tworzenie dziennych domów seniora (np. w szkole w Korczowie),
- organizacja szkoleń IT dla seniorów,
- street workout, animatorzy,
- organizacja kursów językowych,
- dotacje na prowadzenie nowych działalności,
- rozwój turystyki kajakowej – zagospodarowanie w we wsi Brodziaki,
- budowa/modernizacja ścieżek rowerowych – Dereźnia Solska, Bilgoraj-Smólsko,
- zakup instrumentów i strojów dla chórów i zespołów śpiewaczych.

Potrzeby poszczególnych sołectw w gminie:

Korytków Duży

- budowa/modernizacja chodników,
- modernizacja sali gimnastycznej,
- oświetlenie nowego osiedla,

- modernizacja strażnicy,
- zakup wozu strażackiego.

Majdan Gromadzki

- budowa/modernizacja świetlicy;

Ciosmy

- utworzenie bazy informacyjnej,
- zagospodarowanie pomnika – miejsca historii,
- odbudowa kładki na żurawinowym szlaku,
- odnowienie infrastruktury oraz jej oznaczenie,
- odnowienie krzyży przydrożnych,
- budowa kanalizacji,
- modernizacja dróg gminnych i powiatowych,
- termomodernizacja szkoły podstawowej,
- poprawa zasięgu Internetu,
- modernizacja strażnicy OSP – utworzenie przystanku turystycznego (wystawa starego sprzętu OSP),
- budowa boiska wielofunkcyjnego;

Okrągłe

- budowa amfiteatru leśnego,
- zagospodarowanie zieleni,
- budowa ścieżki rowerowej Okrągłe-Smólsko,
- modernizacja przystanku autobusowego,
- budowa ścieżek rowerowych Bilgoraj-Majdan Gromadzki,
- budowa obwodnicy,
- modernizacja boiska,
- budowa pasa ochronnego wokół składowiska śmieci,
- droga wojewódzka 835 blisko zabudowy – pękanie ścian,
- budowa/modernizacja świetlica,
- budowa/modernizacja domu kultury,
- budowa kanalizacji deszczowej,
- budowa drogi;

Dereźnia Solska

- budowa przystanku autobusowego,
- budowa/modernizacja dróg,
- budowa/modernizacja oświetlenia przydrożnego,
- budowa/modernizacja chodników,
- budowa boiska,
- zakup wozu strażackiego,
- zagospodarowanie przestrzeni wokół jeziora,
- budowa kanalizacji deszczowej,
- budowa systemu melioracji i udrożnienie istniejącej,
- odprowadzenie wód opadowych z pól;

Stary Bidaczów

- modernizacja drogi powiatowej,
- budowa kanalizacji,
- modernizacja boiska;

Korczów

- budowa obwodnicy,
- modernizacja boiska,
- budowa pasa ochronnego wokół składowiska śmieci,
- droga wojewódzka 835 blisko zabudowy – pękanie ścian,
- budowa/modernizacja świetlicy,
- budowa/modernizacja domu kultury,
- budowa kanalizacji deszczowej,
- budowa drogi;

Bukowa

- budowa kanalizacji,
- modernizacja boiska,
- budowa/modernizacja chodników,
- zakup wozu strażackiego,
- budowa skansenu;

Andrzejówka

- budowa kanalizacji,
- budowa chodników;

Dyle

- zagospodarowanie budynku po szkole podstawowej na cele społeczne (np. dla osób starszych);

Wola Duża i Mała

- budowa kanalizacji,
- budowa boiska,
- budowa oświetlenia przydrożnego,
- budowa/modernizacja świetlicy,
- budowa/modernizacja dróg,
- budowa chodników,
- budowa ścieżki edukacyjnej i turystycznej,
- zagospodarowanie terenu wzdłuż rzeki (właściciel: Nadleśnictwo);

Nowy Bidaczów

- modernizacja budynku po dawnej remizie teraz pełniącego rolę świetlicy (zarządzana przez AA),
- budowa/modernizacja chodników,
- budowa kanalizacji,
- budowa drogi Ruda Solska-Nowy Bidaczów,

- modernizacja drogi gminnej w Nowym Bidaczowie łączącej się z drogą powiatową;

Dereźnia Zagrody

- budowa drogi od linii zabudowy do osiedla;

Na podstawie zidentyfikowanych potrzeb uczestnicy spotkania wspólnie z moderatorami podjęli próbę stworzenia wizji rozwoju gminy:

- dobrze rozwinięta infrastruktura,
- czysta przestrzeń,
- dobrze skomunikowana gmina,
- nowe odcinki dróg i chodników oraz zmodernizowane istniejące,
- aktywne społeczeństwo (w tym seniorzy),
- młodzież o dużej kulturze osobistej i sportowej,
- miejsca rekreacji,
- rozwinięta sieć światłowodowa – koniec problemów z Internetem,
- dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i agroturystyczna,
- funkcjonowanie parków tematycznych.

2 spotkanie konsultacyjne

9 maja 2017 r. w Urzędzie Gminy Biłgoraj odbyło się drugie spotkanie konsultacyjne w ramach prac nad Lokalnym Programie Rewitalizacji. W spotkaniu wzięli udział mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji społecznych, pozarządowych, radni oraz pracownicy Urzędu Gminy na czele z Wójtem Gminy Biłgoraj.

Na spotkaniu przedstawiona została delimitacja obszaru zdegradowanego i rewitalizacji gminy Biłgoraj oraz podstawowe zasady aplikowania do działania 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

W drugiej części spotkania odbyły się warsztaty przy pomocy karty rozmowy (Democs) zidentyfikowano cele obszaru rewitalizacji gminy Biłgoraj.

2 spotkanie konsultacyjne

3 spotkanie konsultacyjne

11.2. Ankietyzacja

Ankieta online dla mieszkańców Gminy Biłgoraj – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

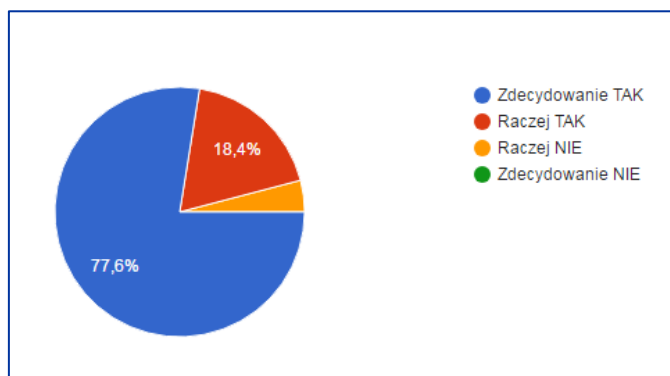
W ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Biłgoraj została przeprowadzona ankieta dotycząca m.in. potrzeby sporządzenia dokumentu, zakresu przestrzennego obszarów najbardziej zdegradowanych i planowanych działań rewitalizacyjnych, określenia problemów w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, które należałoby ograniczyć, bądź całkowicie rozwiązać w procesie rewitalizacji, a także

wyznaczenia typów projektów, na które w pierwszej kolejności warto wydatkować środki publiczne. Ankieta była dostępna online na stronie Urzędu Gminy Biłgoraj w dniach 24.04 – 04.05.2017 r.

Ankietę wypełniło 49 mieszkańców gminy Biłgoraj. Ankietowani udzielili odpowiedzi na 19 pytań, wśród których 10 było 1-krotnego wyboru, natomiast 7 kluczowych pytań to były pytania wielokrotnego wyboru, dlatego na wykresach, które je obrazują przedstawiono procentową wartość udzielonych odpowiedzi, a nie ankietowanych osób. Ankieta zawierała również 2 pytania otwarte, w których mieszkańcy mieli możliwość bezpośredniego wypowiedzenia się.

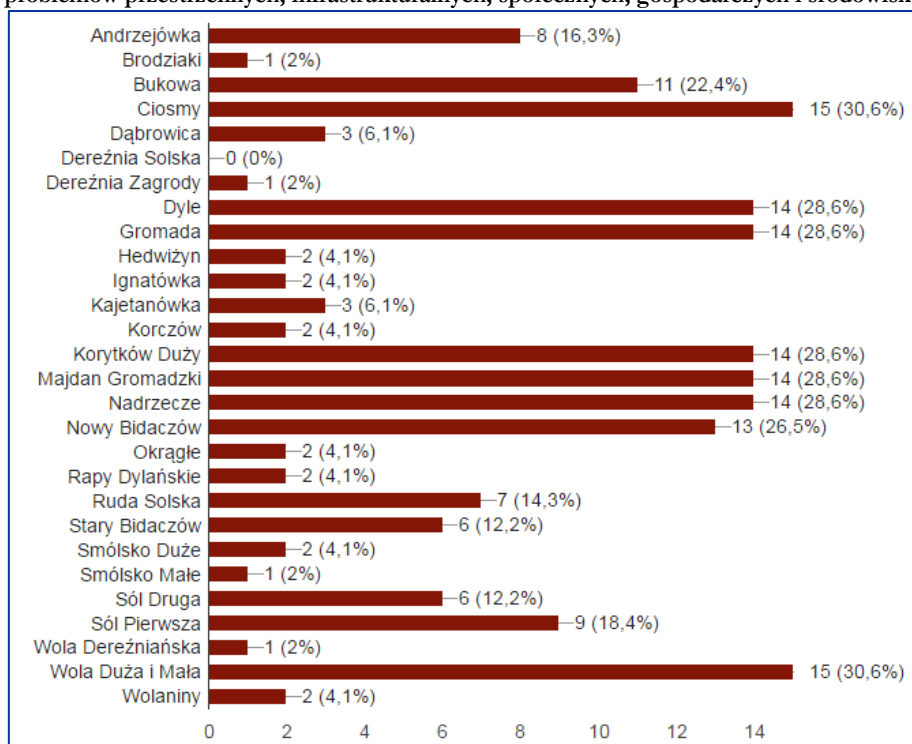
Respondenci odpowiedzieli na podstawowe pytanie: *Czy w Gminie Biłgoraj potrzebny jest program ożywienia społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj, który będzie realizowany w latach 2016-2020 (z perspektywą do 2023 r.)?* Aż 77,6% respondentów zaznaczyła odpowiedź „zdecydowanie tak”, a 18,4% – „raczej tak”. Nikt z ankietowanych, nie stwierdził że gmina nie potrzebuje programu rewitalizacji, co świadczy o konieczności podjęcia działań rewitalizacyjnych na obszarze gminy w celu niwelowania istniejących problemów na korzyść lepszej jakości życia mieszkańców gminy.

Wykres 15. Czy Pani/Pana zdaniem Gminie Biłgoraj potrzebny jest program ożywienia społecznego, gospodarczego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Biłgoraj, który będzie realizowany w latach 2017-2023?

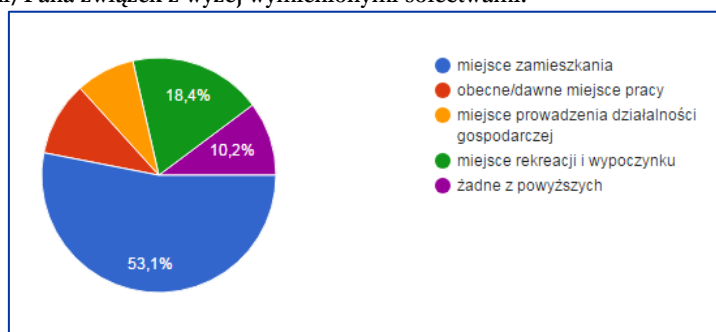

W drugim pytaniu respondenci musieli wskazać, które sołectwa ich zdaniem stanowią obszar zdegradowany. Wg ankietowanych obszar zdegradowany stanowią sołectwa: Ciosmy oraz Wola Duża i Mała - po 15 ankietowanych, Dyle, Gromada, Korytków Duży, Majdan Gromadzki, Nadzrecze – po 14 ankietowanych, Nowy Bidaczów – 13, Bukowa – 11. Dla większości ankietowanych wskazane sołectwa/obszary miasta to miejsce zamieszkania (53,1%) oraz miejsce rekreacji i wypoczynku (18,4%).

Wykres 16. Które sołectwa Gminy Biłgoraj stanowią obszar zdegradowany – w których sołectwach Pani/Pana zdaniem jest najczęściej problemów przestrzennych, infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych i środowiskowych?

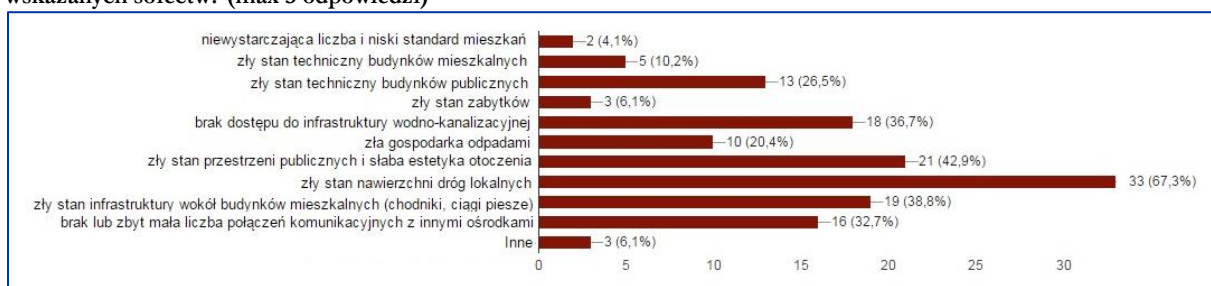

Wykres 17. Jaki jest Pani/Pana związek z wyżej wymienionymi sołectwami?

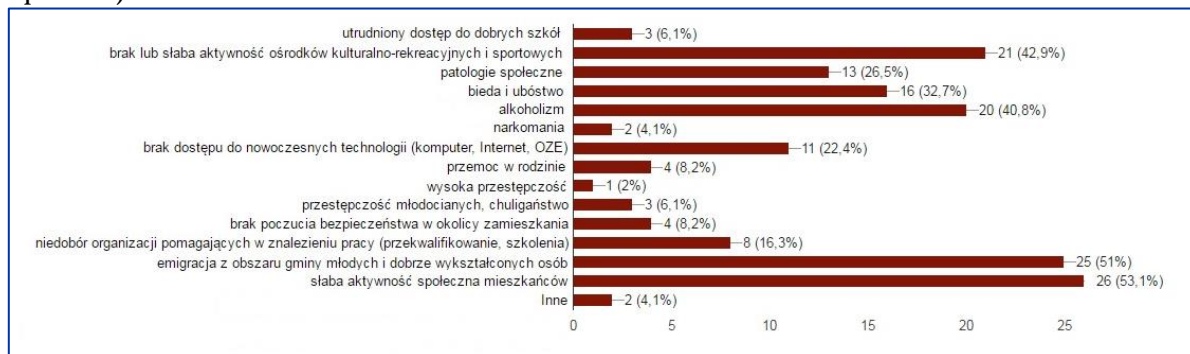
Kolejne pytanie dotyczyło wskazania problemów i barier rozwojowych w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej, które występują na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta wskazanych jako zdegradowane (ankietowani mieli możliwość podania max. 5 odpowiedzi). Respondenci wskazali ze największym problemem/barierą rozwoju są: zły stan nawierzchni dróg lokalnych (67,3% odpowiedzi) oraz zły stan przestrzeni publicznych i słaba estetyka otoczenia (42,9%). Ponadto za istotny problem respondenci wskazali zły stan infrastruktury wokół budynków mieszkalnych (chodniki, ciągi piesze).

Wykres 18. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej występują na obszarze wskazanych sołectw? (max 3 odpowiedzi)

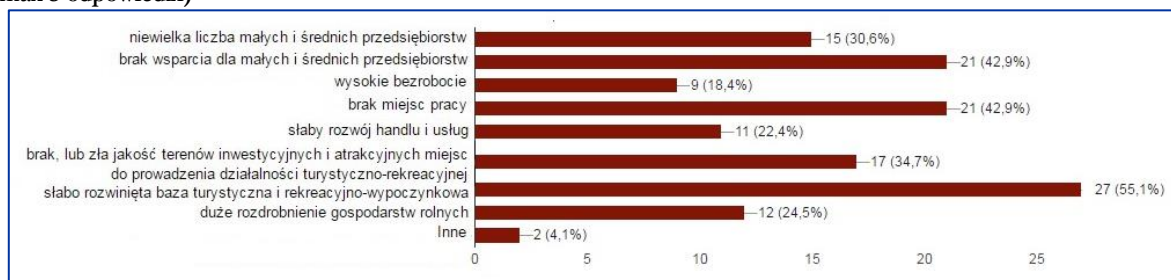
Pytanie piąte dotyczyło problemów w sferze społecznej, respondenci zostali poproszeni o wskazanie maksymalnie 5 problemów na obszarze wskazanych sołectw/obszarów miasta. Najwięcej odpowiedzi dotyczyło słabej aktywności społecznej mieszkańców oraz emigracji z obszaru gminy młodych i dobrze wykształconych osób. Ponadto problemami, którymi zostały zauważone przez respondentów są również brak lub słaba aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych oraz alkoholizm.

Wykres 19. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze społecznej występują na obszarze wskazanych sołectw? (max 5 odpowiedzi)

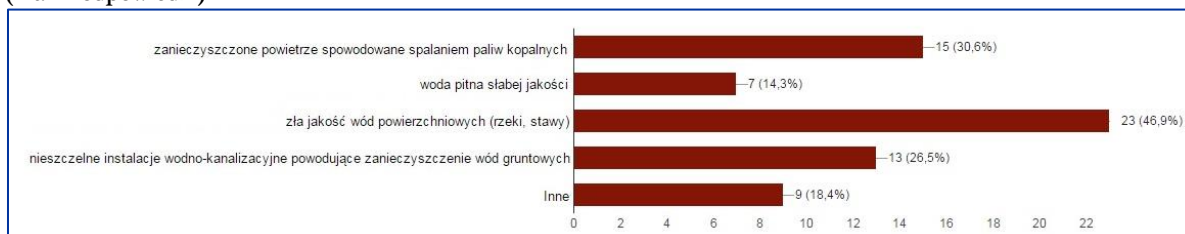
Kolejne pytanie również dotyczyło problemów i barier rozwojowych ale w sferze gospodarczej. Respondenci wskazali, że są to: słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa, brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz brak miejsc pracy.

Wykres 20. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze gospodarczej występują na obszarze wskazanych sołectw? (max 3 odpowiedzi)

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania maksymalnie 3 problemy w sferze środowiskowej na obszarze zdegradowanym gminy Piaski. Najwięcej respondentów wskazało złą jakość wód powierzchniowych (rzeki, stawy) oraz zanieczyszczone powietrze spowodowane spalaniem paliw kopalnych.

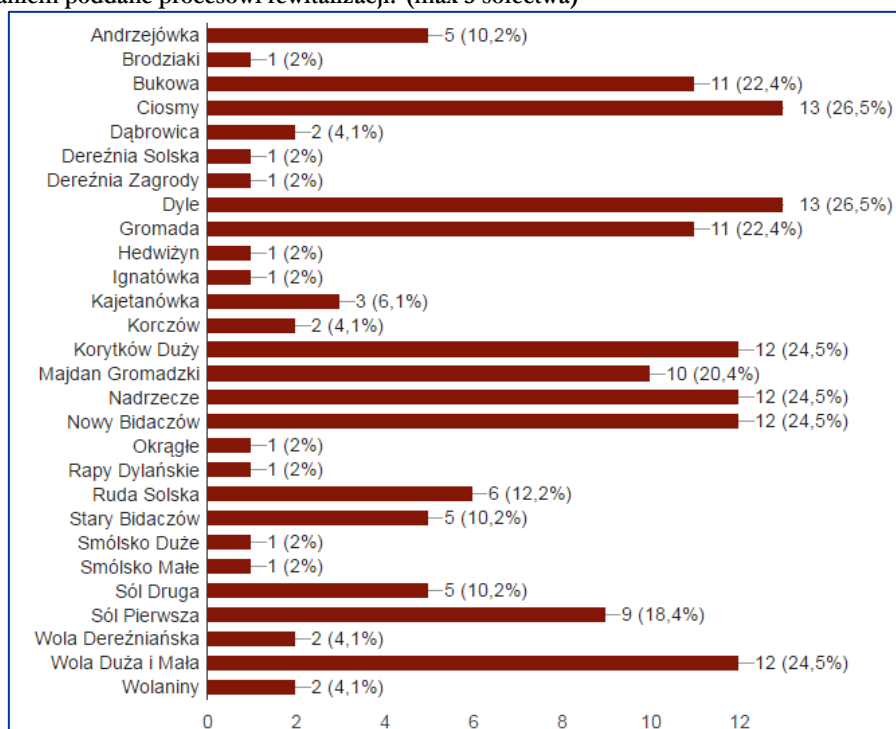
Wykres 21. Jakie problemy/bariery rozwojowe w sferze środowiskowej występują na obszarze wskazanych sołectw? (max 2 odpowiedzi)

Kolejne pytania ankiety, dotyczyły wybrania sołectw, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji (w oparciu o wcześniejszy wybór obszaru zdegradowanego i zdiagnozowania problemów i barier rozwojowych na nich występujących). Respondenci wskazali sołectwa:

Ciosmy, Dyle, Korytków Duży, Nadrzecze, Nowy Bidaczów, Wola Duża i Mała, Bukowa, Gromada oraz Majdan Gromadzki.

Wykres 22. Które sołectwa Gminy Biłgoraj, spośród wcześniej wskazanych jako zdegradowane, powinny być Pani/Pana zdaniem poddane procesowi rewitalizacji? (max 3 sołectwa)

Pytanie 9 miało charakter otwarty i respondenci zostali poproszeni o wskazanie problemów jakie występują na obszarze wybranym do rewitalizacji. Najczęściej powtarzającymi się problemami w odpowiedziach respondentów są:

- wsparcie dla rozwoju przedsiębiorstw, poprawa infrastruktury kanalizacyjnej, modernizacja budynków użyteczności publicznej (Bidaczów, Nadrzecze), wsparcie dla osób starszych, wsparcie dla dzieci i młodzieży,
- brak kanalizacji sanitarnej, zły stan budynku użyteczności publicznej w Nowym Bidaczowie,
- duża liczba osób emigrujących poza obszar gminy,
- brak miejsc pracy,
- brak kanalizacji,
- brak wiedzy o ochronie środowiska,
- brak perspektyw dla młodych ludzi wyjeżdżających za pracę,
- niska aktywność społeczna mieszkańców,
- niski poziom bezpieczeństwa (brak chodników),
- słabo rozwinięta baza rekreacyjno- wypoczynkowa,
- zły stan budynków użyteczności publicznej,
- brak pomocy dla przedsiębiorców i osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą,
- potrzeba nadania nowych funkcji budynkom użyteczności publicznej - np. schronisko młodzieżowe, dom pomocy dla osób starszych, poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej okolicy,
- zły stan budynków użyteczności publicznej - remiza w Korytkowie Dużym, świetlica wiejska w Nowym Bidaczowie, budynek po starej szkole w Dylach,

- brak kanalizacji w Dylach i Starym Bidaczowie,
- brak działań mających na celu pomoc w rozwoju przedsiębiorczości,
- zbyt mało działań skierowanych do osób starszych, dysfunkcyjnych, z problemami alkoholowymi, dla osób młodych,
- niewykorzystane warunki przyrodnicze do rozwoju turystyki,
- niezagospodarowane tereny inwestycyjne,
- alkoholizm;
- słaba komunikacja;
- zły stan dróg,
- brak ciągów pieszych (chodnika),
- brak ścieżki rowerowej.

W kolejnym pytaniu respondenci zostali zapytani o kierunki działań, jakie należy podjąć aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Najwięcej odpowiedzi wskazywało dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych, wspieranie podejmowania i rozwijania działalności gospodarczej oraz podejmowanie działań mających na celu przyciąganie inwestorów zewnętrznych.

Wykres 23. Jakie kierunki działań należy podjąć aby wyprowadzić obszar rewitalizacji ze stanu kryzysowego? (max 3 odpowiedzi)

Wśród typów projektów, na jakie w pierwszej kolejności warto wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji znalazły się: budowa i modernizacja dróg lokalnych (gminnych, powiatowych), rozwój przedsiębiorczości (rozpoczynanie działalności gospodarczej), uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni publicznych, budowa lub przebudowa oświetlenia oraz budowa, rozbudowa, adaptacja, remont, wyposażenie infrastruktury usług społecznych.

Wykres 24. Na jakie typy projektów w pierwszej kolejności, warto Pani/Pana zdaniem wydatkować środki publiczne w ramach wdrażanego programu rewitalizacji? (max 5 odpowiedzi)

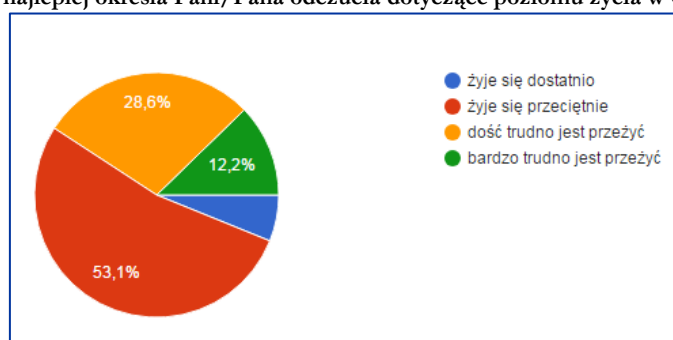
Kole były pytaniem otwartym i respondenci zostali poproszeni o wskazanie projektów możliwych do realizacji, które wpisują się w typy projektów z poprzedniego pytania wraz z wskazaniem miejsca ich realizacji. Wskazano następujące projekty:

- Modernizacja świetlicy wiejskiej w Starym Bidaczowie,
- zagospodarowanie parku w Dylach,
- zagospodarowanie budynku po dawnej szkole w Dylach,
- organizacja terenów inwestycyjnych w Gromadzie,
- utworzenie dziennego domu pomocy dla osób starszych w Dylach,
- pomoc w rozwoju przedsiębiorstw,
- pozyskiwaniu środków unijnych na rozwój podmiotów gospodarczych,
- pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej szczególnie dla osób młodych,
- Budowa kanalizacji w Ciosmach,
- Budowa kanalizacji w Nowym Bidaczowie,
- Remont budynków użyteczności publicznej w Ciosmach i Nowym Bidaczowie,
- Wymiana oświetlenia ulicznego na LED,
- Kursy zawodowe,
- naprawa i uporządkowanie szlaków turystycznych i propagowanie turystyki lokalnej wśród uczniów,
- Budowa świetlicy wiejskiej w Majdanie Gromadzkim z przeznaczeniem na powstanie jednostki OSP,
- budowa chodnika,
- rozbudowa świetlicy w Nadrzeczcu,
- utworzenie terenów inwestycyjnych,
- Projekt aktywizujący młode osoby do otworzenia własnej działalności gospodarczej,
- przebudowa i modernizacja budynku szkoły w Ciosmach oraz nadanie jej nowych funkcji - np. schroniska dla dzieci i młodzieży, rozwoju działalności istniejącej świetlicy socjoterapeutycznej na potrzeby dzieci, młodzieży, osób starszych,
- renowacja i rozbudowa istniejących w Ciosmach miejsc pamięci narodowej, żurawinowego szlaku tak by stały się one istotną atrakcją turystyczną,
- budowa miejsca obsługi rowerowej w Ciosmach i Bukowej,

- utworzenie nowoczesnej atrakcji rekreacyjno - turystycznej w Bukowej,
- doposażenie jednostki OSP w Bukowej w samochód bojowy,
- budowa kanalizacji sanitarnej w Ciosmach, Bukowej i Andrzejówce,
- działania mające na celu pomoc w rozwoju istniejących przedsiębiorstw oraz pomoc w rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej,
- modernizacja remizo - świetlicy w Korytkowie Dużym,
- przebudowa, doposażenie i modernizacja świetlicy wiejskiej w Starym Bidaczowie,
- rozszerzenie działalności Klubu Abstynenta "Oparcie" w Starym Bidaczowie,
- przebudowa budynków po szkole w Dylach i nadanie obiektowi nowych funkcji np. domu pomocy społecznej dla osób starszych,
- działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości,
- przebudowa i wyposażenie świetlicy w Nowym Bidaczowie,
- przebudowa i zagospodarowanie szkoły w Ciosmach,
- modernizacja parku w Dylach,
- rozwój działań Klubu abstynenta "Oparcie" w Nowym Bidaczowie, miejsca obsługi rowerzystów na szlakach turystycznych.

Ponadto mieszkańcy mogli określić poziom życia w gminie i większość z nich określiła ten poziom jako przeciętny – 53,1% ankietowanych.

Wykres 25. Które ze zdań najlepiej określa Pani/Pana odczucia dotyczące poziomu życia w Gminie Biłgoraj?

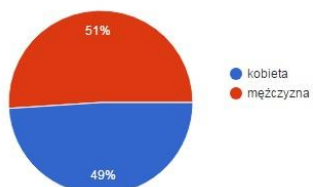

Metryczka ankiety wskazuje, że najwięcej osób, które uzupełniły ankietę zamieszkują sołectwo Sól Pierwsza (12,2% ankietowanych). Większy odsetek respondentów stanowili mężczyźni – 51%. W podziale na różne przedziały wiekowe, najwięcej ankietowanych miało 18-35 lat (55,1%). Wśród respondentów przeważały osoby z wykształceniem wyższym (49%). W ankiecie wzięły udział zarówno osoby młode jak i bezrobotni, pracownicy sektora publicznego i prywatnego, a także emeryci/renciści i osoby mające własną działalność gospodarczą.

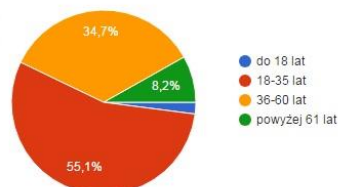
15. Miejsce zamieszkania

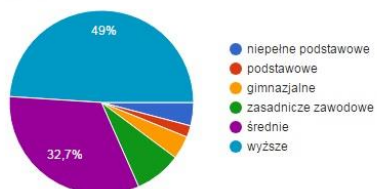
16. Płeć

17. Wiek

18. Wykształcenie

19. Aktywność zawodowa

12. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

12.1. System instytucjonalny i zarządzanie procesem rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj określa plan działania dla obszaru objętego rewitalizacją. Wydatkowanie funduszy publicznych, w tym także pochodzących z funduszy zagranicznych, na działania rewitalizacyjne wymaga stworzenia systemu instytucji i procedur, które zapewnią, że środki te będą wydatkowane oszczędnie i efektywnie. System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji powinien w jasny sposób przedstawić i określić sposób zarządzania realizacją założeń LPR, a także wyodrębnić i zidentyfikować struktury organizacyjne.

Wśród struktur organizacyjnych biorących udział w realizacji LPR, wymienić należy trzy typy podmiotów:

- podmiot koordynujący – nadzorujący wdrożenie LPR jako całości,
- podmiot zarządzający – odpowiedzialny za wdrożenie przedsięwzięć wynikających z LPR, a przy tym prowadzący monitoring i ocenę programu,
- podmioty wykonawcze – realizujące poszczególne przedsięwzięcia.

Funkcję **podmiotu koordynującego** realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił Wójt Gminy Bilgoraj.

Instytucją bezpośrednio zaangażowaną w proces rewitalizacji na obszarze gminy Bilgoraj jest Urząd Gminy Bilgoraj na czele z Wójtem i Radą Gminy. Instytucjami wspomagającymi Urząd Gminy są jednostki organizacyjne Urzędu:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bilgoraju,
- Gminny Ośrodek Kultury w Bilgoraju,
- Gminna Biblioteka w Bilgoraju z/s w Soli,
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Dąbrowicy,
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum im. Papieża Jana Pawła II w Dereźni,
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Gromadzie,
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Hedwiżynie,
- Szkoła Podstawowa w Korytkowie Dużym,
- Gimnazjum w Korytkowie Dużym,
- Zespół Szkół w Soli.

Podmiotem zarządzającym Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 będzie Zespół ds. rewitalizacji, wyodrębniony w ramach struktur Urzędu Gminy i składający się z 5 pracowników właściwych merytorycznie wydziałów Urzędu i jednostek podległych. Szczególną rolę w zarządzaniu wdrażaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj będą pełnili sołtysi sołectw, w ramach których wyznaczono obszar rewitalizacji tj. Bukowa, Ciosmy, Dyle, Gromada, Korytków Duży, Majdan Gromadzki, Nadrzecze, Nowy Bidaczów, Wola Duża i Mała. Będą oni odpowiedzialni za koordynację wdrażania LPR w mikroskali pojedynczego sołectwa, ponieważ są przedstawicielami mieszkańców i najlepiej znają ich problemy i potrzeby.

Podmiot zarządzający będzie odpowiedzialny za:

- nadzór nad realizacją projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

- koordynację współpracy partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych podczas realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- prowadzenie konsultacji społecznych mających na celu włączenie wszystkich interesariuszy w proces rewitalizacji,
- prowadzenie działań informacyjnych i publikacja informacji na temat realizacji LPR,
- monitoring LPR tj. zbieranie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów/przedsięwzięć, przygotowywanie okresowych sprawozdań monitoringowych i końcowego sprawozdania monitoringowego,
- ewaluację LPR tj. przygotowanie okresowych raportów ewaluacyjnych na temat wdrażania LPR (ewaluacja on-going) oraz końcowego raportu ewaluacyjnego (ewaluacja ex-post).

Do **podmiotów wykonawczych** należą jednostki publiczne, społeczne i gospodarcze realizujące poszczególne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Wśród jednostek publicznych najważniejszą jest Gmina Bilgoraj. Za realizację poszczególnych etapów projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego Gminy odpowiedzialne będą następujące jednostki:

- Wójt i Rada Gminy Bilgoraj – zlecenie przygotowania i wykonania projektu/przedsięwzięcia,
- Referat ds. realizacji projektu z Europejskiego Funduszu Społecznego, Referat ds. realizacji projektu z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Referat ds. realizacji projektu – Jednostka Realizująca Projekt Funduszu Spójności – opracowanie wniosków o dofinansowanie, realizacja projektów/przedsięwzięć, ocena realizacji, koordynacja działań,
- Samodzielne stanowisko pracy ds. zamówień publicznych – obsługa i przygotowanie przetargu, przygotowanie umów,
- Referat Finansowy – obsługa finansowa,
- odpowiednia jednostka – użytkowanie i zarządzanie produktami powstałymi w wyniku realizacji projektu.

Podmiotami wykonawczymi są również organizacje pozarządowe i podmioty gospodarcze realizujące własne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które są niezbędne do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego i zostaną zidentyfikowane w późniejszym etapie wdrażania LPR.

Niezwykle istotne jest aby wszystkie zainteresowane podmioty wykazywały maksymalne zaangażowanie w realizację założeń LPR, co umożliwi osiągnięcie założonych w nim celów.

Do 31 grudnia 2023 r., zgodnie z art. 52, ust. 1 *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* Gmina Bilgoraj będzie realizować działania rewitalizacyjne w oparciu o niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji, okresowo poddawany aktualizacji. Po tym terminie, jeżeli gmina będzie planowała dalsze działania rewitalizacyjne, będzie zobowiązana do uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, opracowanego w oparciu o przedmiotową ustawę.

12.2. Etapy wdrażania LPR

Wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj rozpocznie przyjęcie go stosowną uchwałą Rady Gminy. Ewentualność aktualizacji dokumentu również wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej uchwały.

Pierwszym etapem wdrażania programu będzie zredukowanie obiektywnych barier rozwoju. Inicjatorem takich działań będzie Gmina Bilgoraj poprzez realizację pierwszych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Będzie to implikowało realizację pierwszych (pilotażowych) projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez podmioty prywatne (społeczne i gospodarcze). Zrealizowane projekty/przedsięwzięcia pilotażowe otworzą drogę do kolejnych podobnych projektów indywidualnych i wspólnych. W dalszej kolejności Gmina poprzez realizację kolejnych projektów/przedsięwzięć otworzy dalsze możliwości poprawy, co będzie generowało realizację kolejnych przedsięwzięć prywatnych.

Rewitalizacja wymaga czasu i nie kończy się w jednym momencie, ale stopniowo wygasa wraz z dochodzeniem obszaru rewitalizacji do powszechnie akceptowanego stanu.

12.3. System budowania i wspierania partnerstw

Zasada „partnerstwa” jest jedną z kluczowych zasad przyświecających przygotowaniu i wdrażaniu LPR. Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym (społecznym i gospodarczym) stanowi kontynuację prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji, gdzie do współpracy zostali zaproszeni chętni z terenu obszaru rewitalizacji.

Określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy rewitalizacji jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej na etapie konsultacji społecznych. Ponadto istotne jest ograniczenie występowania potencjalnych konfliktów, co jest podstawą do tworzenia współczesnych form samoświadomości społecznej. Współpraca międzysektorowa, podczas wdrażania LPR, odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

- **merytorycznym** – poprzez współuczestnictwo w podejmowaniu decyzji i rozwiązywaniu problemów przy wdrażaniu LPR; podmiot wykonawczy cyklicznie będzie organizował spotkania z przedstawicielami sektora gospodarczego i społecznego;
- **organizacyjnym** – poprzez angażowanie zasobów i kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów/przedsięwzięć;
- **finansowym** – poprzez współudział finansowy partnerów i zapewnienie wkładu własnego (w przypadku projektu partnerskiego, w tym wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego).

Wójt Gminy Bilgoraj, przy wsparciu Zespołu ds. rewitalizacji, jest inicjatorem projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych i podejmuje działania w celu pozyskania jak największej liczby wiarygodnych partnerów. Będzie to możliwe dzięki organizacji naborów na partnera przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Dodatkowo będzie budowany system zachęt dla interesariuszy, kładąc szczególny nacisk na zidentyfikowanie osób mogących być lokalnymi liderami. Osoby takie zdolne są do pozyskania dla procesu rewitalizacji szerokiego poparcia

mieszkańców obszaru. Ci partnerzy, którzy odpowiedzialni będą za realizację określonych projektów/przedsięwzięć w ramach rewitalizacji, będą zobowiązani do zachowania określonych ram (terminów i zakresu). Dla stabilizacji tego procesu będą zawierane stosowne porozumienia, umowy lub listy intencyjne pomiędzy władzą samorządową, a partnerami rewitalizacji.

Współpraca pomiędzy partnerami LPR ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu/przedsięwzięcia akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców,
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażającej się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

W zależności od lokalnych uwarunkowań i specyfiki poszczególnych projektów/przedsięwzięć w proces rewitalizacji jako partnerzy mogą włączyć się różnorodne podmioty społeczne i gospodarcze.

13. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Bilgoraj na lata 2017-2023 to dokument otwarty, który poddawany będzie okresowej analizie, ocenie i aktualizacji. Niezbędne jest więc systematyczne zbieranie informacji oraz ich analiza pod kątem przebiegu wdrażania założeń LPR.

13.1. Monitorowanie efektów działań rewitalizacyjnych

Określenie efektywności realizacji celów rewitalizacji zidentyfikowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Bilgoraj jest możliwe dzięki monitoringowi. Polega on na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu danych o charakterze ilościowym i jakościowym, które pozwolą na dokonanie rzetelnej oceny efektywności prowadzonych działań rewitalizacyjnych.

Monitorowanie efektów realizacji LPR będzie się odbywało na poziomie wskaźników delimitacyjnych, pozwalających zmierzyć stopień wyjścia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz wskaźników monitorujących, pozwalających zmierzyć stopień realizacji celów strategicznych podobszarów obszaru rewitalizacji.

Wskaźniki delimitacyjne (źródło danych: Urząd Gminy Bilgoraj i jego jednostki organizacyjne oraz jednostki powiatowe m.in. Powiatowy Urząd Pracy w Bilgoraju i Komenda Powiatowa Policji w Bilgoraju):

- sfera społeczna:
 - liczba osób niepełnosprawnych,
 - liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej,
 - liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców,
 - liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców,
 - udział liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym;
- sfera gospodarcza:
 - liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców,
 - zmiany liczby podmiotów gospodarczych w latach 2010-2015;
- sfera przestrzenna:
 - gęstość zaludnienia,
- sfera techniczna:
 - udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci wodociągowej w liczbie budynków ogółem,
 - udział liczby budynków mieszkalnych bez dostępu do sieci kanalizacyjnej w liczbie budynków ogółem;
- sfera środowiskowa:
 - powierzchnia obszarów prawnie chronionych.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie celów strategicznych wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami monitorującymi, a także źródłem pozyskania danych.

OBSZAR REWITALIZACJI - PODOBSZARY	CEL STRATEGICZNY	WSKAŹNIKI PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH
PODOBSZAR I – sołectwo Bukowa	Zwiększenie aktywności zawodowej, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego oraz rozwój przestrzenno- infrastrukturalny z zachowaniem zasad ochrony środowiska	▪ Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach ▪ Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ▪ Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu ▪ Długość wybudowanego chodnika ▪ Liczba wybudowanych obiektów ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanego obiektu ▪ Długość wybudowanych dróg ▪ Objętość retencjonowanej wody ▪ Pojemność obiektów małej retencji ▪ Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych ▪ Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych ▪ Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE ▪ Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE ▪ Liczba zorganizowanych warsztatów kulinarnych ▪ Liczba uczestników warsztatów kulinarnych ▪ Liczba zorganizowanych warsztatów/pokazów z zakresu tradycji rzemiosła ▪ Liczba uczestników warsztatów/pokazów z zakresu tradycji rzemiosła ▪ Liczba przeprowadzonych badań ▪ Liczba uczestników badań ▪ Liczba zorganizowanych koncertów ▪ Liczba uczestników koncertów ▪ Liczba nauczycieli i pracowników objętych wsparciem ▪ Liczba nauczycieli i pracowników szkoły którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje	Sprawozdania z realizacji projektów
PODOBSZAR II – część sołectwa Gromada,	Zwiększenie kompetencji i aktywności	▪ Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych ▪ Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych ▪ Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych udostępnionych	Sprawozdania z realizacji projektów

sołectwo Majdan Gromadzki, sołectwo Nadrzecze, część sołectwa Korytków Duży	mieszkańców, kształtowanie bezpiecznej przestrzeni oraz wzrost dostępności i jakości infrastruktury technicznej	inwestorom ▪ Poziom wykorzystania wspartych terenów inwestycyjnych ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu ▪ Długość wybudowanego chodnika ▪ Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury w ramach projektu ▪ Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody ▪ Długość wybudowanych dróg ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach ▪ Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ▪ Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury wspartej w ramach projektu ▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu ▪ Liczba nauczycieli i pracowników objętych wsparciem w programie ▪ Liczba nauczycieli i pracowników szkoły którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu ▪ Objętość retencjonowanej wody ▪ Pojemność obiektów małej retencji ▪ Długość wybudowanych dróg dla rowerów ▪ Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba zorganizowanych koncertów ▪ Liczba uczestników koncertów	
PODOBSZAR III – sołectwo Dyle	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług społecznych oraz poprawę stanu infrastruktury technicznej	▪ Liczba wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej ▪ Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach ▪ Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych ▪ Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych ▪ Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE ▪ Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE	Sprawozdania z realizacji projektów

		▪ Liczba przeprowadzonych badań ▪ Liczba uczestników badań	
PODOBSZAR IV – części sołectwa Wola Duża i Mała	Ograniczenie patologii społecznych, poprawa estetyki przestrzeni publicznych oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń	▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury w ramach projektu ▪ Długość wybudowanych dróg dla rowerów ▪ Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych ▪ Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE ▪ Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu ▪ Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków ▪ Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu	Sprawozdania z realizacji projektów
PODOBSZAR V – sołectwo Nowy Bidaczów	Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i rozwój społeczno-gospodarczy w oparciu o nowoczesną infrastrukturę i zasoby środowiska przyrodniczego	▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu ▪ Długość przebudowanych dróg ▪ Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Długość wybudowanych dróg dla rowerów	Sprawozdania z realizacji projektów
PODOBSZAR VI – części sołectwa Ciosmy	Poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz funkcjonalności przestrzeni służącej rewitalizacji oraz ograniczenie	▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej ▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu ▪ Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba osób korzystających z wybudowanej kanalizacji sanitarnej ▪ Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych ▪ Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków ▪ Liczba wspartych obiektów infrastruktury społecznej	Sprawozdania z realizacji projektów

	negatywnych zjawisk społecznych	▪ Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury w ramach projektu ▪ Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych ▪ Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych ▪ Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej ▪ Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE ▪ Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE ▪ Liczba wybudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej ▪ Rzeczywista liczba użytkowników usług aktywizacji społeczno-zawodowej świadczonych we wspartych obiektach	
--	---------------------------------	--	--

Wójt Gminy Bilgoraj jest **podmiotem koordynującym** wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, ponieważ odpowiada za kreowanie i realizację polityki rozwoju na terenie gminy. Istotnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj jest umiejętne określenie systemu kontroli i monitorowania realizacji celów.

Zespół do spraw rewitalizacji, który jest powołany zarządzeniem Wójta Gminy na etapie opracowania dokumentu, jest podmiotem odpowiedzialnym za monitorowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji. Odpowiedzialny będzie za zbieranie danych obrazujących tempo i jakość wdrażania projektów (wskaźników monitorujących oraz wskaźników wykorzystanych podczas delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w celu monitorowania wychodzenia wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego), ich raportowanie, a następnie analizowanie danych opisujących postęp i efekty realizowanych zadań. Do obowiązku Zespołu ds. rewitalizacji jest również przygotowywanie okresowych i końcowych sprawozdań z realizacji LPR.

W procesie monitorowania realizacji LPR będą uczestniczyć również Radni Gminy oraz Sołtysi obszaru zdegradowanych i obszaru rewitalizacji, którzy przy pomocy mieszkańców będą kontrolować realizację poszczególnych projektów rewitalizacyjnych, a zatem wyznaczonych celów rewitalizacji.

Powyższy system monitorowania jest podstawą do efektywnej ewaluacji i aktualizacji LPR w przypadku gdy stwierdzony zostanie brak osiągnięcia założonych celów. Systematyczna ocena i aktualizacja umożliwi dostosowywanie założeń Lokalnego Programu Rewitalizacji do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

13.2. Zasady, tryb i metody przeprowadzenia ewaluacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem wizji jego stanu po przeprowadzeniu rewitalizacji i właściwego prawodawstwa lokalnego, krajowego i wspólnotowego dotyczącego m.in. oddziaływania na środowisko projektów zapisanych do realizacji w LPR.

Ewaluacja LPR będzie służyć przede wszystkim oszacowaniu osiągnięcia wskaźników monitorujących, a przez to stopnia wdrożenia całego LPR. Odpowie również na pytanie o trafność planowanych, przeprowadzonych i zakończonych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych w odniesieniu do potrzeb oraz pozwoli ocenić efekty i korzyści z ich wdrożenia.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Bilgoraj opiera się na 3 rodzajach ocen:

- ex-ante (przed realizacją LPR) – uznać można, że taką ocenę przeprowadzono na etapie przygotowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, listę podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych sporządzono w oparciu o lokalne potrzeby oraz analizę zgłoszonych kart projektów,
- on-going (w trakcie realizacji LPR) – ocenie tej podlegać będą poszczególne projekty w trakcie ich realizacji, ocena będzie skierowana na analizę postępów w realizacji LPR i kontrolę terminów wykonania poszczególnych działań, ewaluacja on-going będzie

przeprowadzana co 2 lata (tj. w 2019 r. i 2021 r.) po analizie okresowych raportów monitoringowych, jej efektem będą okresowe raporty ewaluacyjne,

- ex-post (po zakończeniu realizacji LPR) – w jej ramach przewiduje się, że po zakończeniu realizacji LPR (okres realizacji to lata 2017-2023), sporządzony zostanie końcowy raport ewaluacyjny celem weryfikacji założonych celów rewitalizacji, wskaźnika oddziaływania i wskaźników rezultatu.

W raportach ewaluacyjnych należy wziąć pod uwagę następujące kryteria ewaluacyjne: trafność, skuteczność, efektywność (przy ewaluacji on-going) oraz skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość (przy ewaluacji ex-post):

- trafność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji,
- skuteczność – kryterium, które pozwala sprecyzować, do jakiego stopnia cele rewitalizacji zdefiniowane na etapie LPR zostały osiągnięte,
- efektywność – kryterium, które pozwala ocenić poziom „ekonomiczności” LPR,
- użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie LPR odpowiada potrzebom grup docelowych,
- trwałość – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem LPR będą trwać po zakończeniu jego wdrażania.

Wszelkie dokumenty ewaluacyjne będą sporządzane przez Zespół ds. rewitalizacji i adresowane do Wójta Gminy Bilgoraj. Ewaluacja on-going będzie podstawą do rozpoczęcia procesu aktualizacji LPR, natomiast po przeprowadzeniu ewaluacji ex-post wszelkie rozbieżności pomiędzy pierwotnymi ustaleniami LPR, a jego rzeczywistym wykonaniem będą szczegółowo wyjaśnione.

13.3. Zasady i tryb aktualizacji programu

Proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co implikuje konieczność założenia okresowej aktualizacji LPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia okoliczności istotnie wpływających na LPR.

System monitorowania i ewaluacji będzie podstawą do podjęcia okresowych działań naprawczych i aktualizacji LPR. Przeprowadzenie okresowej aktualizacji jest możliwe w przypadku gdy: zostanie stwierdzony brak osiągnięcia założonych celów, zaistnieje potrzeba wprowadzenia do programu nowego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, zmianie ulega harmonogram realizacji projektów, plan finansowy lub konieczna jest aktualizacja wskaźników. Do LPR na późniejszym etapie jego realizacji będą mogli dołączyć dodatkowi partnerzy (zupełnie nowi, jak i zastępujący dotychczas funkcjonujących). Preferowane będą te inicjatywy, które mogą się przyczynić do sukcesu Lokalnego Programu Rewitalizacji w zakresie wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Ewentualność wprowadzenia poprawek i aktualizacji dokumentu wiązała się będzie z przyjęciem odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Wszelkie zmiany w dokumencie będą musiały posiadać swoje uzasadnienie merytoryczne.

Procedura okresowej aktualizacji LPR obejmuje następujące kroki:

1. Zainteresowane podmioty publiczne i prywatne, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach LPR lub zainteresowane podjęciem takiej działalności w trybie ciągłym zgłaszają swoje propozycje w zakresie zmiany LPR w formie pisemnej do Urzędu Gminy lub w formie karty projektu umieszczonej na stronie internetowej gminy, jeżeli propozycja dotyczy wprowadzenia nowego projektu rewitalizacyjnego;
2. Podczas przeprowadzania ewaluacji on-going (w 2019 i 2021 r.) Wójt Gminy Bilgoraj wraz z Zespołem ds. rewitalizacji dokona weryfikacji zgłoszonych propozycji i wyda opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego projektu bądź innej proponowanej zmiany do Lokalnego Programu Rewitalizacji;
3. Jeżeli przeprowadzona ewaluacja skuteczności dotychczasowych działań i propozycje interesariuszy spowodują konieczność włączenia do LPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji, Wójt Gminy Bilgoraj wraz z Zespołem ds. rewitalizacji podejmuje decyzję o przystąpieniu do okresowej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
4. Dokument LPR zostaje uaktualniony zgodnie z proponowanymi zmianami, a następnie poddany konsultacjom społecznym;
5. Zaktualizowany LPR, po konsultacjach z mieszkańcami, jest ponownie uchwalany przez Radę Gminy Bilgoraj;
6. W celu przejrzystości LPR dla wszystkich zaangażowanych podmiotów (w tym IZ RPO WL) oraz partnerów, zmiany będą sygnalizowane w odpowiednim załączniku do uchwały Rady Miejskiej w postaci rejestru zmian,
7. Zaktualizowany LPR po przyjęciu przez Radę Gminy jest zgłaszany do Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego.

Jeżeli do LPR zgłoszone zostaną wyjątkowo istotne dla społeczności lokalnej projekty, a termin okresowej aktualizacji jest stosunkowo odległy lub gdy zaistnieją istotne zmiany w otoczeniu wpływające na LPR, Wójt Gminy ma możliwość przystąpienia do procesu nadzwyczajnej aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Do 31 grudnia 2023 r. Gmina Bilgoraj, zgodnie z art. 52, ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, będzie realizować działania rewitalizacyjne w oparciu o niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji okresowo poddawany aktualizacji. Po tym terminie, jeżeli gmina będzie planowała dalsze działania rewitalizacyjne, będzie zobowiązana do uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, opracowanego w oparciu o przedmiotową ustawę.

Systematyczny monitoring, ocena skuteczności działań rewitalizacyjnych i jasny system wprowadzania modyfikacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji w reakcji na zmiany w otoczeniu umożliwi dostosowywanie jego założeń do bieżących uwarunkowań zewnętrznych wpływających na efektywność realizacji zaplanowanych działań, mających na celu poprawę zdiagnozowanej sytuacji kryzysowej.

14. Proces strategicznej oceny oddziaływania programu na środowisko

15. Spis rycin, tabel, wykresów, fotografii

Spis rycin:

Spis tabel:

Spis wykresów:

Spis fotografii: